

ጆምስ ፡ ዊሊያም
(James, William)

ከ1842—1910 የኖረ ፣ የገቢ-ራዊነት ፍልስፍና ዋንኛ አራማጅ ፣ የሥነ ልቦና ሊቅና ቁስአካልነትን አጥብቆ የተቃወመ አሜሪካዊ ሐሳባዊ ፈላስፋ ነው ። ጆምስ ዲቦ አካላዊ የአጠናን ዘዴን የተቃወመ ቢሆንም በምትኩ ያንፀባረቀው ኢምክትያዊነትን ነበር ። እኒ ምሮን ሲያጠናም ፈቃድና ስሜት ወሳኝ ኃይል እንደሆኑ በመቁጠር ነው ።

ጆምስ የገቢ-ራዊነትን መርህ ከጠቀሟታ አንጻር በመመልከትና የእውነት መለኪያም ጠቀሟታ እንደሆነ አድርጎ በመቁጠር ግንኛውንም ነገር ጠቃሚ ሆኖ እስከአገኘ ነው ድረስ ያለአመክንዮና ያለግረጋገጫ ልንቀበለው እንችላለን ይላል ። ይህም አመለካከት ዕውቀትን ከነባራዊነት በመነጠል ወደ ተራ እምነት ዝቅ ለማድረግ በመሞከሩ ለሃይማኖት ድጋፍ ስጥቷል ። በነበረው የዳስ ሽነት አቋም የተነሣ እውነታን ወደ ገሊናዊ ክስተት ዝቅ አድርጓል ። ቁስአካልና መንፈስ የምንላቸው የልምድ ሁለት ገጽታዎች ናቸው በማለት ገለልተኛ የሆነ የአንዳዊነት አቋም ለመያዝ ሞክሯል ።

ጆምስ እነዚህን አመለካከቶቹን “ፕሪን ስፕላ ኦቭ ሳይኮሎጂ”፣ “ከ ቫራይቲስ ኦቭ ሪሊጅየስ ኤክስፐርየንስ” እና “ፕራግማቲኒዝም” በተሰኙት ሥራዎቹ አንፀባርቋል ።

(ገቢ-ራዊነትን ይመለከታል ።)

ጀርመን ወይም “እውነተኛው” ሶሻሊዝም (የ—)
(German or “True” Socialism)

ወገናዊነትንና ፀረ ቡርጂ ትግልን ይገልጽ የነበረው የፈረንሳይ ሶሻሊስታዊና ኮሚኒስታዊ ሥነ ጽሑፍ በጊዜው በነበሩ የጀርመን ፈላስፎች ከፋኛ ተኮላሽቶ የጀርመን

ወይም “እውነተኛው” ሶሻሊዝም የሚለውን ስያሜ በመያዝ የአድጋርያንን ጥቅም የሚያንፀባርቅ አመለካከት ነው ። የፈረንሳይ ሶሻሊስትና ኮሚኒስት ሥነ ጽሑፍ የተጀመረው ቡርጂዚው ሥልጣን ይዞ በተደላደለበት ወቅት ሲሆን ዓላማውም የቡርጂዚውን ሥልጣን በመቃወም የሚደረገውን ትግል ማስተጋባት ነበር ። ይህ ሥነ ጽሑፍ ወደ ጀርመን የተሻገረው ገና የጀርመን ቡርጂዚ ከፊውዳሉ ፍጹማዊነት ጋር መጫካከር እንደጀመረ ነበር ።

የጀርመን ፈላስፎች የፈረንሳይንና የጀርመንን ግንባራዊ ሁኔታ ልዩነት ሳይገነዘቡ ይህን ሥነ ጽሑፍ የሙጥኝ በማለታቸው ተግባራዊ እንዳይሆን አድርገውታል ። ፈላስፎቹ ከጥንታዊ የፍልስፍና አመለካከታቸው ሳይላቀቁ የትግል መግለጫ የነበረውን አዲስን ሥነ ጽሑፍ ፍሬ ከሮስኪ ከሆኑ መንፈሳዊ አስተሳሰቦች ጋር አሞላዎት ፣ አንዳንድ ሐረጎችንም በማውጣት የራሳቸውን አስተሳሰብ አክሉበት ። የወዝአደሩን ፍላጎት ሳይሆን ከየትኛውም መደብ የሌለ በፍልስፍና ዌጋግ ውስጥ የታያቸውን በቅዠት የፈጠሩትን ሰው እንደሚወክል አድርገው አቀረቡት ። ይህ የተኮላሽ አመለካከት ለጀርመኖች የሰውን “እውነተኛ” ፍላጎት የሚያንፀባርቅ ስለመሰላቸው “እውነተኛው” ሶሻሊዝም ይህ ብቻ ነው ብለው አስፋፉት ።

“እውነተኛው” ሶሻሊዝም የቡርጂዚውን ንቅናቄ ለሚገረሩ የፊውዳል ፈላጭ ቆራጮችና ግብዝ ንዑስ ከበርቴዎች መሣሪያ በመሆን አገለገለ ። ንዑስ ከበርቴው የቡርጂዚውን ጭቆና የሚቃወምና የወዝአደሩንም አምባገነንነት የሚፈራ በመሆኑ የጀርመን ሶሻሊዝምም ከነዚህ ከሁለቱ አደጋዎች የሚያድነው መስሎ ስለታየው አስፋፋው ። ፍልስፍናውም በበኩሉ የግብዝ ንዑስ ከበርቴ ጠንካራ ወኪል መሆኑን ኮሚኒዝምን በቀጥታ እንደሚቃወምና ለመደብ ትግሉም ያለውን የግያወላውል ጥላቻ በግወጅ አስመሰከረ ።

ጀርመን ብሉይ ፍልስፍና (የ-) (The German Classical Philosophy)

ከ18ኛው እስከ 19ኛው ምዕት ዓመት የመጀመሪያ አጋማሽ ድረስ በጀርመን ተስፋ ፍተና ገንና የነበረው ፍልስፍና የጀርመን ብሉይ ፍልስፍና በመባል ይታወቃል ። በካንት ፣ በፊትት ፣ በቬሊንግና በሂግል የተገነባውና የተስፋፋው የዚህ ፍልስፍና ክፍል ሐሳባዊ ፍልስፍና ሲሆን ይህም ጎሴ ናዊውንና ነባራዊውን የሐሳባዊ ፍልስፍና ክፍሎች ያጠቃልላል ። ይህን ሐሳባዊ ፍልስፍና ከክፍተኛ ደረጃ ያደረሰው ሂግል ሲሆን እርሱም በወቅቱ ገንና የነበረውን ተናክሎታዊና ዲቦ አካላዊ ቁስለካላዊ ፍልስፍናን በመታገልና በዲያሌክቲክስ የምርምርና የአስተሳሰብ ዘዴ በመጠቀም ዲያሌክቲክስ እንዲያደግ ከፍተኛ አስተዋጽኦ አድርጓል ። ሆኖም የሂግል ዲያሌክቲክስ ፍጹም ሐሳባዊ ነበር ።

በዚህ ዘመን ውስጥ በእንግሊዝ የኢን ፋስትሪ አብዮት መካሄድ ፣ የሳይንሳዊ ዕውቀት መዳበርና የካፒታሊዝም ማደግ ለቁስ አካላዊ ፍልስፍና ዕድገት እመች ሁኔታዎችን ፈጥሮአል ። በፈረንሳይ ውስጥ ደግሞ የአብራህያን ፍልስፍና ለፈረንሳይ የቡርጂ አብዮት ርዕዮተኛላማዊ መሠረት ጥሎ ለቡርጂው አብዮት መካሄድና ለካፒታሊዝም ማደግ አስተዋጽኦ አበርክቷል ። ይህም ለቁስለካላዊ ፍልስፍና ዕድገት የሚረዱ ሁኔታዎችን ፈጥሮአል ። በጀርመን ውስጥ ግን ፊውዳሊዝም ተጠናክሮ ጀርመን ተከፋፋ የነበረችበትና ቡርጂዚውም ደካማ የነበረበት ወቅት ነበር ። ካርል ማርክስ እንዳለው በዚህ ወቅት በፈረንሳይና በእንግሊዝ ውስጥ ተገባራዊ ትግልና ለውጥ ሲካሄድ የጀርመን ፈላስፎች በሌላ ሁኔታ ተመስጠውና በሐሳብ ክልል ውስጥ ተወስነው በአውጠንጣኝ ፍልስፍና የተጠመዱበት ጊዜ ነበር ። ይህም የወቅቱን የጀርመንን ፍልስፍና ሐሳባዊና ለቁስለካላዊ ፍልስፍና ዕድገት ከፍተኛ ዕንቅፋት እንዲሆን አድርጓል ።

ሌላው በብሉይ የጀርመን ፍልስፍና ሥር የሚጠቃለለው የፎርሞሽ ቁስለካላዊ ፍልስፍና ነው ። ፎርሞሽ ሐሳባዊ ፍልስፍናን ባጠቃላይ ፣ የሂግልን ሐሳባዊ ፍልስፍና

ፍና በተለይ በመታገል ቁስለካላዊ ፍልስፍናን ከሐሳባዊነት በማላቀቅ እንዲያንሰራራና እንዲጠናከር አድርጓል ። ይህም ሆኖ የፎርሞሽ ቁስለካላዊነት የዲቦ አካላዊነት ደካማ ጉንኳን ነበረው ።

ማርክስና ኤንግልስ የፎርሞሽን ቁስለካላዊነትና የሂግልን ዲያሌክቲክስ ከድካመታቸውና ከስህተታቸው በማጽዳት ሳይንሳዊውን የቁስለካላዊ ዲያሌክቲክስን ፍልስፍና አቀነባበሩ ። ስለሆነም ብሉይ የጀርመን ፍልስፍና ለማርክሳዊ ፍልስፍና እውን መሆን ከፍተኛ አስተዋጽኦ አድርጓል ።

(ካንትን ፣ ፊትትን ፣ ቬሊንግና ሂግልን ፣ ፎርሞሽን ይመለከታል ።)

ጀብደኝነት (Adventurism)

ተጨባጭ ሁኔታዎች በሚገባ ሳይጤኑ እስፈላጊ ያልሆኑ ችኩል እርምጃዎችን የመውሰድ ወይም በውል ያልተጠኑ የኃይል እርምጃዎች እንዲወሰዱ የመገፋፋት ለፍራሽ አዝማሚያ ነው ። በተለይ በመደብ ትግል ሂደት ውስጥ ጀብደኝነት በዘፈቀደና በሰሜት ብቻ በመዋጥ የሚወሰድ እድም በመሆኑ እጅግ አደገኛ ከመሆኑም በላይ የተስተዋለንና የተቀነባበረን አብዮታዊ የትግል ስልት ይገራል ።

ጀብደኝነት የሰፊውን ሕዝብ የቅርብና የሩቅ ጊዜ ግቦች በትክክል ያገናዘበ ባለመሆኑ በረጅም የትግል ሂደት ውስጥ ሊገኝ የሚችለውን ድል በፍላጎት ብቻ በመገፋፋት ዛሬውኑ ለማከናወን ያልግል ። በዚህም ሰፊውን ሕዝብ ጭምር ወቅቱና ሁኔታው ባልፈቀደው ፍልሚያ ውስጥ በመዝፈቅ ለጥፋት የሚዳርግና አብዮታዊ እንቅስቃሴንም በአድጋርያን የሚያስመታ በመሆኑ ኮሚኒስቶች በጽኑ ይታገሉታል ።

(ፎኮይዝምን ፣ አድርባይትን ይመለከታል ።)

ጁንታ (Junta)

አብዮታዊ ሁኔታ ሳይኖር በግብታዊም ሆነ በተደራጀ የሕዝብ አመፅ ሳይደገፉ በሥ

ልጣን ጥማት በመቀስቀስ ፣ ጥቂት ግለሰቦች እብዛኛውን ጊዜ በወታደራዊ ኃይል መፈንቅለ እገዛዝ በማከላከል ሥልጣን የሚይዝ ቡድን ጁንታ ይባላል ። ጁንታዉ ሥልጣን ሲይዝ ክሚወስዳቸው እርምጃዎች ውስጥ ፣ ነባሩን ሕገ መንግሥት ማገድ ፣ የቀድሞ እገዛዝ መሪዎችን ማስወገድና በልዩ ፍርድ ቤት ማቅረብ ወዘተ... ዋነኞቹ ናቸው ። በነዚህና በሌሎችም ድንጋጌዎች የሥልጣኑን ዕድሜ ያራዝማል ፤ ተቃዋሚዎቹን ያጠፋል ።

የጁንታ አባሎች ሥልጣን እንደያዙ ተቀባይነት ለማግኘት በወቅቱ አንገብጋቢ የሆኑትን የሠርዓት እድፈት ሕዝብ ጥያቄዎች ቀድመው በማንግብት መፈክሮችን ያስተጋባሉ ። አንዳንድ ሰጊዜው ጠቃሚ መሰለው የሚታዩ እርምጃዎችንም ይወስዳሉ ። ነገር ግን እብዛኛውን ጊዜ የገዥ መደብ አባሎችና የቡርጂው መደብ አቀንቃኞች በመሆናቸው በዘለቄታው ለሕዝብ ጥቅም የቆሙ አይደሉም ። ይልቁንም “ሕግን ሥርዓትን ለማስከበር” በሚል ሽፋን የሠራተኛውን መደብ እንቅስቃሴ ያፍናሉ ። መሪዎቹንም የከሚኒስት ወኪሎች በማለት ያስሯቸዋል ፤ ይገሏቸዋል ።

ጁንታዎች እብዛኛውን ጊዜ የሥልጣን ዕድሜያቸውን ለማራዘም ከሁሉ በፊት የብሔራዊ የሞራልና የባህል ፋይዳዎች እንዲከበሩ በሚል ሽፋን ብሔረተኝነትን ይቀስቅሳሉ ። የጎብረተሰቡን በመደብ መከፋፈል በመከደም ሁሉንም ዜጎች በእነዚህ ፋይዳዎች ዙሪያ በአንድ ሁልአቀፍ በሆነ ድርጅታዊ መዋቅር ለማሰባሰብና ለመምራት ፣ ሕዝቡም በታዛዥነትና በጭፍን እንዲከተላቸው ለማድረግ ይጥራሉ ። ይህ ሁኔታ አየገፋ ሄዶ በሚሰፋፋብት ጊዜና በሁለገብ ባሕርይው አምባገነን ሊሆን ወደ ፋሺዝም ያመራል ።

(ፋሺዝም ፡ አብዮታዊ ሁኔታ ፣ ሕዝባዊ እመኮን ይመለከታል ።)

ጄቮንስ ፡ ዊልያም ስታንሊ
(Jevons, William Stanley)

ከ1835-1882 የኖረ እንግሊዛዊ ቡርጂ ኢኮኖሚስት ፣ ስታትስቲሺያንና ፈላስፋ

ነበር ። ጄቮንስ በማንቼስተርና (1866-76) በለንደን (1876-80) የሥነ አመክንዮ ፣ የፍልስፍናና የፖለቲካዊ ኢኮኖሚ ፕሮፌሰር ሆኖ ሠርቷል ።

ጄቮንስ በፖለቲካዊ ኢኮኖሚ ጥናት ውስጥ የማተማቲክስ ዘዴን በሰፋት መጠቀም ከጀመሩት ቡርጂ ኢኮኖሚስቶች መካከል አንዱ ነው ።

ጄቮንስ ከጽሑፎቹ ውስጥ በበለጠ የታወቀለት በ1871 የታተመው “ዘ ቲየሪ ኦፕ ፖለቲካል ኢኮኖሚ” የተሰኘው መጽሐፍ ነው ። የተጨማሪ እርካታ ንድፈ ሐሳብ በመባል በቡርጂ ኢኮኖሚክስ የታወቀው ንድፈ ሐሳብ መሥራች ከሆኑት ኢኮኖሚስቶች አንዱ የሆነው ጄቮንስ ፣ የፍላጎትን ጥናት በተጨማሪ የእርካታ ማሸቆልቆል ሕግ ላይ በመመሥረትና እሴትን በተጨማሪ እርካታ ንድፈ ሐሳብ ለማስረዳት በመሞከር ማርክሳዊውን የእሴት ሥራ ንድፈ ሐሳብ የሚቃረን ኢሳይንሳዊና የቡርጂ ርዕዮተዓለም አንፀባራቂ የሆነ አስተሳሰብ ሰንዘሯል ። ኤንግልስም ከጄቮንስ ጠባብ አስተሳሰብ በመነሣት ይህንኑ የቡርጂ ንድፈ ሐሳብ “የበሰበሰና ግልብ” ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ በማለት ገልጾታል ።

ጅምላ ንግድ (የ—)
(Wholesale Trade)

የአንድ ሀገር የውስጥ ንግድ አንድ አካል ሲሆን ሸቀጦች ከአምራች ድርጅቶች ወደችርቻሮ ድርጅቶች የሚተላለፉ በት ወይም የማምረቻ ዕቃዎች ከተመረቱበት ስፍራ ለምርት ሥራ ወደሚጠቀሙበት የኢንዱስትሪ ድርጅቶች የሚሄዱበት የንግድ ክፍል ነው ። ለምሳሌ ስኳር አምራች ድርጅት ስኳሩን ለጅምላ ነጋዴ ያቀርባል ፤ ጅምላ ነጋዴው ደግሞ ስኳሩን ለችርቻሮዎች (የችርቻሮ ድርጅቶች) ያቀርባል ፤ ወይም ደግሞ የጅምላ ነጋዴው ስኳሩን ለኢንዱስትሪ ሥራ ለሚጠቀሙበት ለምሳሌ ሰለሰላሳ መጠጥ አምራች ድርጅቶች ሊያቀርብ ይችላል ።

የጅምላ ንግድ የሸቀጦች ዝውውር የመጀመሪያ ደረጃ ነው። ይህም ሸቀጦች ከምርት መስክ ወደ ዝውውር መስክ የሚተላለፉበት ደረጃ ነው። በጅምላ ንግድ እንቅስቃሴ ውስጥ የማምረቻ ዕቃዎች የጅምላ ንግድና የፍጀታ ሸቀጦች የጅምላ ንግድ ይገኛሉ።

በካፒታሊስት ኢኮኖሚ ውስጥ የጅምላ ንግድ በመሠረቱ በኢንዱስትሪ ካፒታሊስቱና በንግድ ካፒታሊስቱ መካከል ያለ ንግድ ነው። በተጨማሪም በንግድ ካፒታሊስቶች መካከል የሚካሄድ ንግድ ነው። ምንም እንኳን የኢንዱስትሪ ካፒታሊስቱ ዓላማ የተመረተውን ሸቀጥ በዝውውር መልክ ወደገንዘብ መለወጥን ቢጨምርም ሸቀጦች እስኪሸጡ ድረስ መጠበቁ የምርት ሂደት መቋረጥን ስለሚያስከትልና የካፒታል መገላበጥን ፍጥነት ስለሚቀንስ ሸቀጦችን ወደገንዘብ የመለወጡን ሥራ ለንግድ ቡርሻዚው ማስተላለፍን ይመርጣል። ይህም የሥራ ክፍፍል የኢንዱስትሪ ቡርሻዚው የተወሰነውን ተረፈ እሴት ለንግድ ቡርሻዚው እንዲያካፍል ስለሚያስገድድው የጅምላ ንግድ የመሸጫ ዋጋ ከችርቻሮ ንግድ መሸጫ ዋጋ እንዲያንስ ያደርጋል።

በካፒታሊስት ኢኮኖሚ ውስጥ የጅምላ ንግድ የኢንዱስትሪ ካፒታሊስቶች በማምረቱ ተግባር ላይ በማትኮር የሥራ ክፍፍል አንዲያዳብሩ ሰማድረግ ያስችላል። የምርት ድርጅቶች የመረቷቸውም ውጤቶች ጥቅም ላይ ወደሚውሉባቸው የኢኮኖሚ ክፍሎች በፍጥነት እንዲተላለፉ፣ ትርፍም በፍጥነት እንዲገኝና የእርባታው ሂደት እንዲቀላጠፍ ይረዳል። በዚህም አኳኒን የብዝሃነትን ሁኔታ በማጠናከር የካፒታሊስቶችን ገቢ ለማሳደግ ይረዳል።

በሶሻሊስት ኢኮኖሚ ውስጥ የጅምላ ንግድ ድርጅቶች በመንግሥት ይዘታ ሥር የሚገኙ ሲሆን ዓላማቸውም የሶሻሊስት የምርት ግንኙነትን ማጠናከር ነው። በተለይ

ይም በከፍላተ ኢኮኖሚ መካከል ያለውን የተቀናባበረ መተሳሰር የሚያጠናክሩ፣ የርስ በርስ ዕድገታቸውን በማቀላጠፍ እንግር የሚሠሩ፣ በማዕከላዊው ዕቅድ መሠረት የጥሬ ዕቃና የኢንዱስትሪ መሣሪያዎችን ለምርት ድርጅቶች የሚያቀርቡ እንዲሁም የፍጀታ ሸቀጦችን ወደችርቻሮ ድርጅቶች የሚያደርሱ ተቋሞች ናቸው። የሶሻሊስት ጅምላ ንግድ ድርጅቶች የመሸጫ ዋጋ በምርት ውጤቶች ላይ የወጣውን ማኅበራዊ እስፈላጊ የሥራ ጊዜና የድርጅቱንም ውጤታማነት የሚያንግባርቅ ዋጋ ነው።

በሽግግር ወቅት ያለው የኢኮኖሚ ይዘታ ቅይጥ እንደመሆኑ የጅምላ ንግድም በመንግሥት፣ በጎብረት ሥራ ማኅበራትና በግል ይዘታዎች ሥር ያለ ነው። በተለይም ከፍተኛ የጅምላ ንግድ ድርጅቶች ቀደም ሲል በውጭ ካፒታሊስቶች የተቋቋሙና ከፍተኛም የሆኑ የራሳቸው የውስጥ አውታሮች የነበሯቸው ስለሆኑ እነዚህ በመንግሥት ይዘታ ሥር ሲመጡ አዲስ የውስጥ አደረጃጀት መሠረት ስልት እንዲከተሉ ይደረጋል። በአዲሱ ስልት በቅልጥፍና መንቀሳቀስ እስከሚለምዱ ድረስ ብዙ ዝርዝር ችግሮች ሊከሰቱ ይችላሉ። ከዚህም ሌላ በሽግግር ወቅት የተወሰኑ የጅምላ ንግድ ድርጅቶች በግል ይዘታ ሥር ስለሚሆኑ ከግል ይዘታው ክፍለ ኢኮኖሚ ጋር ሌሎች ልዩ ልዩ ዘርፎች በተቀናባበረ መንገድ በመመሳጠር ልዩ ልዩ አሻጥሮችን ይፈጽማሉ። ሆኖም እነዚህን ሁኔታዎች በሽግግር ወቅት በተቀናባበሩ ልዩ ልዩ አብዮታዊ እርምጃዎች አማካይነት መቆጣጠር አስፈላጊ ነው። ከዚህም ውስጥ በተለይ መንግሥታዊና ሕዝባዊ የጅምላ ንግድ ድርጅቶችን ማጠናከርና ማስፋፋት እንዲሁም ጥብቅ የዋጋ ቁጥጥርና ክትትል ማድረግ ዋናዎቹ እርምጃዎች ናቸው። በዚህ አኳኒን የመንግሥትና የጎብረት የጅምላ ንግድ ተቋሞች እየተጠናከሩ በመሄድ የግል ካፒታልን ከጅምላ ንግድ ቀስ በቀስ በማስወጣት የንግድ ዘርፍ ሙሉ በሙሉ ሶሻሊስታዊ ፈር የሚይዝበት ሁኔታ ሊመቻች ይችላል።

ገለልተኛ ሀገሮች ንቅናቄ (የ—) (Non-Aligned Movement)

የገለልተኝነት መርህ አንድ ሀገር ከተለያዩ የጦር ጉራዎች ከአንዱም ጋር በአጋርነት ላለመሰለፍና የሀገሩንም የየብስ፣ የጠረፍ ወይም የባህር ከልል ለተፋላጊዎች መጠቀሚያ ላለማድረግ በመወሰን በአጠቃላይ ከዚህም ከዚያም አልሆንም በሚል አዳምና ለዓለም ሰላም መረጋጋት ይጠቅማል ከሚል የውጭ ፖሊሲ የመነጨ ነው። ይህ የገለልተኝነት መርህ በዓለም አቀፍ ፖለቲካ ውስጥ እያደገ የመጣው ከሁለተኛው የኢምፔሪያሊስቶች ጦርነት ወዲህ ነው። በተለይም በርካታ የአፍሪካ፣ የእስያና የላቲን አሜሪካ ሀገሮች አርነታቸውን ሲያገኙ የፖለቲካ ነጻነታቸውን ከግድግዳ ጋር በውጭ ፖሊሲአቸው ረገድ የገለልተኝነትን መርህ በመከተላቸው መርሁ ይበልጥ እየታወቀና የሚጠቀሙበትም ሀገሮች ቁጥር እየበዛ ሄዷል። ይህንንም መርህ የሚከተሉት ሀገሮች ገለልተኛ ሀገሮች በመባል ይታወቃሉ።

የዚህ መርህ ሕጋዊ መሠረት እያንዳንዱ ሀገር ተገቢ መስሎ ሲያገኘው የዚህ መርህ ተከታይ መሆኑን ግድግዳ ብቻ ነው። በዚህ መልክ የአፍሪካ፣ የእስያ፣ የላቲን አሜሪካና በርካታ ያሉ የአውሮፓ ሀገሮች የገለልተኝነት መርህ ተከታይ ናቸው።

ምንም እንኳ ለገለልተኝነት አዳም የረክም ጊዜ ጥረት የተደረገ ቢሆንም ፖሊሲው ተሰሚነት ያገኘው “ቀዝቃዛው ጦርነት” በተፋፋመበትና የሁለቱ ኃያላን ጉራዎች መካረር የጦርነት ሥጋትን ባጠናክረበት ወቅት ነው። ይህንን የተገነዘቡ የአፍሪካና የእስያ ሀገሮች በ1955 ባንዱንግ (ኢንዶኔዥያ) ውስጥ ያደረጉት ስብሰባ አንደኛውን ሆኖ ሃያ አምስት ሀገሮች በ1961 የመጀመሪያውን የገለልተኛ ሀገሮች ጉባኤ በቤልግ ሬድ አደረጉ። የጉባኤውም ትኩረት የሰላም መስፈን ስለነበር የሰላም ልዑካን ወደዋሽንግተንና ወደ ሞስኮ በመላክ ይህንን አዳሙን

አሳውቋል፤ እነሱም ለሰላም እንዲጥሩ ጥሪ አድርጓል።

ከዚያም ሁለተኛው የገለልተኛ ሀገሮች መሪዎች ጉባኤ በ1964 በካይሮ፣ ሦስተኛው በ1970 በሉሳካ፣ አራተኛው ጉባኤ በ1973 በአልጀርስ፣ አምስተኛው በ1976 በኮሎምቦ፣ ስድስተኛው በ1979 በሃሻና እንዲሁም ሰባተኛው በ1983 በኒውዴልሂ ተደርጓል። በነዚህም የመሪዎች ስብሰባ መካከል በውጭ ጉዳይ ሚኒስትሮች፣ በንቅናቄው አስተባባሪ ቢሮና በሌሎችም የልማት ዘርፎች ክፍተኛ ተጠሪዎቻቸው ስብሰባዎች ተደርገው በተለያዩ ፖለቲካዊ፣ ኢኮኖሚያዊና ግንባራ ጉዳዮች ላይ ውይይቶች ተካሂደዋል፤ ውሳኔዎችም ተላልፈዋል። በተለይ የሁሉም ትኩረት ያመዘነው በፀረ ትኝ አገዛዝና በፀረ ኢምፔሪያሊስት ትግሎች መጠናከር፣ በዓለም ሰላም፣ በሕዝቦች ደንገንትና በሰላም አብሮ የመኖር ፖሊሲ ላይ ሲሆን ለነዚህም መከበር በጦር መሣሪያ ቅንሳና አካባቢዎችን የሰላም ቀጣና በማድረግ ረገድ ሰፊ ጥረት እንዲደረግ በማሳሰብ ላይ ነበር።

ምንም እንኳ ገለልተኛ ሀገሮች በነዚህ ህፃናት በመሳሰሉት አጠቃላይ ፀረ ኢምፔሪያሊስት ጉዳዮች ላይ የጋራ አዳም ቢኖራቸውም በንቅናቄው ውስጥ ሶሻሊስት የሆኑ፣ የሶሻሊዝምን ዕድገት ጉዳይ የሚከተሉ፣ እንዲሁም ከካፒታሊስቱ ዓለም ጋር የቅርብ ግንኙነትና ተሳስቦት ያላቸው በፊውዳሊዝም ሥር የሚገኙ ሀገሮችም ጭምር ስለሚገኙ አልፎ አልፎ ውዝግብና ቅራኔም በመካከላቸው ይታያል። ኢምፔሪያሊስቶችም በዚህ ቀዳሳ በመጠቀም አባላቱን ለመከፋፈልና ንቅናቄውን ለማጻክም ይሞክራሉ። የሆነው ሆኖ በንቅናቄው ውስጥ ካሉት የአፍሪካ፣ የእስያና የላቲን አሜሪካ ሀገሮች ብዙዎቹ የተራማጅነት አዳማቸውን እያጠናከሩ ከመምጣታቸው ጋር የሶሻሊስቱ ጉራ ስንቅናቄው የሚሰጠውም ድጋፍ እየጨመረ በመሄዱ፣ ፀረ ኢምፔሪያሊስት አዳሙ እየጉላ በተለይም ብህዝባዊ የሌለበትና በራስ በመተማመንና በርስ በርስ መረዳዳት ላይ የተመሠረተ አዲስ የፖለቲካና

የኢኮኖሚ ሥርዓት እንዲሁም ሰላም በዓለም እንዲሰፍን የሚያደርገው ትግል እየተጠና ከረ መጥቷል ።

ገለልተኛ ማድረግ
(Neutralize)

በትግል ወቅት የተሰባሰበና የተጠናከረ ጠላትን በእንደ ጊዜ ደራርቦ መምታት አዳጋች ስለሚሆን ለጊዜው ቀንደኛ ያልሆኑትን ጠላቶች ከሌሎች ዋና ጠላቶች ነጥሎቻቸውን እድርጉ ለመምታት የሚያገለግል የትግል ስልት ነው ። ይህም ሊሆን የሚችለው በጠላት ሠፈር ያለውን ውስጣዊ ቅራኔ አጥንቶ እንዲባባስ በማድረግ ነው ። ጠላትም በበኩሉ ተመሳሳይ ዘዴ በመጠቀም የአብዮቱን ሠፈር ለማዳከምና ለመበታተን ሌት ተቀን የሚጥር እንደመሆኑ የውስጥ ጥንካሬን እያረጋገጡ ጠላትን በዚህ መንገድ ማዳከም አስፈላጊና ተገቢ ነው ።

ገበሬ
(Peasantry)

በግል ወይም በኅብረት ሥራ ማኅበር በተያዙ የምርት መገልገያ መሣሪያዎች በመጠቀም የእርሻ ምርት የሚያመርቱ አባላትን ያቀፈ ማኅበራዊ ክፍል ነው ። ገበሬ በመደብነት የተከሰተው ጥንታዊ የጋርዮሽ ሥርዓት በመፈራረስ ላይ በነበረበት ወቅት ሲሆን የሚጠፋውም የማኅበራዊ ምርት አደረጃጀት ከፍተኛ ደረጃ ላይ በሚደርስበት፣ በኢንዱስትሪና በእርሻ ሥራ መካከል ያለው ልዩነት በሚወገድበት በኮሚኒስት ሥርዓተ ማኅበር ነው ።

በካፒታሊስት ኢኮኖሚ ያልተመጣጠነ ዕድገት ሳቢያ ሦስት ዓይነት የገበሬ ክፍሎች ሊኖሩ ይችላሉ ። እነሱም ወዝአደርና ደሃ ገበሬዎች (በካፒታሊስቶችና በትላልቅ የመሬት ከበርቱዎች የሚበዘበዙ የእርሻ ወዝአደሮችና ደሀ ገበሬዎች) መካከለኛ ገበሬዎችና ሀብታም ገበሬዎች ናቸው ። ገበሬዎቹ በሠርቶ አደርነታቸው፣ ሠራተኛው መደብ የሞኖፖሎችን የበላይነት በመቃወምና ለሶሻሊዝም በሚያደርገው ትግል የቅርብ አጋር ናቸው ። በታዳጊ ሀገሮች ገበሬዎች

ከፍተኛውን የኅብረተሰብ ክፍል የሚያጠቃልሉ በመሆናቸው የብሔራዊ አርነት እንቅስቃሴ ዋና ኃይል ናቸው ።

በሶሻሊስት ሥርዓት ገበሬው ከግል ሸቀጥ አምራችነት ማሸኛች፣ የኤሌክትሪክ ኃይልና ኬሚካሎች በስፋት ጥቅም ላይ ወደሚውሉበት በጋራ በሚተዳደር ሕዝባዊ ይዘታ ወደአለው የእርሻ አምራችነት ይቀየራል ። ገበሬው በአኗኗሩና በሥራው ወደ ሠራተኛው መደብ የአኗኗሩና የአሠራር ሁኔታ ይበልጥ እየተጠጋ፣ የኋላ ኋላም እንደ ወጥ በሆነው የኮሚኒስት ኅብረተሰብ ውስጥ ከሠራተኛውና ከምሁሩ ጋር ይዋሀዳል ።

(ፈውዳሊዝምን፣ የሠራተኛው መደብና የአርሶ አደሩ ኅብረትን፣ ኢካፒታሊስታዊ የዕድገት ፈላጎን ይመለከታል ።)

ገበሬዎች አምራቾች ኅብረት ሥራ ማኅበር (የ—)
(Peasant Producers' Co-operatives)

ገበሬዎች በግል የያዙትን የማምረቻ መሣሪያ በፈቃደኝነት በከፊል ወይም ሙሉ በሙሉ የወል ኅብረት በማድረግ የጋራ ጥቅማቸውን የሚያስከብሩበትና የሚያዳብሩበት የኢኮኖሚ ድርጅት ነው ።

የገበሬዎች አምራቾች ኅብረት ሥራ ማኅበር ዓላማዎች የሚከተሉት ናቸው ፡—

1. በግል የተያዙትን የማምረቻ መሣሪያዎች ወደ ወል ኅብረትነት በመለወጥ የካፒታሊዝምን ብዝበዛ ማስቀረት ፤ ይህ ሥርዓት እንዳያቆጠቁ መከላከል ፤
2. ዘመናዊ የእርሻ ቴክኖሎጂን በመጠቀም ከአነስተኛና የተበጣጠሰ እርሻ ወደ ሰፋፊ እርሻ በመሸጋገር ምርትን ማሳደግ ፤
3. የተናቁ ሙያዎች እንዲዳብሩና ወደ እነሱተኛ ኢንዱስትሪ እንዲለወጡ ማድረግ ፤
4. በገጠር የሶሻሊስትን ሥርዓት በመመሥረትና በማስፋፋት የአርሶ አደሩን ፖለቲካዊ ፣ ኢኮኖሚያዊና ማኅበራዊ መብቶች ማስከበር ፤
5. ኢኮኖሚውን በዕቅድ ለመምራት እንዲቻል አመች ሁኔታን መፍጠር ፤

የገበሬዎች አምራቾች ኅብረት ሥራ ማኅበራት ከ1917 ታላቁ የጥቅምት ሰሻሊ ስት አብዮት በኋላ በመጀመሪያ በሶቭዬት ኅብረት፣ ከዚያም በሌሎች ሰሻሊስት ሀገሮች በሌኒናዊ የኅብረት ሥራ መርህ መሠረት እንደየሀገሩ ተጨባጭ ሁኔታ ተቋቁመዋል ።

በሀገራችንም ታሪካዊውን የመሪት አዋጅ መሠረት በማድረግ በገጠር ሰሻሊዝ ምን ለመገንባት እንዲያስችል በኢትዮጵያ አቆጣጠር በሰኔ 1971 የገበሬዎች አምራቾች ኅብረት ሥራ ማኅበር መመሪያ ወጥቷል ። በመመሪያውም መሠረት በገጠር የገበሬዎች አምራቾች ኅብረት ሥራ ማኅበራት በመቋቋም ላይ ይገኛሉ ።

የአሠጋጅ አካል ማዕከላዊ ኮሚቴ ሁለተኛ መደበኛ ሰብሰባ ሀገራችን የተያያዘችውን ታሪካዊ የግንባታ ምዕራፍ ለማራመድ የሽግግር ወቅት ኢኮኖሚ ሕግጋትና የሀገሪቱ ኢኮኖሚ በሚገኙበት ተጨባጭ ሁኔታ ላይ በመመሥረት የልማት ስትራቴጂውን በአምራቾች ኅብረት ሥራ ማኅበር ላይ መሥርቷል ።

የእርሻው ክፍለ ኢኮኖሚ የሕዝቡን የምግብ ፍላጎት ለማርካት፣ ለኢንዱስትሪ የሚያስፈልጉ ጥሬ ዕቃዎችን ለማምረትና ለኢንዱስትሪ የምርት ውጤቶች ገበያ ለመፍጠር፣ የውጭ ምንዛሪ ለማስገኘት፣ በአጠቃላይ ለሰሻሊዝም ግንባታ አስፈላጊውን ክምችት በማቅረብ ረገድ የሚጠበቅበትን በሚገባ ማሟላት እንዲችል የገበሬዎች አምራቾች ኅብረት ሥራ ማኅበራት መስፋፋትና መጠናከር ወላጅነት አለው ።

(የኅብረት ሥራ ማኅበራትን፣ ማለባን፣ ወልባን፣ ወላገድን ይመለከታል ።)

ገቢ-ራዊነት
(Pragmatism)

ገብረ (አደረገ ፣) ከሚለው የገዕዝ ቃል የመጣ ሲሆን ገቢ-ራዊነት አንድን ነገር ለማመስገን ሆነ ለመንቀፍ የተገባሩን ውጤት ግወቅ ያሻል ። ከንድፈ ሐሳብ ይልቅ በአመዛኙ በተገባር ውጤት ላይ ማትኮር ያስፈልጋል የሚል አስተምህሮ ነው ።

ዕውቀት ከተገባር ግዴታ ይመነጫል የሚልና የዕውቀትን ትክክለኛነት ወይም እውነትነት የሚያረጋግጥ ተገባር እንደሆነ አድርጎ ለመውሰድ የሚሞክር ሐሳባዊ ፍልስ

ፍና ነው ። እውነትንና ጥቅምን እንድ አድርጎ የሚወስድ፣ እውነት ማለት ጥቅም (ጠቀሚታ)፣ ጥቅም ማለት ደግሞ እውነት እንደሆነ የሚሰብክ፣ ዕውቀትን አስመልክቶ በአዲስ መልክ የቀረበ፣ ዳሳሽነትንና ምክኑያዊነትን ለማስታረቅ የሚጥር ንድፈ ሐሳብ ነው ።

ይህ ንድፈ ሐሳብ በ19ኛው ምዕት ዓመት አጋማሽ መጨረሻ ላይ ከአሜሪካ ተነሥቶ ወደ አውሮፓ ተሰራጭቷል ። እንደገቢ-ራዊነት አባባል ፍልስፍና ውጤት በሌላቸው ጉትርኮች ላይ ሲያተኩር ሳይንስ ግን በተጨባጭ ሁኔታዎችና በተገባር በመመራት ጠቃሚ ውጤቶችን ሁለንታዊ ያስተሳሰብ ዘዴን ፈጥሮአል ።

ስለሆነም ፍልስፍና በእውጠንጥናት ላይ ብቻ ሳይወሰን እንደሳይንስ ውጤት ለማስገኘት በተገባር በመመራት የትክክለኛ ዕውቀት መመዘኛ መርህ ተገባር መሆኑን መቀበል ይኖርበታል ።

በገቢ-ራዊነት አመለካከት የእውነት መለኪያ ተገባር ነው፣ ማንኛውም ሐሳብና እርምጃ ለተገባር ጠቃሚ ከሆነ እውነት ነው፣ ከብዙ ተቃራኒ ሐሳቦች ውስጥ ነጥር የሚወጣውና የበላይ የሚሆነው ሐሳብ ከፍተኛ ተገባራዊ ግልጋሎት ያለው ሐሳብ ብቻ ነው ። ለምሳሌ በፍልስፍና ውስጥ ሰው በተፈጥሮ ነፃ ነው ወይስ አይደለም ለሚለው ጥያቄ እንዲክፍል ሰው ነፃነት ከሌለው ለሚያስበውና ለሚሠራው ተጠያቂና ኃላፊ ሊሆን አይችልም በማለት ሰው ነፃ ነው ሲል ተቃራኒው ክፍል ደግሞ ሰው የተፈጥሮ አካል በመሆኑ እንደ ተፈጥሮ በግዴታ ስለሚገዛ ነፃ ሊሆን አይችልም ይላል ። በገቢ-ራዊነት አስተሳሰብ ይህ ክርክር ሊነግ የቻለው የጥያቄው መልስ ለተገባር የሚሰጠውን ጥቅም ወይም ጉዳት ባለማጠን ነው ። ሰው ነፃ ካልሆነ ለተገባር አይገፋፋም ። ስለዚህ እውነት ሰውን ሊያበረታታ የሚችለው፣ ከብርና ኃላፊነት የሚሰጠውና ለተገባርም የቆመ ኃይል መሆን ስለሚገባው ሰው ነፃ ነው የሚለው አቋም ለተገባር ጠቃሚ ነውና እውነትነት አለው ይላል ።

ገቢ-ራዊነት የእውነት መመዘኛ ተገባር ነው ማለቱ ትክክል ቢመስልም፣ ሐሳብ ከነባራዊ ሁኔታ ጋር ምን ዓይነት ግንኙነት እንዳለው ማለትም ዕውቀት እውነት የሚሆነው ከነባራዊ ሁኔታ ጋር ሲጣጣም ነው የሚለውን መሠረታዊ ሐሳብ ከቶም አይቀበስ

ውም = ለምሳሌ ግንኛውም እምነት (በገቢ ራዊነት አስተሳሰብ ጥንቅቅና ጫምር) አስከታመነበት ድረስ የሚያበረታታና የሚያጽናና ስለሚሆን እንደ እውነት ሊቆጠር ነው = ይህ ግን ስሕተት ነው ፤ ምክንያቱም እምነት (ሃይማኖት) አግኝቶ በማጽናናቱና በማበረታታቱ ብቻ እውነት ሊሆን አይችልም ነው = ይህንን በግጤን ነው ሌኒን ገቢ-ግዥነትን ሲገልጽ አንድ ጉድፈ ሐሳብ እውነት የሚሆነው በጠቃሚነቱ ሳይሆን ጠቃሚ የሚሆነው በመጀመሪያ ደረጃ እውነት በመሆኑ ነው ያለው =

ገቢ-ግዥነት የገድፈ ሐሳብን አሰፋላጊነትና ወሳኝነት የተረጎሞ አይመስለም = በፍልስፍና ውስጥ የሚታዩት ቅራኔዎችና ክርክሮች ከአስተሳሰብ ስህተት የመጡ ሳይሆኑ የመደቦችን ግጭት የሚያገግቡበት በመሆናቸው የቀረበው የእውነት መመዘኛ የአስታራቂነትን ጥረት የሚያሳይ እንጂ እውነቱ የየትኛው ክፍል እንደሆነ አያመለክትም = ዓላማው ግን ግልጽ ነው ፤ እውነተኛው ሐሳብ ለመደቦች በእኩል የሚበጀውና የሚጠቅመው ሐሳብ ነው መባሉ መደቦችን ለማስታረቅ ቅራኔውን አድብሰሰሰ ለቅ በሆነ አስተሳሰብ ትግሉን ለማቆም የሚደረግ ጥረት ነው = በግርክሳዊ ሌኒናዊ ፍልስፍና ግን ገድፈ ሐሳብ ወሳኝነት የሚያገኘው በማስታረቅ ሳይሆን እንደተሳሳተ ቢላዋ ነገሮችን ፣ ሁኔታዎችን ፣ አስተሳሰቦችን በትክክል በቅራኔው መሥመር ቆርጦና ለይቶ ሲያስቀምጥ ፣ ለሁሉ ሳይሆን ለእውነቱ ግለትም ለተገቢው መደብ ሲሰለፍ ነው = ገድፈ ሐሳብ ለእውነት መከሰት መሣሪያ ሊሆን የሚችለው በማስግማት ሳይሆን ወደ ወሳኝ ትግል ሲያራምድ ነው = እውነት የሚመዘነው በተግባር ነው ከተባለ ፣ ቅራኔንና ትግልን ከተግባር ለይቶ እውነትን አስታራቂ ግድረግ እንደግይቻል ተግባር ራሱ ስለሚያስተምረን የገቢ-ግዥነት የተሳሳተ አጭም እራሱ በተቀበለው መመሪያ ይጋለጣል = የገቢ-ግዥነት የእውነት መለኪያ ግንባራዊ ፖለቲካዊ ግንዛቤ በዝባዥ ሥርዓተች እንዲቆዩ ወይም እንዲጠናከሩ የሚወስዱትን ፖለቲካዊ እርምጃ ሙሉ በሙሉ የሚደግፍ ነው =

(ነፃነትንና ግዴታን ይመለከታል =)

ገቢ ግዥኛ
(Import Trade)

አንድ ሀገር ከሌላ ሀገር ወይም ሀገሮች በግዥኛ መልክ ዕቃዎችን የግስገባቱ አንቅስቃሴ ገቢ ግዥኛ ተብሎ ይጠራል = ከውጭ ለሚገቡትም ዕቃዎች የሚደረገው ክፍያ አብዛኛውን ጊዜ በውጭ ምንዛሪ አግካይነት የሚከናወን ሲሆን አልፎ አልፎም በዓይነት ለውጥ ሊደረግ ይችላል = ሸቀጦች የአንድን ሀገር ብሔራዊ ክልል አልፈው በሚገቡበት ጊዜ የገቢ ቀረጥ ይከፈላቸዋል =

በሚርከንቲሊዝም ዘመን የውጭ ግዥኛን በሚመለከት ረገድ መንግሥታት ይከተሉት የነበረው ፖሊሲ ከውጭ ወደሀገር ውስጥ የሚገቡ ሸቀጦችን በዝቅተኛ መጠን መወሰንና ከሀገር ውስጥ ወደውጭ የሚላኩትን ሸቀጦች ደግሞ በከፍተኛ መጠን ግዛሄድ ነበር ፤ የዚህም ዓላማ በገቢ ግዥኛ አግካይነት ለሚገቡት ዕቃዎች የሚከፈለውን ወርቅና ብር ግዳንና በአንፃሩም ከሌላ ሀገር በውጭ ግዥኛ አግካይነት ወርቅና ብር ግዛዎች ነበር = የካፒታሊዝም የነፃ ግዥኛ ደረጃ መርህ በገቢ ሸቀጦችና በወጪ ሸቀጦች ላይ ምንም ዓይነት እገዳ አይደረግም የሚል ነው = በምኖሯል ካፒታሊዝም ወቅት ግን በተለይ የካፒታሊስት ኢኮኖሚ ተውሰው በሚባባሰበት ጊዜ ካፒታሊስት ሀገሮች የገቢ ግዥኛን የመገደብ ክፍተኛ አዝማሚያ ይታይባቸዋል =

ኋላቀር ሀገሮች በገቢ ግዥኛ አግካይነት ለልግትና ለፍጆታ የሚያሰፈሩትን ሸቀጦች ያሰገባሉ = ሆኖም እነዚህ ከአምፔሪያ ሊሰት ሀገሮች የሚገዟቸው የኢንዱስትሪ ውጤቶች የጋ በጊዜው እየናረ በመሄድ ላይ በመሆኑ ክፍያውን ለማከናወን ክፍተኛ ችግር ላይ ወድቀዋል = በተለይም ይህ ችግር የካፒታሊስትን የዕድገት ጉዳይ በሚከተሉ ሀገሮች ላይ በጣም ጉልተ ይታያል =

ሶሻሊስት ሀገሮች ገቢ ግዥኛውን በግዕካላዊ ዕቅድና በመንግሥት ይከታ አግካይነት በመምራት ለጠቅላላ ዕድገታቸው በሚጠቅሙና የሶሻሊስት ሀገሮችን የጋራ ብልጽግናና መተሳሰብን በሚያሳብር መንገድ እንዲከናወን ያደርጋሉ =

አብዮታዊት ኢትዮጵያ በቅድመ አብዮት ከኢምፔሪያሊስት ሀገሮች ጋር በጥብቅ ተሳስሮ የነበረውንና በእኩልነት ላይ ያልተመሠረተውን ገቢ ንግድ ደረጃ በደረጃ ለማሳቀቅና ለልማቷ በሚረዳ መንገድ ለማካሄድ ከፍተኛ ጥረት በማድረግ ላይ ትገኛለች ።

ገንዘብዊ የእሴት መልክ
(Money Form of Value)

ገንዘብዊ የእሴት መልክ እስከተከሰተ በት ጊዜ ድረስ የነበረው የሥራ ክፍፍል በክብት ርቢና በእርሻ መካከል የተከናወነው የመጀመሪያውና ዋነኛው ማኅበራዊ የሥራ ክፍፍል ነበር ። ገንዘብዊ የእሴት መልክ የተከሰተው እደ ጥበብ ከእርሻ ተገንጥሎ ከወጣበት ከሁለተኛው ከፍተኛ ማኅበራዊ የሥራ ክፍፍል በኋላ ነው ። ከክብት ርቢና ከእርሻ ይልቅ የእደ ጥበብ ሥራ ራሱን የቻለ የሥራ ዘርፍ ሆኖ መከሰቱ ለገበያ የሚቀርቡ ሸቀጦችን መጠን ከመጨመሩም በላይ የገበያውን ክልል እያሰፋው ሲሄድ ችሏል ።

ቀደም ሲል እነሰ ባሉ ገበያዎች እንደ ጋራ መገበያያ (ሁለንተናዊ እኩያ) ሲያገለግሉ የነበሩ ሸቀጦች ገበያው እየሰፋና እየተራራቀ በሄደ ጊዜ (በአንድ ቦታ የተለመደ ሸቀጥ ራቅ ባለ ቦታ ላይ ለመድረስ ስለሚችል) የተለያዩ የልውውጥ አማካኞች በመሆን በተደጋጋፊነት ወይም በተወዳዳሪነት ተከሰቱ ። ይሁንና በሸቀጥ ምርት ማደግ ምክንያት ንግድ ከአካባቢው አልፎ ሰፊ ያለ አካባቢን ፣ ከዚያም አልፎ የተወሰኑ ሀገሮችን ማገናኘት በጀመረበት ጊዜ ፣ በዛ ያሉ አንደኛ አካባቢው የተለያዩ የጋራ መገበያዎች ለዚህ ጉዳይ ሊያገለግሉ አልቻሉም ። በመሆኑም ለገበያ የቀረቡ ሸቀጦችን ዋጋ የሚገልጽ በሁሉም አካባቢ ተቀባይነት ያለው እንደ የጋራ መገበያ መኖር አስፈላጊ ሆነ ። ለዚህም ተግባር የከበሩ ማዕድናት ተሰማሚ ሆነው በመገኘታቸው እንደ ከብት ፣ እንደ ዓሣ ፣ ከፀጉር የተሠሩ ልብሶችና አሞሌ ጨው የመሳሰሉትን መተካት ጀመሩ ።

እነዚህም የከበሩ ማዕድናት ብረት ፣ ነሐስ ፣ መዳብ ፣ ብርና ወርቅ ናቸው ። ከእነዚህም ውስጥ ወርቅ ቀስ በቀስ ገንዘብ ወይም የጋራ መገበያ ሆኖ ወጣ ። ወርቅም እራሱ ባለው የልውውጥ እሴት አማካይነት የሌሎች

ሸቀጦችን የልውውጥ እሴት የሚገልጽ የተለየ ሸቀጥ ሆነ ። ለዚህ ተግባር የተመረጠ በትም ምክንያት ፣

- ሀ. በሁሉም ሀገር የሚገኝ ወርቅ ተመሳሳይ በመሆኑ ፣
- ለ. በተፈለገ መጠን (እንደ ምንዛሪ) ሊከፋፈል በመቻሉ ፣
- ሐ. ከሌሎች ጋር ሲነፃፀር ለብዙ ጊዜ ሳይዘገግና እሴቱን ሳይቀንስ ሊቆይ በመቻሉ ፣
- መ. አነስተኛ በሆነ የወርቅ መጠን ውስጥ ከፍተኛ የሥራ ጊዜ የፈሰሰ በት በመሆኑ ፣
- ሠ. ትንሽ የወርቅ መጠን እያሌ ሸቀጦችን ለመለወጥ በመቻሉ ነው ።

ወርቅ ባለው ልዩ ባሕርይ የልውውጥ እሴት ብቻ ሳይሆን የጠቀሚታ እሴትም ያለው በመሆኑ ሰዎች ወርቅን ከዝውውር በብዛት ማስወጣት ስለጀመሩና በገበያ ላይ ሸቀጦችን ለመለወጥ የሚችለው የወርቅ መጠን እያነሰ በአንጻሩም ለገበያ የሚቀርበው ሸቀጥ በመብዛቱ በሸቀጦች የዝውውር ሂደት ላይ ከፍተኛ መሰናከል ተፈጠረ ። በመሆኑም ሸቀጦችን ለማዘዋወር እንደአማካይ ሆኖ የሚያገለግለው ገንዘብ የልውውጥ እሴት ብቻ እንጂ በራሱ የጠቀሚታ እሴት የሌለው እንዲሆን አስፈለገ ። በዚህም ምክንያት የወረቀት ገንዘብ የወርቅን ዝውውር ደረጃ በደረጃ እየተካ መጣ ።

አንድ ሀገር የወረቀት ገንዘብ የሚያትመው በተወሰነ ወቅት ካለው ጠቅላላ የምርት ውጤት ጋር በማዛመድ ነው ። የገንዘቡን መጠንና የምርቱን ውጤት ለማጣጣም በሚደረገው ጥረት ለአንድ ሀገር ወሳኝ መሠረታዊ ሁኔታ በአንድ በተወሰነ ወቅት አጠቃላይ ምርትን ለማሳደግና ለፍጆታ የሚያስፈልጉትን ሸቀጦች ከዓለም ገበያ ለማስመጣት ባለው የመግዛት ኃይል ነው ። ይህም የመግዛት ኃይል የሚገለጸው እንደ ሀገር ባለው የወርቅ ወይም የውጭ ምንዛሪ ክምችት ነው ። ስለዚህ አንድ ሀገር እንደየ ሁኔታው የሚያትመው የወረቀት ገንዘብ መጠን ሀገሩ ሊኖረው በሚችለው የወርቅ መጠን ወይም በከፍተኛ ደረጃ ወርቅን ሊወክሉ ከሚችሉ የውጭ ምንዛሪ ማለትም የአሜሪካ ዶላር ፣ የእንግሊዝ ፓውንድ ፣ የጀርመን ማርክ ፣ የጃፓን ዩን ወዘተ... ጋር በማነፃፀር ነው ።

ገንዘብ

(Money)

ገንዘብ የሌሎች ሸቀጦች ሁለንታዊ እኩያ በመሆን እሴታቸው የሚገለጽበት፣ እንደ ሁለንታዊ ወይም አጠቃላይ የሸቀጦች የዝውውር ማዕከል(መሣሪያ) በመሆን የሚያገለግል የተለየ ሸቀጥ ነው።

ከገንዘብ መከሰት በፊት ሸቀጥ በሸቀጥ ይሰወጥ ነበር = የሸቀጥ ምርት እየተስፋፋና የሸቀጦችም ልውውጥ እየዳበረ ሲሄድ፣ የአንድ ሸቀጥ እሴት በሌላ ሸቀጥ የጠቀሚታ እሴት የሚገለጽበት ሁኔታ ተፈጠረ = ይህም የእሴት ጥንተ መልክ የሚባለው ነው። በኋላም አንድ ሸቀጥ ከአንድ በላይ የሆኑ ሸቀጦችን በተናጠል የሚለውጥበት ደረጃ ሲደርስ የእሴት ጥንተ መልክ ወደ ተስፋፋ የእሴት መልክ አደገ።

የሸቀጥ ምርት እያደገና የሥራ ክፍፍል እየተስፋፋ ሲሄድ፣ በብዛት የሚለዋወጠው አንድ ሸቀጥ የልውውጥ አማካይ በመሆን ማገልገል ጀመረ። በዚህ ሁኔታ ግብታዊ በሆነ መንገድ የተስፋፋ የእሴት መልክ ቀስ በቀስ ወደ ሁለንታዊ ወይም አጠቃላይ የእሴት መልክ ተለወጠ = የሁለንታዊ እኩያ ሚና ከአንድ ከተለየ ሸቀጥ ጋር ሲያያዝ፣ ይህም ሸቀጥ ሌሎች ሸቀጦችን በማንኛውም ስፍራና ጊዜ ሊሰውጥ ሲችል፣ ይህ ሸቀጥ ገንዘብ ይሆናል፤ የእሴት መልኩም የገንዘብ የእሴት መልክ ይባላል።

ገንዘብ እራሱ ሸቀጥ ነው። ይሁንና ከሌሎች ሸቀጦች የሚለየው ባሕርይ የሁሉም ሸቀጦች እሴት የሚለወጥበት ሁለንታዊ እኩያ መሆኑ ነው። ገንዘብ ሸቀጥ እንደመሆኑ ማግባራዊ ሥራ የፈሰሰበትና በሸቀጥ አምራቾች መካከል ያለው የአካላዊ መተሳሰር ማግባራዊ ግንኙነት የሚገለጽበት ነው።

የሸቀጥ ምርት እየዳበረና እየስፋ ሲሄድ በዚያው ልክ ገንዘብ የሚያሟላቸው ተግባሮች እየሰፋ ሄደዋል። በዳበረ የሸቀጥ ምርት ውስጥ ገንዘብ እንደ እሴት መለኪያ፣ እንደ ዝውውር አማካይ፣ እንደ ክምችት መሣሪያ፣ እንደ ክፍያ መሣሪያና እንደ ዓለም አቀፍ የልውውጥ መሣሪያ በመሆን ያገለግላል።

1. ገንዘብ እንደ እሴት መለኪያ

(Money as a measure of value)

ገንዘብ ከሚያሟላቸው ተግባሮች እንደ እንደ እሴት መለኪያ በመሆን ማገልገሉ ሲሆን ይህም ሁለንታዊ የእኩያነት ሚናው የሚገለጽበት ነው። ገንዘብ የሁሉንም ሸቀጦች ዋጋ ሊገልጽ የሚችል በመሆኑ የየአንዳንዱን ሸቀጥ እሴት ለመለካት ያስችላል። ስለዚህም ገንዘብ ይህን ተግባር እንዲያሟላ ሲፈለግ የግዴታ በጥሬ ገንዘብ መልክ በእጅ መገኘቱ አስፈላጊ አይሆንም። ለምሳሌ አንድ ሰው በዚህ ምንም ገንዘብ ሳይዝ ወደ ሱት በመሄድ የሸቀጦችን ዋጋ ጠይቆ ሊረዳ ይችላል። ባለሱጭም የሸቀጦችን ዋጋ የሚተምነው ከመሸጡ በፊት ነው። እንግዲህ እዚህ ላይ ገንዘብ በጥሬ ገንዘብ መልክ በቦታው ባይገኝም የተፈለገውን ሸቀጥ እሴት በመግለጽ በመለኪያነት ሲያገለግል ይታያል።

የገንዘብ እንደ እሴት መለኪያ ሆኖ ማገልገል በርካት ያሉ ተግባራዊ ጥቅሞች አሉት። በተለያዩ የአካላዊ ስሌቶች ለምሳሌ ባጀት በማዘጋጀት፣ በሌራዊ ገቢን በመቀመር፣ ያንድን ፋብሪካ ሆነ ድርጅት ንብረት በመገመት ወዘተ... ሁለንታዊ እኩያነቱ ለመዝገብ አያያዝ ምቹ ያደርገዋል።

ይህን የእሴት መለኪያነት ተግባሩን ሲያሟላ ገንዘብ በቦታው መገኘት የለበትም ቢባልም ራሱ እሴት ሳይኖረው ይህን ተግባር ሊያሟላ ይችላል ማለት አይደለም። ራሱ ክብደት የሌለው ነገር ለክብደት መለኪያነት ማገልገል እንደማይችል ሁሉ እሴት የሌለው ነገርም የእሴት መለኪያ ሊሆን አይችልም። ስለሆነም ይህን ተግባር ሊያሟላ የሚችል ሸቀጥ ራሱ እሴት ያለው መሆን ይኖርበታል። ይህም ደግሞ ሄዶ ሄዶ መጫረሻ ላይ በወርቅ መገለጡ ግዴታ ይሆናል። እንደ ጫማ ሃምሳ ብር ያወጣል ብንል ይህ ሃምሳ ብር የተወሰነ ያህል ወርቅ ተክቶ ያለ በመሆኑ የጫማው እሴት በወርቅ እሴት ተገሰጠ ማለት ነው።

2. ገንዘብ እንደ ዝውውር አማካይ

(Money as a medium of circulation)

ገንዘብ ከመምጣቱ በፊት ሸቀጥ በሸቀጥ (ሸ-ሸ) በቀጥታ ይሰወጥ ነበር። ለም

ሳሌ እንድ ኮርቻ በአምስት ቁና ጤፍ ይለ ወጣል ። ገንዘብ ከተከሰተ በኋላ ግን ሸቀጦች በገንዘብ አማካይነት መለወጥ ጀመሩ ። በም ሳሌ እችን መሠረት ኮርቻው በሃያ ብር ይሸ ጥና በሃያ ብር ጤፍ ይገዛል እንበል ። እንደ ምናየው በዚህ ዝውውር ውስጥ ገንዘብ የሸ ቀጥ ዝውውር አማካይ (ሹ-ገ-ሹ) በመ ሆን ያገለግላል ። ይህንንም ተግባር ለማሟላት የገንዘብ በቦታው መገኘት አስፈላጊ ይሆናል ።

በሸቀጥ ዝውውሩ ወቅት የልውውጡ ሂደት ሁለት የተለያዩ መልኮችን እንደሚይዝ እናያለን ። መጀመሪያ ኮርቻ በገንዘብ (ሹ-ገ) ይለወጣል ። ይህም ሽያጭ ነው ። ከዚያ ገን ዘብ በጤፍ ይለወጣል ። (ገ-ሹ) ይህ ደግሞ ግዥ ነው ። ሽያጭና ግዥ በተለያዩ ቦታና ጊዜ ሊፈጸሙ ይችላሉ ። ኮርቻውን እንድ ሰው ገበያ አውጥቶ መሸጡ በዚያው ቀን ፣ ከዚ ያው ገበያ ጤፍ መግዛቱን እያሰከትልም ። ከወር ወይንም ከዓመት በኋላ ከሌላ ቦታ ሊገዛም ይችላል ማለት ነው ። ቀደም ሲል ግን ሸቀጥ በሸቀጥ (ሹ-ሹ) ይለወጥ በነበረ ጊዜ ሽያጭና ግዥ የግዴታ ባንድ ቦታ ፣ ባንድ ወቅት መካሄድ ነበረባቸው ። የገንዘብ መምጣትና ብሎም የሽያጭና የግዥ ሁለት የተለያዩ ድርጊቶች ሆኖ መውጣት የኢኮኖሚ ቀውስ መንሥኤ ሊሆን ችሏል ። ምክንያ ቱም እንድ ባለሸቀጥ ሸቀጡን ከሸጠ በኋላ በገንዘቡ ሌላ ሸቀጥ ካልገዛ ሌላ ባለሸቀጥ ሸቀጡን መሸጥ ያቅተዋል ፤ ሊሸጥ አለመ ችሉም ደግሞ ከሌላ ሦስተኛ ሰው ሸቀጥ መግዛት እንዳይችል ያደርገዋል ። ሁኔታው እንዲህ እያለ ስለሚቀጥል በገበያ ላይ በር ከት ያሉ ሸቀጦች ሳይሸጡ ሊቀሩ ይችላሉ ። ቀላል የሸቀጥ ምርት በስፈነበት ኢኮኖሚ ውስጥ ይህ ዓይነቱ ችግር ጎልቶ አይታይም ። የተስፋፋ እርባታ ስለማይካሄድ በቀላል የሸቀጥ ምርት ኢኮኖሚ ውስጥ ቀውስ ሲኖር አይችልም ። ቀውሱ የሚታየው ሁኔ ታዎች ተሟልተው በሚቀርቡበት በዳበረ የካፒታሊስት የሸቀጥ ምርት ውስጥ ነው ።

ቀደም ሲል ያነሣነውን ምሳሌ ብናይ ሽያጭና ግዥ ከተፈጸመ በኋላ ኮርቻና ጤፍ ከዝውውሩ መስክ ሲወጡ ገንዘብ ግን ሌላ ሽያጭና ግዥን በአማካይነት ማገልገሉን ይቀጥላል ። ገንዘብ በተደጋጋሚ ጥቅም ላይ በመዋል የሚያገለግል ከሆነ የሸቀጥ ዝውው ርን ለማካሄድ ምን ያህል ገንዘብ ያስፈልጋል

ብሎ መጠየቅ ይቻላል ። ዝርዝሩን ብንተው ወላኝ ነጥቦቹን እንደሚከተለው መግለጽ ይቻላል ፡

$$\text{የገንዘብ መጠን} = \frac{\text{የሸቀጦች ጠቅላላ ዋጋ}}{\text{የገንዘብ የዝውውር ፍጥነት}}$$

ከላይ ባቀረብነው እኩለት መሠረት የሸቀጦች መጠን ወይንም ዋጋቸው (ወይ ንም ሁለቱም) እየወሰነ ከሄደ ለዝውውር አማካይነት የሚያስፈልገውም ገንዘብ መጠን እየወሰነ የሚሄድ ሲሆን የገንዘብ የዝው ውር ፍጥነት መወሰን ግን የሚያስፈልገ ውን የገንዘብ መጠን አነስተኛ ያደርገዋል ።

3. ገንዘብ እንደ ክምችት መሣሪያ (Money as a means of hoarding)

የገንዘብ መከሰት ሽያጭና ግዥ በሁለት የተለያዩ ድርጊቶች እንዲከፈሉ ማድረጉን ቀደም ሲል ተመልክተናል ። ሸቀጥ ተሸጦ ከበቃ በኋላ ግዥ ሳይከተል ከቀረ ወይንም ዝውውሩ ከተገታ ገንዘቡ እንደክምችት መሣሪያ ሆኖ ማገልገል ይይዛል ። እዚህ ላይ ለግዥ የታቀደና ለጊዜው ግን በእጅ ላይ ያለ ገንዘብ ለምሳሌ ወወውን ለወር ለማ ብቃታት ሲል ከደመወዙ የተወሰነውን በዚህ የሚይዘው ሠራተኛ ገንዘብ እንደ ክምችት ሊቆጠር የማይችል ነው ።

ገንዘብ ካለ በስማይ መንገድ አለ እን ዲሉ በተፈለገበት ጊዜና ቦታ ገንዘብን ወደ ሸቀጥ መለወጥ የሚቻል መሆኑ የገንዘብን በእጅ መገኘት ጥቅም ጉልህ አደረገው ። ይሁንና ሳይሸጡ ለመግዛት ቀደም ሲል ሸጦ ሳይገዙ መቀመጥ አስፈላጊ ይሆናል ። የሸቀጥ ምርት እየተስፋፋ ሄዶ ገንዘብም ከፍተኛ ኃይልና ግምት እያገኘ ሲሄድ ሸጠው ግዥን ሳያስከትሉ ገንዘብ ማከማቸትን እንደ ግባቸውና እንደ ህልውናቸው መሠረት አድ ርገው የሚያዩ ስዎች በረከቱ ። ገንዘብን ከዝውውር አውጥቶ በማሰር እያደረጉ መቅ በር ወይንም መደበኛ ሥራቸው ሆነ ፣ እን ዲህ ላሉ ስዎች ብዙ መሥራት ፣ ንፋግነትና ፍቅረ ንዋይ መሠረታዊ መርሆቸው ሲሆን ማርከስ እንደሚለው ፣ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚያ ቸው ሲጠቃለል የተቻለውን ያህል እየሸጡ ግዥን በዚያው ልክ ማሳነስ ነው ።

ካፒታሊዝም እያደገ መጥቶ የሃብት መበርከትም የሥራ ኃይልን ገዝቶ የሥራ ኃይልን በመበዘበዝ ላይ የተመሠረተ ሲሆን ይህ ዓይነት ጥንታዊ ሃብት የማከማቻት ዘዴ ለካፒታሊስታዊ ዓይነት ከምችት ቦታውን ለቀቀ = ካፒታሊስታዊ ከምችት የተመሠረተው ገንዘብን በመቅበር ላይ ሳይሆን በየጊዜው የበለጠ ትርፍን ለማግኘት ገንዘብን ሥራ ላይ ተሉ ተሉ በግዋል ፣ በግያቆም የዝውውር ሂደት ውስጥ በማስገባት ነው ። ይህም ሂደት ገንዘብ—ሸቀጥ—ገንዘብ (ገ—ሸ—ገ) በሚለው ቀመር ይገለጻል ።

ካፒታሊስቶች በወቅቱ የማይጠቀሙበትን ገንዘብ በባንክ ያኖራሉ ። ባንክም የእነዚህን ካፒታሊስቶችና የሌሎችንም የሚያጠራቅሙ ሰዎች ገንዘብ በማስባሰብ ለሚጠቀሙበት ሰዎች በግብደር ወደ ዝውውር ያስገባል ።

ገንዘብ እንደ ከምችት መሣሪያ ሆኖ ሲያገለግል ለዚህ ተግባር ጥቅም ላይ ሊውል የሚችለው ወርቅ ብቻ ነው ። የወረቀት ገንዘብ ለዚህ ተግባር ቢውል የዋጋ ገረት ባለበት ሁኔታ የመግዛት ዐቅሙ ስለሚወድቅ ጉዳት ያስከትላል ።

4. ገንዘብ እንደ ክፍያ መሣሪያ
(Money as a means of payment)

ግዥ (ገ—ሸ) ሽያጭን (ሸ—ገ) ቀድሞ በሚመጣበት ጊዜ ገንዘብ እንደ ክፍያ መሣሪያ ሆኖ ያገለግላል ። ለምሳሌ እንደ ገበሬ እዝመራው ገና ሳይሰበሰብ ልብስ መግዛት ቢፈለግና ገንዘብ በእጁ ባይኖረው ያለው ምርጫ ከነጋዴው ጋር በመሰማማት በብድር መግዛት ይሆናል ። በገንዘብ ስፍራም ወደፊት የሚከፍልበትን ጊዜና ባለዕዳነቱን የሚገልጽ ደረሰኝ ስጥቶ ልብሱን ይወስዳል ። እዚህ ላይ ነጋዴው ለበዳሪ ፣ ገበሬው ተበዳሪ በመሆን ውሉ የሚካሄድ ሲሆን ገበሬው ልብሱን ሲገዛ ምንም የሚከፍለው ገንዘብ እይኖረውም ። ስለዚህም ገንዘብ እንደ ክፍያ መሣሪያ እንጂ እንደ ዝውውር አግካይ ሆኖ አላገለገለም ። ገበሬው ገና ወደፊት እዝመራው ሲሰበሰብ እሁሉን ሸጦ ቀደም ሲል ለገዛው ሸቀጥ ክፍያውን ይፈጽማል ግለት ነው ። ግዥ ሽያጭን ቀደም ስንልም ይህን ለማመልከት ነው ።

በክፍያ መሣሪያነቱ ገንዘብ ከፍተኛ ደረጃ ላይ የደረሰው በዓባሪ ካፒታሊስት ኢኮኖሚ ውስጥ ነው ። በካፒታሊዝም ሥር የብድር ግንኙነትና የባንክ አገልግሎት እያደገ መምጣት አዲስ የዝውውር መሣሪያ ግለትም የደረሰኝ ወይንም የብድር ገንዘብ መስፋፋትን አስከተለ ። በመሆኑም በካፒታሊስት ኢኮኖሚ ውስጥ ገንዘብ ከዝውውር አግካይነቱ ይልቅ የክፍያ መሣሪያነቱ እየጨመረ ይሄዳል ። አንደዝውውር አግካይ ሆኖ ሲያገለግል የሚታየው በቸርቻር ንግድ ውስጥ ሲሆን በጅምላ ንግድና በሀገሮች መካከል በሚካሄድ ዓለምአቀፍ ንግድ ገንዘብ በመሠረቱ የሚያገለግለው እንደ ክፍያ መሣሪያ በመሆን ነው ።

የባንክ አገልግሎት መስፋፋት እንደ ቺክ ፣ እንደ ድራፍት ፣ እንደ ባንክ ኖት ፣ እንደ ተስፋ ስነድ ያሉ የብድር ገንዘቦችን ተግባራዊ በማድረግ የገንዘብን በክፍያ መሣሪያነት ግገልገል ለላደጎታል ።

5. ገንዘብ እንደ ዓለም አቀፍ የልውውጥ መሣሪያ

(Money as a universal means of payment or an international means of purchase)

የሸቀጥ ልውውጥ እያደገ ሂደቱን በር በማለፍ በሀገሮች መካከል የሸቀጥ ልውውጥንና የገንዘብንም በዓለም ገበያ ላይ ግገልገል አስከተለ ።

በዓለም ገበያ ላይ በሚካሄድ የሸቀጥ ልውውጥ ገንዘብ በመሠረቱ እንደ ዝውውር አግካይ ሳይሆን እንደ ክፍያ መሣሪያ ሆኖ ያገለግላል ። የዚህ ምክንያት ግልጽ ነው ። በሀገሮች መካከል ያለ ክፍያ የሚፈጸመው በጥሬ ገንዘብ ሳይሆን በባንኮች አግካይነት በሚካሄድ የደረሰኝ ልውውጥ ነው ። ለምሳሌ ኢትዮጵያ 5 ሚሊዮን ብር የሚያወጣ በኛ ወደ ጀርመን ልካ 6 ሚሊዮን ብር የሚያወጣ ማሽን ብታስመጣ ያለባት አንድ ሚሊዮን ብር የሚከፈለው በጥሬ ገንዘብ ሳይሆን በባንክ በኩል በሚፈጸም የባለ ዕዳነት (የመተግመኛ ሰነድ) ደረሰኝ ይሆናል ። ቀሪውን የአንድ ሚሊዮን ብር ዕዳ የምታወራርደው ተጨማሪ ስዕዳው ተመጣጣኝ የሚሆን በኛ ወይም ሌላ ሸቀጥ በመላክ ነው ። ይህንኛ

እንዲህ ባለ የጋራ ልውውጥ ዕዳን ማወራረድ ሳይቻል ከቀረ ወርቅን ከሀገር ወደ ሀገር በማዛወር ዕዳን መክፈል እስፈላጊ ይሆናል ። ይህ ሲሆን ገንዘብ እንደ ዓለም አቀፍ የልውውጥ መሣሪያ እገለገል ይባላል ። ይሁንና ሰላማዊ ግንኙነት በመንግሥታት መካከል ባለበት ጊዜ ይህ ሁኔታ አይደርሰም ። ጦር ነት ሲኖር ፣ በዓለም ደረጃ ከፍተኛ ውጥረት ሲታይ ፣ በመንግሥታት መካከል መደበኛ ሰላማዊ ግንኙነት ሲቃወስ ወዘተ... ብቻ ሸቀጦችን በጥሬ ገንዘብ መግዛት አስፈላጊ ሆኖ ይገኛል ።

በዓለም አቀፍ የልውውጥ መሣሪያነት ገንዘብ በወርቅ ጥፍጥፍ መልኩ ቢቀርብም የአንድ ሀገር የወረቀት ገንዘብም የዚህ ምትክ በመሆን በዓለም አቀፍ ንግድ (ልውውጥ) ውስጥ ሊያገለግል ይችላል ። ይሁንና ገንዘብ ይህን ዓይነት ሚና ሊጫወት የሚችለው የገንዘቡ ምንጭ የሆነው ሀገር በዓለም የኢኮኖሚ ግንኙነት ውስጥ ከፍተኛ ወይንም መሪ ቦታ ይዞ የሚገኝ ሲሆን ነው ። ብሔራዊ ገንዘብ በዓለም አቀፍ ደረጃ ሊያገለግል የሚችለው የዚያ ሀገር ብሔራዊ ባንክ ወይንም መንግሥት የወረቀትን ገንዘብ በወርቅ ለመለወጥ ለመጣ ሰው በወቅቱ ባለው የልውውጥ መጠን መሠረት ለመለወጥ ፈቃደኛ ሆኖ ሊገኝ ብቻ ነው ። ይህ ሲሆን የዚያ ሀገር ገንዘብ ጠንካራ ገንዘብ በመባል ይታወቃል ። ከአንደኛው የዓለም ጦርነት በፊት የእንግሊዝ ፓውንድ ስተርሊንግ ይህን ዓይነትን የዓለም ገንዘብነት ሚና ይጫወት ነበር ። ከዚያ በኋላ የአሜሪካ ዶላር ሊተካው በቅጥል ። ይሁንና ከ1971 ወዲህ አሜሪካ ዶላርን በወርቅ መለወጥ አቁማለች ። ይህም የዓለም ካፒታሊስት ሥርዓት ከፍተኛ የገንዘብ ቀውስ ውስጥ እንዳለ ከማስረዳቱም በላይ ምንም ቢሆን ሁለንታዊ ገንዘብ ሆኖ ግንልገል የሚችል ወርቅ ብቻ ለመሆኑ ጥሩ ማረጋገጫ ነው ።

ከታሪክ አንጻር ሊታይ ገንዘብ ከካፒታል ይቀድማል ። ግብታዊ በሆነ የገበያ እንቅስቃሴ ውስጥ የገንዘብ ኢኮኖሚ መስፋፋት የአነስተኛ የሸቀጥ ምርት መዳከምንና የካፒታሊስት የሸቀጥ ምርት መዳበርን አስከተለ ። በካፒታሊስት ሥርዓት የገንዘብ ተግባራት የካፒታል ተግባራት በመሆን ያገለግላሉ ። በመሆኑም በካፒታሊስት ሥርዓት

ውስጥ ገንዘብና የገንዘብ ተግባራት በዚህ ሥርዓት ውስጥ ያሉትን ተግባራት ቅራኔዎች ይገልጻሉ ።

የሸቀጥ ምርት ባለበት ኢኮኖሚ ውስጥ ገንዘብ የግዴታ ስለሚኖር የሸቀጥ ምርት ባለበት የሶሻሊስት ኢኮኖሚ ውስጥም ገንዘብ አለ ። ይሁንና በሶሻሊስት ኢኮኖሚ ውስጥ ገንዘብ የሚኖረው ጠባይ በካፒታሊስት ኢኮኖሚ ውስጥ ካለው ጠባይ የተለየ ነው ። ይኸውም በመጀመሪያ ደረጃ በካፒታሊስት ኢኮኖሚ ውስጥ የአምራች ህልውና በገበያ ላይ የተመሠረተ በመሆኑ ገንዘብ በሰዎች ላይ “መለኮታዊ” ተዕዕኖ አለው ፤ ማለትም ገንዘብ እንደ “ፈጣሪ” ወይም እንደ ሌላ ኃይል ጣዖት ይመለከዳል ። የሶሻሊስት ኢኮኖሚ በምርት መገልገያዎች ማኅበራዊነት ላይ የተገነባ ፣ የኢኮኖሚ ግንኙነቱ በዕቅድ የሚመራና የሠራተኛውን ሕዝብ መሠረታዊ ጥቅም የሚያንጸባርቅ በመሆኑ ገንዘብ በዕቅድ በሚመራው ኢኮኖሚ ውስጥ እንደ መሣሪያ ሆኖ ከማገልገል ውጭ እንደ ካፒታሊስት ኢኮኖሚ የ“ተመላኪነት” ኃይል የለውም ፤ ሊኖረውም አይችልም ።

በሶሻሊስት ኢኮኖሚ ውስጥ ገንዘብ የሸቀጦች ሁሉ ሁለንታዊ እኩያ በመሆን ምን ያህል ማኅበራዊ የሥራ ኃይል እንደፈሰሰ የሚቆጣጠር ኢኮኖሚውን በዕቅድ ለመምራትና ለማደራጀት የሚያገለግል ፣ ብሔራዊ ምርት ከሶሻሊስት ኢኮኖሚያዊ ሕጎች ጋር በተጣጣመ ሁኔታ መከፋፈሉን የሚያረጋግጥ መሣሪያ ነው ።

(የወረቀት ገንዘብን ይመለከታል ።)

ገንዘብ ምንዛሪ ዋጋ ቅንሳ (የ—)
(Devaluation)

የአንድ ሀገር ገንዘብ በአኩያነት የሚለወጥበትን የወርቅ ወይንም የሌላ ሀገር ገንዘብ የምንዛሪ መጠን ይፋ በሆነ መንገድ መቀነስ የገንዘብ ምንዛሪ ዋጋ ቅንሳ ይባላል ።

ለምሳሌ አንድ የኢትዮጵያ ብር በአንድ ወቅት 5 ግራይንስ ወርቅ የሚወክል ቢሆንና አሁን ግን 4 ግራይንስ ወርቅ እንዲወክል ቢደረግ ፣ ወይም አንድ የኢትዮጵያ ብር በ0.48 የአሜሪካ ግንቲም ሲለወጥ

ቆይታ አሁን በ0.40 የአሜሪካ ግንቲያ እንዳለወጥ ቢደረግ በእትዮጵያ ብር ላይ የገንዘብ ምንዛሪ ዋጋ ቅነሳ ተደረገ ይባላል ።

የገንዘብ ምንዛሪ ዋጋ ቅነሳ የካፒታሊ ስት ሥርዓት አጠቃላይ ተውስ አንደኛው ገጽታ ነው ። የገንዘብ ምንዛሪ ዋጋ ቅነሳ የገንዘብ እሴት መቀነሱን ከግመልከቱም በላይ ለረኾም ጊዜ የቆየ የክፍያ ሚዛን ኪዳራ እንዳለ የሚያመለክት ነው ። የገንዘብ ምንዛሪ ዋጋ ቅነሳ የአንድን ሀገር የውጭ ንግድ የሚያስፋፋ ነው ቢባልም የዚያን ሀገር የውጭ ዕዳ የሚጨምርና ከውጭ ወደ ሀገር ውስጥ የሚገቡ ዕቃዎችን ዋጋ እንዲወደድ የሚያደርግ ነው ። በመሆኑም የገንዘብ ምንዛሪ ዋጋ ቅነሳ የካፒታሊዝምን የፖለቲካና የኢኮኖሚ ቅራኔ በይበልጥ እንዲፋፋም ያደርገዋል ። የገንዘብ ምንዛሪ ዋጋ ቅነሳ በመሠረቱ የዋጋ መናርንና የቀረጥ መጨመርን ስለሚያስከትል የኑሮ ውድነት አየተባባሰ እንዲሄድ በግድረግ ሠርተ አደሮችን የሚጉዳ በመሆኑ በካፒታሊስት ሥርዓት ለመደብ ጉግሉ መፋፋም ዓይነተኛ ምክንያት ነው ።

የገንዘብ ምንዛሪ ዋጋ ቅነሳ በንግዳና በብድሩ ዘርፍ አምፕራይዲስት ሀገሮች ጳላቀር ሀገሮችን የሚበዘብዙበት አንደኛው ዘዴ ነው ። የውጭ ንግዳቸውን ከዓለም አቀፍ የካፒታሊስት ገበያ ጋር ያቆራኙ ጳላቀር ሀገሮች በአምፕራይዲስቶች ቁጥጥር ሥር በሚገኙ የዓለም አቀፍ የገንዘብ ድርጅቶች አስገዳጅነት አልፎ አልፎ የገንዘባቸውን የምንዛሪ ዋጋ እንዲቀንሱ ይገደዳሉ ። የገንዘባቸውን የምንዛሪ ዋጋ እንዲቀንሱ የሚገደዱ ጳላቀር ሀገሮች ከውጭ የሚገቡአቸው ሸቀጦች ዋጋ ስለሚገር በነዚህ ሀገሮች ውስጥ የኑሮ ውድነት ይባባሳል ። ጳላቀር ሀገሮች የገንዘባቸውን የምንዛሪ ዋጋ ከቀነሱ ወደውጭ የሚልካቸው ሸቀጦች መጠን ይጨምራል ቢባልም ለውጭ ገበያ የሚያቀርቧቸው ሸቀጦች በአብዛኛው ተመሳሳይ በመሆናቸውና አንዱ ጳላቀር ሀገር የሌላውን ጳላቀር ሀገር ገበያ በመጋፋት የሚያደግ በመሆኑ ችግራቸውን ለማሻሻል የሚያስችል እርምጃ ሊሆን አይችልም ። የገንዘቡን የምንዛሪ ዋጋ የሚቀንስ ጳላቀር ሀገር ከውጭ ምንዛሪ ጋር ሲነፃፀር የገንዘቡ ዋጋ ስለሚቀንስ ብድሩን በውጭ ምንዛሪ ለመክፈል መጠኑ የበዛ የሀገር ውስጥ ገንዘብ ያስፈል

ገዋል ። ስለዚህ የገንዘብን የምንዛሪ ዋጋ መቀነስ የጳላቀር ሀገሮችን የውጭ ዕዳ በግሳደግ እነዚህን ሀገሮች ለበለጠ የአምፕራይዲስት ብዝበዛ የሚዳርግ ይሆናል ።

ገንዘብ ምንዛሪ ዋጋ ጭምራ (የ—)
(Revaluation)

ይፋ በሆነ መንገድ የአንድ ሀገር ገንዘብ በእኩያነት የሚለወጥበትን የወርቅ ወይንም የሌላ ሀገር ገንዘብ የምንዛሪ መጠን መጨመር ወይም በአንድ ሀገር ውስጥ ተደም ሲል የልውውጥ እሴቱን ቀንሶ የነበረን ገንዘብ ወደ ቀድሞ ቦታው መመለስ የገንዘብ ምንዛሪ ዋጋ ጭምራ ይባላል ።

የገንዘብ ምንዛሪ ዋጋ ጭምራ የሚያስከትለው የኢኮኖሚ ተፅዕኖ የገንዘብ ምንዛሪ ዋጋ ቅነሳ በኢኮኖሚው ላይ ከሚያደርሰው ተፅዕኖ ጋር ተቃራኒ ነው ። አንድ ሀገር ገንዘቡ ከሌሎች ሀገሮች ጋር የሚለወጥበትን የምንዛሪ መጠን ሲጨምር ወደውጭ የሚልካቸው ዕቃዎች ይወደዳሉ ። በመሆኑም በዓለም ገበያ ላይ ያለው ድርሻ ይቀንሳል ። ይህም በመሆኑ ወደ ሀገር ውስጥ የሚገቡ የውጭ ዕቃዎችና አገልግሎቶች ዋጋ ስለሚቀንስ የገቢ ንግድ ይጨምራል ።

የገንዘቡን ምንዛሪ ዋጋ በጨመረ ሀገር ውስጥ ያሉ የውጭ ካፒታሊስቶች በልዋጭ የሚያገኙት የሀገር ውስጥ ገንዘብ እነስተኛ ስለሚሆን የውጭ ሙከራ ንዋይን መጠንና ከውጭ ወደ ሀገር ውስጥ የሚገቡ ተፅዕኖችን ቁጥር ይቀንሳል ። በአንገሩም የገንዘቡን ምንዛሪ ዋጋ የጨመረ ሀገር ካፒታሊስት ወደውጭ ሲልክ በልዋጭ የሚያገኘው የውጭ ጭነት ገንዘብ መጠን ስለሚጨምር አትራፊ ይሆናል ። የሀገራው ሰዎች በተፅዕኖነት ወደውጭ ሲሄዱ ገንዘባቸው ከሌሎች ሀገሮች ገንዘብ ጋር ሲነፃፀር በዛ ብሎ ስለሚመነዘር የውጭ ተፅዕኖን ያስፋፋል ።

የገንዘብ ምንዛሪ ዋጋ ጭምራ የካፒታሊስት መንግሥታት የዋጋ ንረትን ለመግታት የሚጠቀሙበት አንደኛው ዘዴ ነው ። ከውጭ ወደ ሀገር ውስጥ የሚገባውን የሙከራ ንዋይ መጠን መቀነስ በገወውር ውስጥ ያለውን የወረቀት ገንዘብ መጠን ለመቀነስ ያስችላል ። በሌላ በኩል ደግሞ የገንዘብ ምን

ዛሪ ዋጋ ጭመራ ወደ ሀገር ውስጥ ለሚገቡ ዕቃዎች የሚወጣውን ወጪ ስለሚያሳገስ (ከውጭ ወደ ሀገር ውስጥ የሚገቡ ዕቃዎች በሀገር ውስጥ ገንዘብ ሲገዙ ዋጋቸው ስለሚያንስ) የሀገር ውስጥ የዋጋ ደረጃን ለመቀነስ ይረዳል ። በኢምፔሪያሊስት ሀገሮች መካከል ከሚካሄደው ንግድ አንፃር የአንዱ የንግድ ሚዛን ብልጫ የማሳየቱ ሂደት ረዘም ላለ ጊዜ ሲቀጥል ሌላው ኢምፔሪያሊስት ሀገር ይህን ሁኔታ ለመከላከል በንግድ ሚዛኑ ብልጫ ያሳየው ሀገር የገንዘቡን ምን ዛሪ ዋጋ እንዲጨምር የተለያየ ተፅዕኖ ያሳድርበታል ።

ጊልድ
(Guild)

ጊልድ እየተባሉ የሚጠሩት በአሥራ ሁለተኛው ምዕት ዓመት መቋቋም የጀመሩና የእደ ጥበብ ባለሙያዎችንና የነጋዴዎችን ጥቅም ለማስከበርና ሙያቸውን ለማግለገል በተለይ በአውሮፓ ሀገሮች የተከሰቱ የመረዳጃ ማኅበር መልክ ያላቸው ድርጅቶች ነበሩ ። በአሥራ አራተኛው ምዕት ዓመት በአውሮፓ ውስጥ እነዚህ ድርጅቶች እጅግ ተስፋፍተውና ተጠናክረው በያንዳንዱ የሙያ ዘርፍ ተደራጅተው ነበር ።

የእደ ጥበብ ባለሙያዎች ከግብርና አየተላቀቁ በከተሞች አካባቢ እንዲሰባሰቡ አመች ሁኔታ የተፈጠረው ፊውዳሊዝም እያረጀና በአንፃሩ ንግድና እነስተኛ ኢንዱስትሪ እየተስፋፋ በመሄዳቸው ነበር ። በከተሞች ውስጥ የሚገኙት የእደ ጥበብ ባለሙያዎች ጊልድ የሚባሉትን ድርጅቶች የፈጠሩት ከፊውዳሊስት የሚደርስባቸውን በደልና በተጨማሪም በየጊዜው ወደከተማ የሚጉርፉትን የገጠር የእደ ጥበብ ባለሙያዎችን ውድድር ለመቋቋም ነበር ። በደንቡ መሠረት አንድ ጊልድ የሚያቅፈው አንድ ዓይነት ሙያ ያላቸውን ሰዎች ሲሆን የእነዚህ ድርጅቶች ሽያጭ፣ የሥራ ጊዜ፣ የሥልጠና ጊዜ፣ የተቀጣሪ፣ የእደ ጥበብ ባለሙያዎችና የረዳቶች ቁጥር፣ የገበያ ዋጋ፣ የመዋጮ ክፍያ በደንብ የተወሰኑ ነበሩ ። በአጠቃላይ የድርጅቱ ዋና ተግባር የምርት ሂደት እንቅስቃሴን መቆጣጠር ነበር ። እነዚህ ድርጅቶች በመጀመሪያ ዘመናቸው የእደ ጥበብ ሙያ ውጤቶች በመጠ

ንና በዓይነት እንዲዳብሩ አስችለው ነበር ። ሆኖም የሸቀጥ ምርትና ልውውጥ እየተስፋፋ ሲመጣ ጊልዶች ለምርት ኃይሎች ዕድገት ዕንቅፋት በመሆናቸው ቀስ በቀስ እየከሰሙ በፋብሪካ ያሠራር ዘዴ ተተክተዋል ። ከእደ ጥበብ ባለሙያዎች በተጨማሪ ነጋዴዎችም በጊልድ ተደራጅተው እንደነበረ የታወቀ ነው ።

ጊልድ ሶሻሊዝም
(Guild Socialism)

ከመጀመሪያው የዓለም ጦርነት በፊት በእንግሊዝ የሙያ ማኅበራት ውስጥ የተከሰተ ጠጋኝ ዝንባሌ ነው ። ጊልድ ሶሻሊስቶች፣ የመንግሥትን መደባዊ ጠባይ በመካድ በአሉት የሙያ ማኅበራት መሠረትነት የአምራችን የኅብረት ሥራ ማኅበራት አደራጅቶና በፈደራሽን አዋህዶ ኢንዱስትሪያዊ አመራርንና አስተዳደርን እንዲተኩ በማድረግ ያለመደብ ትግል ብዝበዛን ለማጥፋት፣ ቀስ በቀስም የሶሻሊስት ኅብረተሰብን ለመገንባት ይቻላል በማለት በሠራተኛው መካከል ውዥንብር የነዙ፣ ከጥቅምቱ የሶሻሊስት አብዮት (በሩሲያ) በኋላም ፕሮፓጋንዳቸውን ለማስፋፋት የመደብ ትግሉንና የወዝአደሩን የበላይ ገዥነት በንድፈ ሐሳባቸው ውድቅ ለማድረግ ከፍተኛ ጥረት ያደረጉ ናቸው ። ሆኖም በ1920ዎቹ ጊልድ ሶሻሊዝም በእንግሊዝ ወዝአደር ዘንድ የነበረውን ተቀባይነት አጥቷል ። የላይንሳዊ ሶሻሊዝም ንድፈ ሐሳብ 'በሩሲያ በተግባር' መተርጎም የጊልድ ሶሻሊዝምን ተምኔታዊነት አረጋግጧል ።

ጊዜ ምንዳ (የ—)
(Time Wages)

የተወሰነ የሥራ ጊዜን መሠረት በማድረግ ለወዝአደሩ ክፍያ የሚደረግበት አንድ ዓይነት የምንዳ መልክ ነው ። ይህም ዓይነት ክፍያ በሰዓት፣ በቀን፣ በሳምንት፣ በወር ወዘተ... ሊወሰን ይችላል ።

ካፒታሊስቱ በዚህ የምንዳ አከፋፈል ዘዴ ብዝበዛውን በሁለት መንገዶች ሊያሳድግ ይችላል ። ይኸውም አንደኛው የወዝአደሩን ምንዳ ሳይጨምር የቀኑን የሥራ

ሰዓት በግራዘም ሲሆን ሌላው ደግሞ የሥራ ዕምቀትን ከፍ በግድረግ ነው ።

የጊዜ ምንዳን ከቁርጥ ሥራ ምንዳ የተለየ የሚያደርገው ከፍተኛው ከምርታማነትና ከሥራ ዕምቀት ጋር ቀጥተኛ የሆነ ግን ጉኝት የሌለው መሆኑና ይህ ደግሞ የወዝ አደሩን የግምረት ፍላጎት የሚቀንስ መሆኑ ነው ። በመሆኑም ቡርኪዚዎች ከጊዜ ምንዳ ይልቅ ወደ ቁርጥ ሥራ ምንዳ አዘንብሰው ቢቆዩም ዛሬ በተደረሰበት የቴክኖሎጂ ዕድገት ደረጃ አንድን ሠራተኛ በከፍተኛ የሥራ ዕምቀትና በተወሰነ የምርታማነት ደረጃ ግሠራት የሚያስችሉ መሣሪያዎች በመሠራታቸው የጊዜ ምንዳ እንደገና በተስፋፋ ሁኔታ እየተሠራበት ነው ።

(የቁርጥ ሥራ ምንዳን ፣ የሥራ ዕምቀትን ይመለከታል ።)

ጋራ አመራር (የ—)

(Collective Leadership)

በአንድ ግርክሳዊ ሌኒኖዊ ፓርቲ ውስጥ በየደረጃው በአባላት የሚመረጡት የአመራር አካላት ግንኙውንም ውሳኔ በጋራ በመወያየት፣ በመመከከርና በመተግመን የሚያሳልፉት የአሠራር መርህ የጋራ አመራር ይባላል ። የፓርቲው አመራር በግለሰቦች ፈቃድና ትእዛዝ ሳይሆን በአባላቱ የጋራ አስተሳሰብና የተስተዋለ ውሳኔ አሰጣጥ መርህ ላይ የተመሠረተ ነው ። ይህም የሚሆንበት ምክንያት በተለያዩ ደረጃ የፓርቲውን የአመራር ኃላፊነት የሚረከቡት የፓርቲው አባላት በዲሞክራሲያዊ ምርጫ የመጡና ሰድርጅታቸው ዓላማ ተግባራዊነት የወል ኃላፊነትና ተጠያቂነትም ያላቸው በመሆኑ ነው ። ስለዚህ ፓርቲው ከጋራ ዓላማውና ከተግባሩ ለሚያፈነገጥ ግለሰባዊ ወይም ቡድናዊ ውሳኔ ቦታ የለውም ።

በፓርቲው ውስጥ የጋራ አመራር መርህ መኖር ፓርቲው ዲሞክራሲያዊ ባሕርይን ይዞ እንዲያደግ የሚረዳ ፣ ህልውናው በአምባገነን ግለሰቦች ወይም በአንጀኖች ተፅዕኖ ሥር እንዳይወድቅ ለግድረግና በአባላቱ ገንቢ ጊዮችና አስተያየቶች በመጠቀም ለችግሮች የግያዳግሙ መፍትሔዎች

ለመስጠት የሚያስችል ነው ። የጋራ አመራር የከሚኒስቶችን ኃይል ፣ ዕውቀትና ልምድ ለማሰባሰብ ፣ ድርጅታዊ ሥራን ለማቀላጠፍና አጥጋቢ ውጤት ለማስገኘት ሰፊ ዕድል ይሰጣል ። በተጨማሪም የተለያዩ ጉዳዮች ከአንድ አቅጣጫ ብቻ እንዳይታዩና የፓርቲው የበላይ አካላት ከሠርቶ አደሩ ሕዝብ እንዳይነጠሱ ይረዳል ። በፓርቲው ውስጥ በአንድ ዓላማ ጥላ ሥር የተሰባሰቡ ኮሚኒስቶች እርስ በርስ ሊግግሩ የሚችሉበትም አሠራር ነው ።

የጋራ አመራር መኖር እያንዳንዱ የፓርቲ አባል በተሰጠው ሥራ የሚኖረውን የኃላፊነት ድርሻ የሚሸር አይሆንም ። እያንዳንዱ የፓርቲ አባል በግል የተሰጠውን ሥራ በሚገባ ግክናው ወይም አለግክናው በግለሰቡ ላይ የተጣለና በሱም ትግልና ጥረት የሚፈጸም መሆን አለበት ። ስለሆነም የጋራ አመራር እያንዳንዱ አባል በተሰጠው የተወሰነ የሥራ ድርሻ ከመጠየቅ የሚያድነው ሳይሆን ከዚህ ኃላፊነት ጋር የተያያዘ ይሆናል ። ስለዚህ የጋራ አመራር የመሪዎችንና የግለሰብ አባላትን ችሎታ ፣ ልዩ ተስጥኦ ፣ ታታሪነትና የሥራ ስሜት የሚጫን ሳይሆን እንዲያውም ለግለሰብ አባላት ተሳትፎና የትግል ልምድ መዳበር ሰፊ ዕድል የሚሰጥ ነው ።

(ዲሞክራሲያዊ ግዕዛዊነትን ይመለከታል።)

ጋራ አክሲዮን ኩባንያ(የ—)

(Joint Stock Company)

ቁጥራቸው በዛ ያሉ ካፒታሊስቶች ካፒታላቸውን በማሰባሰብ የሚያቋቁሙት የጋራ ድርጅት ነው ።

የጋራ አክሲዮን ኩባንያ መከሰት የጀመረው በ16ኛውና በ17ኛው ምዕት ዓመት ውስጥ ነበር ፤ ከመጀመሪያዎቹም ውስጥ “ብሪቲሽ ኢስት ኢንድያ” ኩባንያና “ደች ኢስት ኢንድያ” ኩባንያ በምሳሌነት ሊጠቀሱ ይችላሉ ።

በካፒታሊስት ኢኮኖሚ ውስጥ የካፒታሊስቶች ለመስፋፋት መፈለግና የያዙት ካፒታል ደግሞ የፍላጎታቸውን ያህል በቂ ሆኖ አስመገኘት ፣ እንዲሁም ካፒታሊስቶች ለመ

በደር ቢረዳጉም የብድር መጠን እንዲቀንስ ሊያበደሩ ከሚችሉት መጠን በላይ ሲሆን የግ ስፋሬያ ካፒታሉን እጥረት ለመቆጣጠር ካፒታ ሊስተካከቱ የሚችሉትን ካፒታል (በአክሲዮን አግካይነት) እስከሰበሰቡ ይሠራሉ ።

የጋራ አክሲዮን ኩባንያ ካፒታል ለመ ሰብስብ ለአክሲዮን ሽያጭ ለላ አረቦን በመ ሸጥ ይከናወናል ። የጋራ አክሲዮን ኩባንያ የያዘው ካፒታል የጋራ አክሲዮን ካፒታል ይባላል ። ኩባንያውን በባለቤትነት የሚይ ዙት የአክሲዮን ባለቤቶች ናቸው ።

የኩባንያው የአክሲዮን ባለቤቶች በየ ዓመቱ አጠቃላይ ስብሰባ እያደረጉ የተሰ ያዩ የኩባንያውን የአመራር አካላት ይሰይ ግሉ ። በኩባንያው ጠቅላላ ጉባኤ ላይ አንድ ላባል ደምዕ የሚሰጠው አንደኛው አክሲ ዮን መጠን ነው ። ጥቂት ትላልቅ ካፒታሊ ስቶች በኩባንያው ውስጥ በተላላ ከፍተኛ ደምዕ ለማግኘት የሚያስችላቸውን አክሲዮን ስለሚገዙ የኩባንያውን አመራር የሚይዙት እነዚህ ትላልቅ ካፒታሊስቶች ናቸው ። የኩ ባንያውን አመራር ለመያዝ የሚያስችሉት የአክሲዮን ቁጥሮች የመቆጣጠሪያ አክሲዮን ይባላሉ ። ይህንና የጋራ አክሲዮን ኩባንያውን የዕለት ተዕለት ተግባራት የሚያዘናውን ተቀጣሪ ሥራ አስኪያጆች ናቸው ።

በጋራ አክሲዮን ኩባንያ አግካይነት ትላልቅ ካፒታሊስቶች በአነስተኛ ካፒታሊ ስቶች ካፒታልና በሠርቶ አደሮች ተቀማጭ ገንዘብ በመጠቀም ትርፋቸውን ያደልባሉ ። (አክሲዮን ፣ አሪዮን ይመለከታል ።)

ጋራ ኢኮኖሚ ተራድኦ ምክር ቤት (የ—)

(Council for Mutual Economic Assistance CMEA)

የጋራ ኢኮኖሚ ተራድኦ ምክር ቤት የሰላሊስት መንግሥታት የኢኮኖሚ ድርጅት ሲሆን የተመሠረተውም በ1949 የቡልጋ ሪያ ፣ የቼኮስሎቫኪያ ፣ የሀንጋሪ ፣ የፖላንድ ፣ የሩሲያና የሶቭየት ጥብረት ተወካዮች ባደረጉት ስብሰባ ውሳኔ መሠረት ነው ። በየካቲት 1949 የድርጅቱ አባል የነበረችው አልባንያ በ1961 ከድርጅቱ በፈቃድ ወጥታ

ለች ። ደርመን ዲሞክራቲክ ሪፑብሊክ በ1950 ፣ ሞንጉሊያ በ1962 ፣ ኩባ በ1972 ፣ ቬትናም በ1978 የድርጅቱ አባል ሀገሮች ሆነዋል ።

ድርጅቱ የተመሠረተባቸው ዓላማዎች የሰላሊስት ሀገሮች ሕዝቦችን ይበልጥ ግብ ራረብ ፣ የቅርብ የኢኮኖሚና የፖለቲካ ትብብ ሮች ግድረግ ፣ ሰላምን ግረጋገጥና ለሰላ ሊዝምና ለኮሚኒዝም ግንባታ አመች ሁኔታ ዎችን መፍጠር ናቸው ። በእነዚህ ዓላማዎች አግካይነትም ያልሳበሩ የድርጅቱን አባል ሀገሮች የኢንግሊትሪ ዕድገት ለማፋጠንና ባጠቃላይም በአባል ሀገሮች መካከል ረግጥ የኢኮኖሚና የቴክኖሎጂ ዕድገት ለማስገኘት ነው ።

የጋራ የኢኮኖሚ ተራድኦ ምክር ቤት አባል ሀገሮች የኢኮኖሚ ፣ የሳይንስና የቴክኖ ሎጂ ትብብር የተመሠረተው በሰላሊስታዊ ዓለም አቀፋዊነት መርህና በፈቃድነት ላይ ነው ። በተጨማሪም የአባል ሀገሮችን ብሔ ራዊ ነገነትና ብሔራዊ ልዕልና በግንብር ፣ በአባል ሀገሮች የውስጥ ጉዳይ ጣልቃ ባለ መግባት ፣ ሙሉ እኩልነትን ፣ የጋራ ጥቅምና ንጻዊ ትብብርን ግካሄድ በሚሉት መርሆች ላይ የተገነባ ነው ። እነዚህን ሁሉ መርሆች ተግባራዊ በማድረግ በአባል መካከል ያል ተጸረጠ የሥራ ምርታማነት ዕድገት በማድ ረግ የኑሮ ደረጃ ለማሳደግ ከፍተኛ ትግል ያደርጋል ።

የአባል ሀገሮችን ብሔራዊ ዕቅዶች በግ ስተባበርና በአጠቃላይ የትብብር ዕቅድ በመን ደፍ ፣ የተረጎሞ ሀብት በአግባቡ በመጠቀም ፣ የምርት ጋይሎችን ዕድገት ማስገኘትና የአ ባል ሀገሮችን በተስያዩ የኢኮኖሚ መስኮች የግተኮር ተግባር ግራመድ የድርጅቱ የዕድ ገት ስልተች ናቸው ። በእነዚህም ስልተች ልዩ ልዩ የኢኮኖሚ ፣ የሳይንስና የቴክኖሎጂ ችግሮች በየጊዜው መፍትሔ ያገኛሉ ። የዚህ የተቀናባበረ ሂደት ውጤት በሰላሊስት ዓለም አቀፍ የሥራ ከፍፍል መሠረትነት የሚከሰት የሰላሊስት ኢኮኖሚ ውህደት ነው ። በጋራ ኢኮኖሚ ተራድኦ ምክር ቤት አባል ሀገ ሮች መካከል የሥራ ከፍፍል በትንብር የሚ ካሄድ ነው ። በድርጅቱ ውስጥ የሚደረጉ ግንኙነቶችም ውሳኔዎችና የሥራ ሐሳቦች በአ ባል መንግሥታት ስምምነት ብቻ ይከናወ ናሉ ።

የጋራ ኢኮኖሚ ተራድኦ ምክር ቤትን ግለግጦችና መመሪያዎች ለመቀበልና የድር ጅቱንም ሀገራታዎች ለማግለጥ ፈቃደኛ የሆነ ግንኙ ሀገር የድርጅቱ አባል መሆን ይችላል ። የድርጅቱ አባል ያልሆኑ ሀገሮች ከድርጅቱ ጋር የተለያዩ ስምምነቶችን በማድረግ በልዩ ልዩ ደረጃዎች ሊካፈሉ ይችላሉ ። በዚህ መሠረት ዩጋንዳጋና ሕዝባዊት ኮሪያ ከ1964 ጀምሮ ፣ ፊንላንድ ከ1975 ጀምሮ ባደረገባቸው የትብብር ውሎች የተነሣ በልዩ ልዩ ደረጃዎች ከድርጅቱ ጋር ይሠራሉ ። እንደ ኢትዮጵያ ያሉ አንዳንድ የሰባ ሊባት ዕድገት ፈር የሚከተሉ ታዳጊ ሀገሮች በምክር ቤቱ ጉባኤ በተመልካችነት ይላተፉ ። ለዕድገታቸውም ልዩ ድጋፍ ያገኛሉ ።

የምክር ቤቱ የበላይ አካል ጉባኤው ሲሆን የዕለት ተዕለት ሥራውንም የሚመራው የሥራ አስፈጻሚ ኮሚቴው ነው ። ምክር ቤቱ ልዩ ልዩ ቋሚ ኮሚቴዎችና ኮሚሽኖች አሉት ። እነዚህ ለምሳሌ አንደኛውና ትብብር ኮሚቴ ፣ አንደኛውና የቴክኖሎጂ ትብብር ኮሚቴ ፣ አንደኛውና የቴክኒክ አቅርቦት ኮሚቴ ያሉት ሲሆኑ ወደ ሃያ የሚጠጉ ቋሚ ኮሚሽኖችም አሉት ። ምክር ቤቱ ከፍተኛ የጥናትና የምርምር ተቋሞች አሉት ። የምክር ቤቱ ጽሕፈት ቤት የሚገኘው በጥበብ ነው ።

የጋራ ኢኮኖሚ ተራድኦ ምክር ቤትን አንቅስቃሴዎች ከታሪክ አንገር ከፍሎ ለማየት ይቻላል ። በዚህም መሠረት ከ1949-58 ያለው የምሥረታ ወቅት ሲሆን ይህም በአባል ሀገሮች መካከል የውጭ ንግድ ፣ የላይንስና የቴክኖሎጂ ትብብሮችን ለማጠንከር እርምጃዎች የተወሰዱበት ወቅት ነበር ። ከ1958-62 ያለው ደግሞ በአባላት መካከል ኢኮኖሚያዊ የሥራ ክፍፍል መሠረት የተጣለበት አንዲሁም ከ1962-69 ያለው የአባል ሀገሮች የኢኮኖሚ ፣ የላይንስና የቴክኖሎጂ ትብብሮች ይበልጥ ተጠናክረው የተካሄዱበት ወቅት ነበር ። ከዚያ ወዲህ ደግሞ ያለው በአባል ሀገሮች መካከል የረዥም ጊዜ የልግት ዕቅድ ተብብርና ትንጅት እየኖረ የመጣበት ወቅት ነው ። የጋራ ኢኮኖሚ ተራድኦ ምክር ቤት ከኋላቀርነት ለመላቀቅ ከፍተኛ ትግል ለሚያደርጉ ሀገሮች ከፍተኛ የቴክኒክ ፣ የቴላቆስና የኢኮኖሚ ድጋፍ ይሰጣል ።

ግለሰብ
(Individual)

ከሰው ልጅ ዘር አንዱን በተናጠል ስንወስደው ግለሰብ ይባላል ። ይህም ግለሰብ ተፈጥሯዊና ማኅበራዊ ባሕርያት አሉት ። ተፈጥሯዊ ባሕርይ ሕይወት ያለው መሆኑ ሲሆን ማኅበራዊ ባሕርይ ደግሞ ግለሰቡ የማኅበረሰብ አካል ፣ የማኅበራዊ ግንኙነት ውጤት መሆኑ ነው ። የማኅበረሰቡ አካል እንደመሆኑም የሰውን አጠቃላይ ባሕርያት ይይዛል ። በሌላም በኩል እያንዳንዱ ግለሰብ የራሱ የሆኑ ልዩ ባሕርያት አሉት ።

በማርካሳዊ ሌኒኖዊ አመለካከት ግለሰብ የማኅበራዊ ግንኙነቶች ድምር ውጤት ነው ። ይህም ግለት ግለሰብ መታየት ያለበት ከሚገኝበት ታሪካዊ ወቅትና ማኅበራዊ ሥርዓት አኳያ ነው ። አንድን ግለሰብ ከሌሎች የሚለዩት ሥነ ልቡናዊ ባሕርያት ስሜቱ ፣ ችሎታውና አመለካከቱ የሚቀረፁት ከቤተሰብ ጀምሮ እስከ ኅብረተሰብ ባለው ማኅበራዊ ግንኙነት አንገር ነው ። ለምሳሌ የግል ሀብትና ግላዊ ውድድር በሌላ ፈነበት ሥርዓት ኅብረት አካማችነት ፣ ግለኝነት ፣ ራስ ወዳድነት ፣ በግለሰቡ ባሕርያት ውስጥ ጉልተው ይታያሉ ። እነዚህ የግለሰቡ ሥነ ልቡናዊ አመለካከቶች ሊለወጡ የሚችሉት ከሶሻሊስት ማኅበራዊ ግንኙነት ለውጥ ጋር ተከትሎ በሚመጣው የርዕዮተ ግለም ትምህርት ነው ።

በጋራ ሀብት ላይ በተመሠረተው ሶሻሊዝም ውስጥ የግለሰቡ አመለካከት ጋር የሻዊ ነው ። ሶሻሊዝም የግለሰቡ አመለካከት በመተባበርና በመረዳዳት ላይ እንዲመሠረት ለፊ መድረክ ይከፍታል ። በግንባታው ሂደትም ውስጥ በአእምሮው የበሰለ ፣ በሥነ ምግባሩ የጠራ ፣ በአካል የዳበረ ግለሰብ ይፈጠራል ። ይህም ግለሰብ ከግለሰብነትና ከሰግብግብነት ነፃ የሆነና “ሰው ለሰው ወንድም ፣ ጓደኛውና ጓዳም ነው” የሚለውን መርህ የሕይወቱ ጠመቆያ የሚያደርግ ነው ።

(ሰውን ይመለከታል ።)

ግለሰብና ኅብረተሰብ
(Individual and Society)

በግለሰብና በኅብረተሰብ መካከል ያለውን ታሪካዊ ግንኙነት በትክክል የገለጸው ማርክ ሲዝም ነው ። ሐሳባውም ግለሰብ ራሱን ችሎ እንደተፈጠረ ነገር አድርገው ሰለሟው ሰዱ ማኅበራዊ ኑሮን የሚመሰክቱት ተጨማሪ ወይም ቅጥያ አድርገው ነው ። በነሱ አመለካከት ኅብረተሰብ በግለሰብ ውስጥ ተፈጥሮ አዊ መሠረት ሰለሌለው ቅድሚያና ከፍተኛ ፋይዳ የሚሰጠው የሰው ግላዊ ባሕርይ ነው ። ይህ የሐሳባውምን አመለካከት ጨርሶ በታሪክ የተደገፈ አይደለም ። ታሪክ የሚያሰተምረው በተለይም ጥንታዊ ማኅበረሰቦችን አስመልክቶ እንደሚለው ግለሰቡ ከኅብረተሰቡ የተለየ ነገር እንደሌለውና ከሱም ጋር አንድ አንድነ በረ ነው ። ግለሰቡ ከማኅበረሰቡ አራሱን ለይቶ ማየት የጀመረው ኅብረተሰቡ እያደገና ውስብስብ አየሆነ ሲሄድ ነው ። በተለይም ካፒታሊዝም ለግላዊነት ሊኮናሚያዊ መሠረት (የግል ንብረት) በመሰጠቱ ግላዊነት ከፍተኛ ደረጃ ላይ ከመድረሱም በላይ ግለሰቡንና ኅብረተሰቡን ተግራሪ ኃይሎች አድርጎ አስ ለፏቸዋል ።

የጋራን ጥቅምና የግለሰብን ጥቅም ተደጋጋሚ በማድረግ የተሰተካከለ ግንኙነት እንዲኖራቸው ሊያደርግ የሚችለው የኮሚኒስት ሥርዓት ነው ። የግለሰቡ ጥቅም ሊረካ የሚችለው በወል ጥቅም ማደግ፣ የወል ጥቅም ማደግ የሚችለው በግለሰቡ ንቁ ተሳትፎ መሆኑን በማስተማርና በተራድኦ ላይ የተመሠረተ የምርት ግንኙነት በመቀየስ ኮሚኒዝም በሁለቱ መካከል የጥቅምና የፍላጎት አንድነት በመፍጠር ተደጋጋሚ ኃይሎች ያደርጋቸዋል ።

(ግለኝነትን ይመለከታል ።)

ግለሰብ ንብረት-በሶሻሊዝም (የ--)
(Personal Property under Socialism)

በሶሻሊዝም ውስጥ ግለሰቦች በሠሩት መጠን ያገኙት ገቢ ፣ ከገቢያቸው ያደረጉት ቁጠባና በፍጆታ ዕቃዎች ላይ ያላቸው ባለቤትነት ነው ።

በሶሻሊዝም የግለሰብ ንብረት መሠረታዊ ምንጭ በመንግሥት ይዘታ ሥር ያሉ ድርጅቶች ሠራተኞች የሚያገኙት ደመወዝ ፣ የኅብረት ሥራ ማኅበራት አባል የሆኑ ዜጎች በአባልነታቸው የሚያገኙት ድርሻ ነው ። በተጨማሪም ከአነስተኛ የግለሰብ የጓር እርሻ የሚገኘውም ገቢ ፣ ለማኅበራዊ ፍጆታ ከሚውለው ገንዘብ ውስጥ ለአዛውንቶች መጠሪያ የሚመደበው ፣ እንዲሁም በድጉማና በሰጠታ መልክ የሚሰጠው ገንዘብ የግለሰብ ንብረት ተጨማሪ ምንጭ በመሆን ያገለግላል ።

በሶሻሊዝም የምርት መገልገያዎች በማኅበራዊ ንብረትነት የተያዙ በመሆናቸው የግለሰብን ንብረት እንድ ሰው ሌላውን ለመበዝበዝ ሊጠቀምበት አይችልም ።

በሶሻሊዝም ውስጥ የግለሰብ ንብረት እያንዳንዱ ባበረከተው የሥራ ድርሻ መጠንና ዓይነት ላይ የተመሠረተ መሆኑ ሠራተኛው በትጋት እንዲሠራ የሚያስረታታና ማኅበራዊ ጥቅምና የግለሰብ ጥቅም መጣጣም የሚገለጽበት ፈርጅ እንዲሆን አድርጎታል ።

የግለሰብ ንብረት የምርት ኃይሎች በሚገኙበት የዕድገት ደረጃ ፣ ሶሻሊዝም እንደሚገነባበት ተጨባጭና ታሪካዊ ፣ ብሔራዊና ባህላዊ ሁኔታዎች ደረጃና ልዩነት የሚለዋወጥ ታሪካዊ ፈርጅ ነው ።

በሶሻሊስት ሀገሮች ውስጥ የግለሰብ ንብረት በሕግ የሚከበር ወይንም የተደገፈ ነው ። ለምሳሌ በሶቭዬት ኅብረት ሕገ መንግሥት ውስጥ የግለሰብ ንብረት እንደአንድ መሠረታዊ የሶቭዬት ዜጎች መብት ተደንግጓል ። በዚህም መሠረት እያንዳንዱ ዜጋ የግለሰብ ንብረቱን ለመሸጥ ፣ ለመለወጥ ፣ ለማዋሰና ለሌላ ሰው ለመሰጠት የመቻል መብቱ የተጠበቀ ነው ።

በሌላ በኩል የፍጆታ እምላኪነት ባሕርይንና በሶቭዬት ዜጎች መካከል ያለውን የኑሮ ልዩነት ለማጥበብ እንዲቻል እንዳንድ ገደቦችም በሕግ ውስጥ እንዲጠቃለሉ ተደርጓል ። ለምሳሌ የአንድ ግለሰብ ንብረት ሊሆን የሚችለው መኖሪያ ቤት ስፋትና የኅብረት ሥራ ማኅበር አባል የሆነ ገበሬ ሊኖረው የሚችለው የጋማም ሆነ የቀንድ ከብት ከፍተኛው ቁጥር በሕግ የተደነገገ ነው ።

ግለኝነት

(Individualism)

ግለሰብ የሕይወት መሠረትና እንቀሳቃሽ ኃይል በመሆኑ የኅብረተሰቡ የበላይና ባለሙሉ መብት ነው የሚል ሐሳባዊ አስተምህሮ ነው። ይህ አመለካከት የተመሠረተው ግለኝነት የሰው ተፈጥሮአዊ ባሕርይ ነው በሚለው ብዩኔ ላይ ነው።

የግለኝነት መደባዊ ትርጉም ግልጽ ነው። ኅብረተሰቡን በግል ጥቅሞች ለማስገዛት ግለትም የግል ንብረትን ሕጋዊ አድርጎ ለማቅረብ ሰው በተፈጥሮ ግለኛ ነው የሚለው አመለካከት አስፈላጊ ነው። የግል ንብረት የበላይነት በበኩሉ አስተላላጊነትን እየለወጠ ሲመጣ ግለኝነት የሰው የተፈጥሮ ባሕርይ ነው የሚለውን እምነት ይፈጥራል። የኃይልን የበላይነት የሚሻ፣ በሰዎች መካከል ተፈጥሮአዊ ልዩነት አለ የሚሉ ነፃዊና ኅሊናዊ አመለካከቶችን የሚከተሉ ፈላስፎች የግለኝነት አራማጆች ናቸው።

በአንጻሩም አመለካከቱ የሚዘነጋው ጭቆናና ብዝበዛ ባለበት ሥርዓት ውስጥ የግለሰቡ ችሎታና ስጦታ ሙሉ በሙሉ ሥራ ላይ ሊውልና ሊዳብር እንደማይችል ነው። ግለሰቡን ማሳደግ ማለት ግለኝነት እንደሚለው ከኅብረተሰቡ ጋር ማጋጨት ሳይሆን ተራድ አለዊ ግንኙነቶችን በመመሥረት የግለሰቡ ዕድገት ማኅበራዊ ድጋፍ እንዲያገኝ ማድረግ ነው።

(ግለሰብና ኅብረተሰብን ይመለከታል።)

ግላዊ ካፒታል

(Individual Capital)

እያንዳንዱ ካፒታሊስት ግለሰብ ወይም ድርጅት በተናጠል ያለው ካፒታል ግላዊ ካፒታል ይባላል። በካፒታሊስት ሥርዓት ውስጥ የኅብረተሰብ ምርት የሚካሄደው በግለሰብ ካፒታሊስቶችና ድርጅቶች መካከል ተከፋፍሎ ነው። እያንዳንዱ ካፒታሊስት ድርጅት በአንድ ካፒታሊስት ወይንም ቁጥራቸው በተወሰነ ካፒታሊስቶች በግል በመያዝ ከሌሎች ካፒታሊስት ድርጅቶች ነፃ ሆኖ ይሠራል። ጠቅላላ የኅብረተሰቡ ካፒታል

በዚህ ዓይነት በግለሰብ ካፒታሊስቶች እጅ ተከፋፍሎና ተይዞ ይገኛል። እነዚህም ካፒታሊስት ድርጅቶች ከፍተኛ ትርፍ ለማግኘት ባላቸው ዓላማ ላይ ተመሥርተው በዚህ ዓይነት የምርት እንቅስቃሴውን ሲያካሂዱ እንቅስቃሴያቸው ያልተቀናጀ ከመሆኑም በላይ ኢኮኖሚው በአጠቃላይ በዕቅድ ስለማይመራ በየጊዜው ለሚከሰቱ ልዩ ልዩ ቀውሶች የተጋለጠ ነው። የሚመረጡትም የምርት ዓይነቶች በዓይነትና በብዛት እንገር ሲታዩ ከኅብረተሰቡ ፍላጎት ጋር የሚጣጣሙ አይደሉም።

(ግንባራዊ ካፒታልን ይመለከታል።)

ግልብ ቁስአካልነት

(Vulgar Materialism)

ለወጉ ያህል በቁስ አካል ቀዳማይነት ላይ የተመሠረተ፣ ነገር ግን መሠረታዊ የሆኑትን የቁስአካላዊ ፍልስፍና መርሆችን በጥልቀት ሳይሆን ላይ ላዩን ብቻ የተረዳ፣ በአሥራ ዘጠነኛው ምዕት ዓመት አጋማሽ ላይ በጀርመን ውስጥ የታየ የፍልስፍና አዝማሚያ ነው። ይህ የፍልስፍና አዝማሚያ ከተፈጥሮ ሳይንሶች ዕድገት ጋር የቅርብ ግንኙነት ስለነበረውና የእነርሱንም አዳዲስ ግኝቶች በመጠቀም የሐሳባውያንና የነዚህም ቀደምት የሆኑትን የሃይማኖታዊያንን ንጽረተኛ ለም በአጠቃላይ፣ በተለይም ደግሞ የጀርመን ሐሳባውያንን ንጽረተኛ ለም ቁንጽል በነበረው የቁስአካልነት ግንዛቤው መሣሪያነት ይታገል ነበር።

ግልብ ቁስአካልነት የፍልስፍናን ሚና በመካድ ለፍልስፍና ነክ ጥያቄዎች በሳይንስ የምርመራ ውጤቶች አማካይነት መፍትሔ ለመሻት ይጥር ነበር። ግልብ ቁስአካልነት እንደ ዲቦ አካላዊ ቁስአካልነት ኅሊናና አስተሳሰብ በአካሎቻችን ውስጥ የሚከፍኑት የነርቮች እንቅስቃሴ ውጤቶች ናቸው ይላል። በአመጋገባችንና በአካባቢው ጠባይ ላይ የተመሠረቱ እንደሆኑም አድርጎ ይወስዳቸዋል። ከቁስ አካል ጋር አንድ እንደሆኑ አድርጎ በመውሰዱ “የአዎን ከረጢት አዎትን እንደሚያመነጭ ሁሉ አእምሮአችን ደግሞ ሐሳብን ያመነጫል” በማለት ሐሳብ ከቁስአካል ጋር ተመሳሳይ ነው ይላል።

ግርክሊዝም ገን ሐሳብ ከቆሰአካል ባይገነጠልም ሐሳባችን “በአእምሮአችን ውስጥ የሚገኝ የእውነታ ምሳሌ እንጂ ቆሰአካል አይደለም” በግልጽ በገሊናዊ ክስ ተቶችና በቆሰአካል መሀከል ያለውን ገንጥ ነትና ልዩነት ያሳያል ።

(ገሊናን ይመለከታል ።)

ገልብ እውንነት

(Naive Realism)

ነገሮች ከሰዎች ገሊና ውጭ ይኖራሉ የሚልና በግንኛውም ሰው አመለካከት ውስጥ የሚገኝ ግብታዊ ቆሰአካላዊ አመለካከት ነው ። ይህ አመለካከት ስለነገሮች ገንደረ ሐሳባዊና ሳይንሳዊ ገንዛቤ አይሰጥም ። በተለይም ስለሐሳብና ስለቆሰአካል ልዩነት አይመራመርም ። በመሆኑም እንደነበርከልይና እንደነግሻ ያሉት ረሳሰፎች ለገልብ እውን ነት ገሊናዊ ሐሳባዊ ትርጓሜ በመሰጠት ገሊናዊውንና ነባራዊውን ወደሚያጥህደው ሕውስታዊነት አምርተዋል ።

(ሕውስታዊነትን ፣ በርከልይን ይመለከታል ።)

ገልብ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ

(Vulgar Political Economy)

አሳይንሳዊ የሆኑ የቡርጂካ ኢኮኖሚ ገንደረ ሐሳቦች የተጠራተውበት አመለካከት ሲሆን የኢኮኖሚ ሂደቶችን ውስጣዊ ይዘት ሳይሆን በውጫዊ እይታቸው ላይ የሚያተኩር ለካፒታሊስት ሥርዓት ቆይታ የቆመና የሚታገል የቡርጂካ ኢኮኖሚ አመለካከት ነው ።

ገልብ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ የተከሰተው በአገዳሲነት ሐብዮት አግካይነት ወህሊደሩ መደባዊ ገታት ገሊናው መዳበር በጀመረበትና የቡርጂካው መደብ ከተራግጅነት ወደ ለድገሪነት በተተየረበት ወቅት ነው ።

ገልብ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ ጭሉይ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚን የተካ የኢኮኖሚ አመለካከት ነው ። በኢኮኖሚ አመለካከት ረገድ የገልብ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ ገና መውጣት

በቡርጂካ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ ውስጥ ተውስ መጀመሩን አመለከተ ።

የገልብ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ ዕድገት በአራት ዋና ዋና ደረጃዎች የተከፋረለ ነው ። እነሱም ፡

1ኛ/ በርበርት ግልተሰና በጆን ባቲስት ሰይ አግካይነት በ19ኛው ምዕት ዓመት መጀመሪያ ላይ ከጠላይ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ የተለየና ለራሱን የቻለ አመለካከት በመሆን መከሰቱ ፤

2ኛ/ ከ1830ዎቹ ጀምሮ እስከ 1870ዎቹ ዓመታት ባለው ጊዜ ውስጥ በሚል ፣ በናሳው ሲኒዮር ፣ በኖራሪክ ባስቲያት ፣ በቨር ሂልደርባንድና በኪሪ አግካይነት መሰፋፋትና የበላይነትን የያዘ የኢኮኖሚ አመለካከት ለመሆን መቻሉ ፤

3ኛ/ በዘመን ኢምፔሪያሊዝም በተለይም ደግሞ ከ1870ዎቹ ጀምሮ እስከ 1920ዎቹ ዓመታት ድረስ የገሊናዊና የሥነ ልቦናዊ አመለካከት ለራግጅ በነበሩት በነበሩ ባሕርይ ፣ በነአልፍራድ ግርሻል ፣ በነ ከላርክ ፣ በነጆሞልር እና በነስተልዝግን አግካይነት ዕድገቱን መቆጠሉ ፤

4ኛ/ በትርበም ካፒታሊዝም አጠቃላይ ተውስ ውስጥ ከገባ ጀምሮ በሹምፒተር ፣ በሀይክ ፣ በሚዛስና በመስሎቻቸው አግካይነት የመጨረሻ የዕድገት ደረጃው ላይ መድረሱ ናቸው ።

ገልብ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ ከጠላይ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ አሳይንሳዊ የሆኑ አመለካከቶችን በመምረጥ “ሥርዓት” ባለው መንገድ ለግትረብ በመጥከር ሰብላይ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ አስተምህሮ መኖሪያ ምክንያት ሆነ ። ገልብ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ በመጀመሪያዎቹ ሁለቱ የዕድገት ደረጃዎች በካፒታሊዝም ውስጥ ያለውን ብዛብ ለመሸፈን ፣ ተያይዞታዊና ሳይንሳዊ ሶሻሊዝምን ለመጥጋት በግሰብ የኢኮኖሚ ግንኙነቶች ጥናት በውስጣዊ ይዘት ሳይሆን በውጫዊ እይታ ላይ እንዲያተኩር አድርጓል ።

ለምሳሌ የእሴት የሥራ ገንደረሐሳብን በመሻር ፣ በመጀመሪያ እሴትን በምርት ወጪ ገንደረ ሐሳብ ፣ በኋላም በገሊናዊ የእሴት ገንደረ ሐሳብ ተከቶታል ። በዘመን ኢምፔሪያሊዝም የወራተኛው እንትሲታሌ መጠናከርና

የሳይንሳዊ ሶቫሊዝም መስፋፋት ባስከተለው ገፈት ካፒታሊዝምን ከውድቀት ለግዳን ገልጽ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ አዳዲስ ዘዴዎችን መተየስ ጀመረ ። በዚህም መሠረት የኢኮኖሚ ሂደት የሚመራባቸውን ሕጎች ከኢኮኖሚ ጥናት ውጭ አደረገ ።

የዘመናችን ገልጽ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ በዛ ያሉ የቡርጂኒ ኢኮኖሚ ንድፈ ሐሳቦች ይገኙበታል ። እነዚህ ሁሉ አመለካከቶች ዞር ዞር ለካፒታሊስት ሥርዓት ህልውና መጠበቅና መጠናከር የቆሙ ናቸው ።

በአሁኑ ወቅት ገልጽ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ የኢኮኖሚ ግንኙነቶችን በሚመለከት የተዋህደ ንድፈ ሐሳብ ባይኖረውም አንዳንድ አጠቃላይ የሆኑ መለያ ጠባዮች አሉት ። በመጀመሪያ ደረጃ ገልጽ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ ግንባራዊና ታሪካዊ ክስተቶች ነባራዊና ተጨባጭ የሆኑ ጠባዮች ያላቸውና በተወሰኑ ሕጎችም የሚመሩ መሆናቸውን አይቀበልም ። በአንገሩ በግንባራዊ እንቅስቃሴ ውስጥ ስተ ጨባጭ ሕጎች ሳይሆን ለገሊናዊ ሁኔታዎችና አመለካከቶች ትድግ ይሰጣል ። በመሆኑም የፖለቲካዊ ኢኮኖሚ ጥናት ተጨባጭ በሆኑ የግንባራዊ ኢኮኖሚያዊ ሕጎች ላይ ሳይሆን “በበቂ መጠን በግይገኙ ሀብቶች አጠቃቀም” ላይ ፣ “ለኑር አስፈላጊ የሆኑ ነገሮችን በግግ ፕት ዘዴ” ብቻ እንዲያተኩር ያደርጋል ።

ገልጽ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ ካፒታሊዝም አላፈና ጠፊ የሆነ ሥርዓተ ግንባር መሆኑን አይቀበልም ። በእሴት የሥራ ንድፈ ሐሳብ ምትክ በልውውጥ ሂደት የሸቀጦች እሴት የሚለካው ጠቀሜታ በሚል ገሊናዊ በሆነ የእሴት ንድፈ ሐሳብ ወይም እሴትን ሳይሆን ጥጋ የሚመሠረተው በአቅርቦትና በኖላጉት መጣጣም ነው በሚል ተከቶታል ።

የካፒታሊስት ግንባራዊ ሚናም በሚመለከት የገልጽ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ አመለካከት የተሳባ ነው ። በመጀመሪያ ገልጽ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ ካፒታሊስት ግንባራዊ ግንኙነት ሳይሆን ከግንባራዊ ግንኙነት ውጭ ስብቻው እንደቆመ የምርት መገልገያ ፣ ሸቀጥና ገንዘብ እንደሆነ አድርጎ ያቀርባል ። ለዚህም ነው በካፒታሊስት ኢኮኖሚ ውስጥ የገቢ ምንጭ ሥራ ፣ መሬትና ካፒታል ናቸው የሚለው አሳይንሳዊ አመለካከት የመነጨው ። በዚህ አሳይንሳዊ አመለካከት መሠረት ኪራይ

ከመሬት እንደሚመነጭ ፣ ወለድ ከካፒታሊስት ምንጭ ከሥራ የሚገኝ በመሆኑ እያንዳንዱ ምርትን ለግምረት አስፈላጊ የሆነው ነገር ሁሉ የሚገባውን ያገኛል ። ግለትም የገልጽ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ አመለካከት ወዘአደሩ ሥራ ሠርተ ምንጭ እንደሚያገኝ ሁሉ ካፒታሊስት ደግሞ ካፒታሊስት ለገልጽ ፍጆታው ከግጥል ይልቅ ለምርት ሥራ በግጥሉ ትርፍ ግንኙነት ተገቢ ነው ። ይህ በመሆኑ ገልጽ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ በካፒታሊዝም ውስጥ ብዙበዛ ለሚባል ነገር ቦታ አይኖረውም ይላል ።

የካፒታሊስትን ሥርዓት በየጊዜው ወደ ቀውስ የሚዘናቀው የበላጥ ምርት ቀውስ በገልጽ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ አመለካከት ጨርሶ ቦታ እንደሌለው ወይም በሥርዓቱ ውስጥ ሲታረም የሚችል እንደሆነ አድርጎ ያቀርባል ።

(ብሉይ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚን ይመለከታል ።)

ገልጽ (Arbitration)

ሠራተኞችን በካፒታሊስት መንግሥት እገር ብረት የሚቀፈድሩ ግለትም ዘለግለም የምንጭ ባርቶ ሆነው እንዲቀሩ ለግድረግ የሚጥር ጠንቀኛ የፀረ ሠራተኛ መደብ አጭም ነው ። ገልጽ “መንግሥት አስታራቂ ነው ፣ መንግሥት ከካፒታሊስት ወይም ከሠራተኛው ጉን የተሰለፈ ሳይሆን ገለልተኛ ነው” ለሚለው የተሳሳተ አባባል ጥሩ ምሳሌ የሚሆን ነው ።

በካፒታሊስት ሀገሮች ሠራተኞችንና አሠሪዎችን ለመገላገል (ግስግማት) ሲባል የኢንዱስትሪ ኮሚሽን ወይም ሕጋዊ ሥርዓት ያለው የፍርድ ቤት ተጭም ይመሠረታል ። በተግባር የሚያከናውነው ገን የሥራ ግጭም አድግን መከላከል ፣ ሠራተኞች ዝቅተኛ የኑር ደረጃን እንዲቀበሉ በሕግ ግስገደድ ፣ ሆን ተብሎ ሠራተኞችን በጥቅም መከፋፈል ፣ በሠራተኛው ግንባራት ውስጣዊ ጉዳይ ጣልቃ መግባትና የመሳሰሉት ናቸው ።

የመደብ ትብብርን የሚሰብኩ ጠጋኞች የገልጽ ጽኑ ደጋፊዎች ናቸው ። እንደእውነቱ ከሆነ ገን ከገልጽ ጋር የተቆ

ራሻ የሠራተኛ ማኅበር የካፒታሊስቶችን የመደብ ፖሊሲ በሥራ ላይ እንደሚያውል ተወካይ ወይም መሣሪያ ይቆጠራል ። ምክንያቱም ሠራተኛው አልፎ አልፎ የሚያስገኘውም መጠነኛ ጥቅም ቢሆን በማኅበሩ ተጠናክሮ ሲገኝ ብቻ ነው

(የመደብ ዕብረትን ይመለከታል ።)

“ግራ” ከንፍ ኮሚኒዝም
 (“Left” Wing Communism)

በሰለት ከማጣት የተነሣ ስህተቶችን የሚፈጽም ፣ በኮሚኒስት እንቅስቃሴ ውስጥ የሚከሰት አዝማሚያ ነው ። “ግራ” ከንፍ ኮሚኒዝም የአብዮት ሕጎችን የማይረዳ ፣ ተጨባጭ ሁኔታዎችን የማይመለከት ፣ ችኩልና በሰሜት ኃይል ብቻ የሚንቀሳቀስ ነው ። አብዮታዊ ሁኔታዎች ባልበሰሉበት ወቅት የአመፅ ጥሪ ማስተላለፍ ፣ በፓርቲ] ውስጥ መኖር ያለበትን ጠንካራ ዲሲፕሊን አለመቀበል ፣ የቡርጂ ፖለቲካዊ ሥርዓት በሚፈቅዳቸው ዲሞክራሲያዊ መድረኮች ለመጠቀም አለመፈለግ፣ ሁኔታዎች የሚጠይቁትን አንዳንድ ድርድሮች ለማድረግ ፈቃደኛ አለመሆን ወዘተ... የ“ግራ” ከንፍ ኮሚኒዝም ገጽታዎች ናቸው ።

“ግራ” ከንፍ ኮሚኒዝም የትግልን ስልት የማይረዳና ከተጨባጩ ውጭ የሚቆም በመሆኑ ለአብዮታዊ እንቅስቃሴ አደገኛ ሁኔታ የሚፈጥር ፣ በአንገሩም አብዮቱን በማስጠቃት ተሸናፊ የሚያደርግ አዝማሚያ ነው ።

(አድርባይነትን ፣ ጸንፋዊነትን ይመለከታል ።)

ግብ
(Purpose)

በአለምሮ ውስጥ የታቀደና ሰው በተገባር ሊያከናውነው የተነሣግብት ማንኛውም ነገር ግብ ይባላል ። በሐሳባው ያን አመለካከት የግብ በአላባባት ውስጥ በቅድሚያ መቀ

ሪስ የሚገልጸው የሐሳብን የበላይነትና አድራጊነት ነው ። ከዚህም በመነሣት ሐሳባው ያን ዓለምና በዓለም ውስጥ ያሉ ነገሮች በሙሉ ታቅደው የተሠሩ ናቸው በማለት ሐሳብን ፈጣሪ አድርጎ ለማቅረብ ሞክረዋል ።

ሆኖም የግብ ትክክለኛ ትርጉም ሐሳባው ያን እንደሚሉት አይደለም ። ግብ የሚጸነሰው በሐሳብ ውስጥ ቢሆንም መንሥኤውና ምንጩ ነባራዊው አውነታ ነው ። ግብ ከተጨባጭ ሁኔታ ካልተነሣ በራሱ ሐሳባዊ ኃይል ብቻ ተግባራዊ ሊሆን አይችልም ። ይህ የሚያስረዳው ነባራዊው ሁኔታ ቀዳሚ መሆኑንና ግብ ተፈጻሚ ሊሆን የሚችለውም ተጨባጩ በትክክል የተገመገመ እንደሆነ ነው ።

(ሥነ ግብን ይመለከታል ።)

ግብታዊነት
(Spontaneity)

ነገሮችን በጥልቀት ሳያጤኑ የሁኔታዎችንም ውጤት ሳያመዛዙ በነሲብ የሚፈጸም ኦድራጎት ነው ። ሆኖም ግብታዊነት ፈጽሞ ግንዛቤ የሌለው ነው ማለት አይደለም ። የግብታዊው ተግባር ፈጻሚ ተግባሩን አላቀደውም ፣ ሂደቱን አልተቆጣጠረውም ፣ የሚያስከትለውንም ውጤት አልተገነዘበውም ፣ ቢገነዘቡም ግንዛቤው ያጋጣሚ በመሆኑ የተሟላ አይደለም ማለት ነው ። በማርክሲዝም ሌኒኒዝም ፍልስፍና ግን ግብታዊነት ራሱን የቻለ ያንድ ግለሰብ ፣ ቡድን ወይም መደብ ማኅበራዊ ተግባር ሆኖ ከዚህም የሚመነጭን ማኅበራዊ ሂደትና ባሕርይ ይጠቁማል ።

በግንዛቤ ላይ የተመሠረተ ተግባር መደባዊ ባሕርይ እንዳለው ሁሉ ግብታዊነትም የመደብ ባሕርይ አለው ። አብዛኛውን ጊዜ አብዮታዊ እንቅስቃሴዎችና ሕዝባዊ አመፈቻ የሚነሡት በግብታዊነት ሲሆን መሠረታቸው የፍትህና የእኩልነት አለመኖርና ይህንንም ሁኔታ በአብዮታዊ እንቅስቃሴ የመለወጥ ምኞት ነው ። ይህ ሁኔታ ሕዝቡን ለማደራጀትና ለፓርቲ አመራር መንገድ ጠራጊ ነው ። ስለዚህ ነው ሌኒን ግብታዊነት የግ

ገዛቤ ጸገስ ነው ያለው ። ይሁን እንጂ ግብታዊነት በአደረጃጀቱ የተመሰቃቀለ ፣ ታክቲክ አልባና ለፀረ አብዮተኞች ቅልበሳ አመች ሁኔታ የሚፈጥር ነው ። ስለዚህ የሠራተኛው ፓርቲ በግብታዊነት የተነሣውን ሕዝብ በፖለቲካና በርዕዮተዓለም በማንቃትና በማደራጀት የግንዛቤውን ደረጃ ከፍ ግድረግ ይኖርበታል ። ስለሆነም የኮሚኒስቶች ተግባር ግብታዊነትን መጥጋት ይሆናል ።

ግብታዊነት በአብዛኛው የቅድመ ሰሻሊዝም ሥርዓተ ግንባር ግዳይነት ላይ ባሕርይ ነው ። በተለይም በካፒታሊዝም ኢኮኖሚያዊና ግንባራዊ ሕይወት በዕቅድ የሚመራ አለመሆኑና የምርት ሥርዓት አልበኝነት መኖር ለግንባራዊ ሕይወት በግለኝነት መበታተንና ለግብታዊ አሠራር መስፈን አመች ሁኔታን ፈጥሯል ። በእንግሎም ደግሞ በሰሻሊዝም የግዕዝላዊ ዕቅድና የጠንካራ የፓርቲ አመራር መኖር ለሕዝባዊ ዲሲፕሊንና ለታቀዶ ሕይወት መዳበር መሠረት ነው ።

ግብታዊ ዲያሌክቲክስ
(Spontaneous Dialectics)

ተፈጥሮ በሕሳብ ላይ ያለው ተፅዕኖ ለሰዎች ግልጽ ሳይሆን ላቸውና አራሳቸውም ሳያውቁት በዲያሌክቲክስ አስተሳሰብ መጠቀማቸውን የሚገልጽ የቁስአካላዊ ዲያሌክቲክስ የአስተሳሰብና የምርምር ዕድገት ዝቅተኛ ደረጃ ነው ። ይህም የሰዎች አስተሳሰብ ከተግላ የግንዛቤ ደረጃ ላይ ባለመድረሱና ሥርዓት ባለው ሁኔታ ባለመገለጹ ግብታዊ ዲያሌክቲክስ ከተሳሳቱ አመለካከቶች (ለምሳሌ ዲቦ አካላዊ አመለካከት) ጋር በመደባለቁ የተጣራና የተጠናከረ አልነበረም ። በእርግጥም የተፈጥሮ ዕድገት ዲያሌክቲካዊ እንደመሆኑ ሰዎች ስለተፈጥሮ የሚኖራቸው አስተሳሰብ ምንም ጊዜ ቢሆን ከዲያሌክቲካዊ አስተሳሰብ ሙሉ በሙሉ ነፃ ሊሆን አይችልም ።

የግብታዊ ዲያሌክቲክስ መኖር ራሱ የዲያሌክቲክስን ሕግ የሚገልጽ ነው ። ነገሮችና ክስተቶች ከትንሽ ወደ ትልቅ ፣ ከቀላል ወደ ውስብስብ ፣ ከዝቅተኛ ወደ ከፍተኛ እንደሚደገቡ ሁሉ ሕሳብም ዕድገቱን በግብታዊ ዲያሌክቲክስ በመጀመር የዕ

ድገት ሕግን እየተከተለ ከሳይንሳዊ ዲያሌክቲክስ ደረጃ ላይ ይደርሳል ። ይህ ዕድገት ግን እራሱ በራሱ የሚመጣ ሳይሆን የተወሰነ ሳይንሳዊ ዕውቀትን ፣ የነገሮችን ውስጣዊ ግንኙነትና የዕድገትን ውስብስብ ጎዳና መረዳትን ይጠይቃል ። የካፒታሊዝም ግደግ ፣ የምርት ኃይሎች መሻሻልና የምርት ዕድገት ከፍተኛ የአስተሳሰብ ዘዴን የሚጠይቅ በመሆኑና ግብታዊ ዲያሌክቲክስም ለዚህ የሚረዳ ሆኖ ባለመገኘቱ ግብታዊ የነበረው ዲያሌክቲክስ ሳይንሳዊ መሠረት አግኝቶ ወደ ቁስአካላዊ ዲያሌክቲክስ ደረጃ ተሸጋግርሏል ።

(ዲያሌክቲካዊ ቁስአካላትን ይመለከታል ።)

ግንባር
(Front)

ለጋራ ዓላማ በእንደ አመራር ሥር በመጠቃለል የሚታገሉ የተለያዩ ኃይሎች የሚሰባሰቡበት የፖለቲካ መድረክ ነው ።

በዓለም ሠራተኞች እንቅስቃሴ ታሪክ ውስጥ በግንባር እየተደራጁ ዲሞክራሲያዊ ትግል ግካሄድ የተለመደ ነበር ። የግንባሩ አባል ድርጅቶች በተወሰነ ፕሮግራም ላይ የዓላማ እንደነት ይፈጥሩና ባንድ አመራር ሥር ሆነው ትግላቸውን አካሂደው ግባቸውን ከመቼ በኋላ የነብረቱ ውል ያክትግል ፣ ግንባሩም ይበተናል ። በዚህ አገባቡ ግንባር ጊዜያዊ ቡድን ነው ።

የብሔራዊ እርነት ኃይሎች ተከስተው ፀረ ቅኝ አገዛዝ ትግል ከጀመሩ በኋላ “ግንባር” የተረጋጋና ሳይንሳዊ መለኪያዎች ያሉት ፈርጅ ለመሆን በቃ ። የግንባር ድርጅቱ ከፍ ያለ ዘላቂታም ያለው ሆነ ። በግንባሩ ሥር የሚሰባሰበው ለብሔራዊ እርነት የቀመው ሰፊው ሕዝብ ነው ። ዓይነተኛ ዓላማው ፖለቲካዊ ፣ ኢኮኖሚያዊና ግንባራዊ እርነትን መቀዳጀት ስለሆነ የግንባሩ አባላት ሁሉ ባንድ ዘላቂ ፕሮግራም ይተሳሰራሉ ። በፖለቲካ ነፃነት ትግል ውስጥ ግንባሩ እንደ ወጥ የሚሆንበት ሁኔታ ሲፈጠር ይችላል ።

(ብሔራዊ ዲሞክራሲያዊ አብዮትን ይመለከታል ።)

ግንባር ቀደም

(Vanguard)

በሠራተኛው መደብ አንቅስቃሴ ውስጥ መሪ ኃይል የሆነው የሠራተኛው መደብ ፓርቲ ግንባር ቀደም ይባላል ። አንድ ግንባር ቀደም ኃይል እውነተኛ ግንባር ቀደም የሚሆነው ብዙ-ነገን አንቅጥና እደራጅቶ መምራትና ግራመድ ሲቸል ብቻ ነው። ይህ የግንባር ቀደምትነት ሚና ባለተግግኝ ሁኔታ ሊሳካ የሚችለው ፓርቲው በሳይንሳዊ ንድፈ ሐሳብ ሲመራ ብቻ ነው።

(ፓርቲን ይመለከታል ።)

ግንዛቤ

(Cognition)

ከተግባር ጋር በተሳበረ ሁኔታና የጎብረተሰብ የዕድገት ሕጎች በሚወሰኑት አንጻር እውነታን በሰው እሳቦት ውስጥ መቅረፅ ፅና ማንፀባረቅ ግንዛቤ ይባላል ። የግንዛቤ ዋና ግብ ከነባራዊ እውነታ ላይ መድረስ ነው።

ግንዛቤ ውስብስብ የሆነን ዲያሌክቲካዊ ሂደት የሚያሳይ በተለያዩ መልኮች የሚከሰትና የራሱ የዕድገት ደረጃ ያለው ነው። በልምድና በተግባር ላይ በመመሥረት ግንዛቤ የሚጀምረው ከሕውስታና ከልባዊ ነው። ሰው አካባቢውን ሊቃኝ የሚችለው ስለ ነገሮች ሕውስታ ሲኖረው በመሆኑ የሕውስታ ሚና ከፍተኛ ነው። በሕውስታና በልባዊ ሰው ነገሮችን (ቀለምን፣ ሽታን፣ ከብደትን ወዘተ...) ይለያል ። በእለምሮ ውስጥ በሚፈጠረው የነገሮች ምስል አማካይነትም ግንኙነቶችን ነፃ በሆነና በረጋ መንፈስ ይመለከታል ። ሆኖም የሕውስታ አስፈላጊነት ከፍተኛ ቢሆንም ወደ ነገሮች ምንነትና የእውነታ ሕጎች በሕውስታ ብቻ ለመድረስ አይቻልም።

የግንዛቤ ዋና ሚና የሚታየው እነዚህን ሕውስታዊ መረጃዎች በሰው የግንዛቤ ከፍተኛ መሣሪያዎች (እርቅቆት፣ ምክንያዊ አስተሳሰብ ወዘተ...) አማካይነት በጽንሰ ሐሳብ፣ በብያሄና በድምጫ መልክ ሲጠቃለል ነው። በዚህ በማጠቃለል ሂደት ውስጥ ቋንቋ፣ ምንጫታና መስተጋብእ ከፍ ያለ ሚና ይጫወታሉ።

ግንዛቤ የሚሰጠው ገሊናዊ ሐሳቦችን በመሆኑ የእነዚህ ሐሳቦች ከእውነታ ጋር የመዛመድ ጥያቄ መነጣቱ አይቀርም ። ይህ ጥያቄ መልስ የሚያገኘው በንድፈ ሐሳባዊ አውጠንጥናት ሳይሆን በማገበራዊ ታሪካዊ ሂደት ውስጥ ነው። የግንዛቤ እውነትነት የሚረጋገጠው ማገበራዊ ተግባር በግንዛቤው አማካይነት በተገታም ሆነ በተዘዋዋሪ ተፈጥሮአዊና ማገበራዊ ኃይሎችን መቆጣጠር ሲቸል ነው።

(እርቅቆትን፣ ሕውስታን፣ ዕውቀትን ይመለከታል ።)

ግዛተ አገ

(Empire)

በንጉሠ ነገሥት የሚመራ ንጉሣዊ አገዛዝ የተመሠረተበት መንግሥት ነው። ግዛተ አገ አብዛኛውን ጊዜ በጣም ሰፊ ግዛት ሲሆን ሌሎችን ሕዝቦችና መንግሥታት በመውረር ከራሱ ሀገር ጋር ቀላቅሎ የሚገዛ ነው። አንዳንድ ግዛተ አገዎች በሥራቸው የሚተዳደሩ ብዙ የንጉሦች ግዛቶች ይኖሯቸዋል።

ከክርስቶስ ልደት በፊት በአንደኛው ምዕት ዓመት መገባደጃ ላይ አውግስጦስ ቄሳር ሥልጣን ከያዘ በኋላ የሮማ ግዛተ አገ ትመሠረተ ። ሌሎችም ግዛተ አገዎች በአንዳንድ ሀገሮች ተቋቋመው ነበር ። ናሲያ በ1721 ከነገሠው ከቀዳማዊ ጌጥሮስ ጀምሮ የዘውድ አገዛዙ እስከተገረሰሰበት እስከ 1917 ድረስ ግዛተ አገ ነበረች።

ግዛተ አገ የሚለው ቃል ብዙ ትኝ ግዛቶች ለነበሯቸው ሀገሮችም የተሰጠ መጠሪያ ነው። ለምሳሌ የእንግሊዝ ግዛተ አገ ታላቋ ብሪታንያንና ትኝ ግዛተደን የሚያጠቃልል ነበር።

ግዴታና አጋጣሚ

(Necessity and Chance)

በቁስአካላዊው ዓለም ውስጥ የሚገኙ ሁለት ዓይነት ነባራዊ ግንኙነቶችን የሚገልጹ የፍልሰና ፈረጆች ናቸው።

ግዴታ ከከስተቶች ውስጣዊ ፍሬ ነገር (ባሕርይ) የሚመነጭና ደግጥሞሻቸውን ፣ ሥርዓትና አወቃቀራቸውን የሚያመለክት ነው ። ግዴታ ከነገሮችና ከከስተቶች ምንነትና ውስጣዊ ባሕርይ የሚመነጭ እንጂ ውጫዊ ገጽታቸው እይደለም ። ግዴታ በአንድ ሁኔታ ውስጥ ሊገኝ የግይቻል ፣ መሆን (መፈጸም) ያለበት ፣ ጽሁፍ ጽኑ ነው ።

አጋጣሚ የዕድል ጉዳይን ፣ በአንድ ሁኔታ ውስጥ ሊሆን ወይም ሳይሆን የሚችልን ግንኙነት የሚያመለክት ነው ። አጋጣሚ ከነገሮች ወይም ከከስተቶች ውስጣዊ ባሕርይ ወይም ምንነት (ፍሬ ነገር) የሚመነጭ ሳይሆን የሌሎች ውጫዊ ክስተቶች ተፅዕኖ ውጤት ነው ። አጋጣሚ ከከስተቶች ውስጣዊ ባሕርይ የግዴታውን በመሆኑ ውጫዊ ፣ ጽሁፍ ያልሆነ ፣ ተለዋዋጭና ጊዜያዊ ነው ። ተፈጻሚነት ሳይኖረውና ሊገኝ የሚችል የግንኙነት መልክ ነው ።

ዲቦ አካል በግዴታና በአጋጣሚ መሀከል ያለውን ሁለንታዊ ግንኙነት እይቀ በልም ። በአንድ በኩል እንዳንድ ዲቦ አካላዊ ፈላጊነቶች የግዴታን መኖር በመካድ አንዳንድ ክስተቶችን ወደ አጋጣሚ ደረጃ ሄቅ ሲያደርጉ ሌሎች ደግሞ የአጋጣሚ መኖርን በመካድ ግናቸውንም ነገር ከግዴታ የሚመነጭ እንደሆነ አድርገው ይወስዳሉ ። ሁለቱም ቢሆኑ የአጋጣሚንና የግዴታን ግንኙነት አንድ ገጽታ ብቻ በግጋነንና ወሳኝም እንደሆነ አድርገው በመውሰዳቸው የተሳሳቱ ናቸው ።

የግዴታን ሚና የሚከደው አመለካከት የክስተቶችን እንቅስቃሴ ወይም የዕድገትን አዝግግሮ ወይም አቅጣጫ ፣ ሰው ያለውን የመገንዘብና ለርሱም እንደሚጠቅሙት አድርጎ የመለወጥን ችሎታ የሚከድ ነው ። በሌላው ሰው ስለተፈጥሮ ስለገብረተሰብ እንቅስቃሴና ዕድገት ሕግጋት ለግወቅ እንደግይቻል የሚያስመስል ፣ የአጋጣሚና የዕድል ተገዥ የሚያደርግ ነው ። የአጋጣሚ ነገር ሊመጣ ወይም ሳይመጣ ስለሚችል ስለተፈጥሮና ስለግንባራዊ ክስተቶች ምንነት ፣ እነግሥ ፣ ዕድገትና እንቅስቃሴ ፣ እነዚህንም ክስተቶች የሚገዙትን ሕግጋት ለግወቅ እንደግይቻል አድርጎ ስለሚያተርብ ደግሞ የሳይንሳዊ ዕውቀትን ዕድገት ከመካዳም

በላይ ሰውን የአምልኮ ተገዥ ያደርጋል ። ምክንያቱም ግናቸውም ነገር በአጋጣሚ እንደተነጣ ተደርጎ የሚከሰት ከሆነ እንደትና መቼ ሊመጣ እንደሚችል ለግወቅ ፣ በትድሚያ ለግጥትና ጉዳቱን ለመቀነስ የሚረዱ ፀኒታዎችን ለመፍጠር ስለግይቻል ገብታዊነትንና አምልኮን ይፈጥራል ።

በሌላም በኩል ቢሆን የአጋጣሚን ሚና የሚከደው አመለካከት ግናቸውንም ነገር ወይም ክስተትና ድርጊት ግዴታ አድርጎ የሚያተርብ በመሆኑ የሰውን ሚና ሽቅ የሚያደርግ ነው ። ግናቸውም ክስተት በግዴታ መሆን ወይም መፈጸም ያለበት ከሆነ ሰው ሁኔታውን ሊለውጥ ወይም እንዳይሆን ለግድረግ እይቻልምና “በትድሚያ እንዲሆኑ የተወሰኑ ነገሮች” ተገዥ እንዲመስል ያደርገዋል ። የድርጊቶች ተፈጻሚነት የግዴታ ከሆነ ሰው ሊለውጣቸው ስለግይቻል ሊያደርሱበት የሚችሉትን ጉዳት ሊያስተርሉት የሚችል ሌላ ውጫዊ ኃይል እንዲፈልግ ወይም እንዲግጠን ያስገድደዋልና ለአምልኮ በር የሚከፍት የተሳሳተ የግዴታና የአጋጣሚ ገንዘብ ነው ።

ዲያልክቲካዊ ቀስለካልነት ግን በግዴታና በአጋጣሚ መሀከል ያለውን ሁለንታዊ ግንኙነት በትክክል ስለሚገነዘብ ለተጠቀሱት ግዴታ ችግሮች ሳይንሳዊ መፍትሔ ይሰጣል ። ምክንያቱም ክስተቶች ሁለንታዊ በሆኑ ውስጣዊ ግንኙነቶች የተያያዙ በመሆናቸው እያንዳንዱ ክስተት ከሌሎች ክስተቶች ጋር በሚያስፈልጉ ወይም በግያስፈልጉ ግንኙነቶች ተያይዞ ሊገኝ ይችላል ግለት ነው ። በሌላውም በአንድ ወይም በበርካታ ክስተቶች እንዲሁም በየአንዳንዱ ሂደት ውስጥ ከሚገኙት በርካታ ባሕርያት ውስጥ አስፈላጊ (የግዴታ) ወይም የግያስፈልጉ (አጋጣሚ) ባሕርያትን (ግንኙነቶችን) ለይቶ ለግወቅት ይያዳል ። በሂደቶች ውስጥ ግዴታ እንደሚኖረው አቅጣጫና የዕድገት አዝግግሮ የሚከሰት ቢሆንም ይህ የዕድገት እዚግግሮና አቅጣጫ ግን በበርካታ አጋጣሚ ሁኔታዎች ውስጥ የሚያልፍ ነው ።

ግዴታና አጋጣሚ ዲያልክቲካዊ ተቃርና ቢኖራቸውም ጣምራ ህልውና ያላቸው በመሆናቸው አንድ ካለሌላው ሊኖር የሚችል እይደለም ። እያንዳንዱ ድርጊት የራሱ ምክን

ንያት ያለው በመሆኑ የሁለንታዊ መንግሥትና ተገብርት ግንኙነት አንድ ክፍል ነው። ግዴታ ይህን ግንኙነት የሚገልጽ በመሆኑ ከሁለንታዊው የግዴታነጠል፣ አንዲሁም ፍጹማዊና ሁለንታዊ ግንኙነቶችን የሚያቅፍ ነው። እያንዳንዱ ክስተት የሚከሰተው በውስጣዊ ግዴታ የተነሳ ሲሆን ይህ ክስተት ግን ህልው አንዲሆን ከሚረዱት በርካታ ውጫዊ ሁኔታዎች ጋር የተዛመደ ነው። ከነዚህ በርካታና ውጫዊ ሁኔታዎች ውስጥ አንዱ ወይም ሁለቱ በቀጥታ ከድርጊቱ ጋር መዛመዳቸው ግን የአጋጣሚ ጉዳይ ነው። ለምሳሌ የአንድ ሰው መኖሩ ግዴታ ሲሆን በመርነት፣ በመኪና፣ በኤሌክትሪክ ወይም በሌላ አደጋ በመጠጥ፣ በቆገጣገ ወይም በበሽታ መኖሩ የአጋጣሚ ጉዳይ ቢሆንም በአንዱ ወይም በሌላው መኖሩ ምክንያት እስከሆነ ድረስ የግዴታ ውጤት ነው። ይህም ግለት አንድ ድርጊት አጋጣሚ ቢሆንም አጋጣሚው ግን ምክንያት ያለው ነው። ከላይ በተጠቀሰው ምሳሌ ላይ አንደተመሰከተው ሰውየው በአንዱ ሁኔታ መኖሩ አጋጣሚ ቢሆንም በአንዱ ሁኔታ የተነሳ የሰውየው መኖሩ ግን የሞቱ ምክንያት ነው። ይህ ነጥብ አጋጣሚ ምክንያት አንዳለው ብቻ ሳይሆን አጋጣሚው ምክንያት በመሆን ወደ ግዴታ የሚለወጥ አንደሆነ ያሳያል። ግዴታም የራሱን ዕድል (አጋጣሚ) ይፈጥራል።

(መንግሥትና ተገብርትን፣ ይሁንታና እውነታን ፣ ፈርጃችን ይመለከታል።)

ግግግ
(Recovery)

በካፒታሊስታዊ የግምረት ሥርዓት ውስጥ አንድ የኢኮኖሚ ቀውስ ከጀመረበት ጊዜ አንገሥተ የሚቀጥለው የኢኮኖሚ ቀውስ እስከሚጀምርበት ጊዜ ድረስ ባለው ጊዜ ውስጥ ከሚገኙ አራት ልዩ ልዩ የኢንፍላትሪ ዑደት ደረጃዎች መካከል ሦስተኛው ግግግ ይባላል። ግግግ የሚመጣው ከዝቅጠት ቀጥሎ ነው። ምርት በሚያገግምበት በዚህ ደረጃ በቀውሱ ጊዜ ከሰረው ከመዘጋት የዳኑ ድርጅቶች በዝቅጠት ደረጃ የጀመሩትን ጳጢካል ካፒታል የግደሱን ተገባር ይቀጥላሉ። ምርታቸውንም ግላደግ ይጀምራሉ። ምር

ትና ዝውውርም ቀስ በቀስ በግደግ ቀውስ ከመጀመሩ በፊት ከነበሩበት ደረጃ ላይ ይደርሳሉ። ግግግ ይሰፋፋል። የሸተጣ ሸተጣች ጥጋ ክፍ ይላል። ሥራ አጥነትም ቀስ በቀስ ይቀንሳል። ካፒታሊስቶችም ከፍተኛ ትርፍ ያጋብሳሉ። የካፒታሊስት ምርት በዚህ አኳኑን መጠኑ እያደገ ሄዶ ቀውሱ ከመጀመሩ በፊት የደረሰበትን ከፍተኛ ደረጃ መብለጥ ሲጀምር ግግግ ወደ አራተኛው ደረጃ ግለትም ወደ ድራት የሚያደርገውን ሽግግር ይጀምራል።
(ቀውስን፣ ድራትን ይመለከታል።)

ጎታ ፕሮግራም (የ—)
(Gotha Programme)

በ1875 የጀርመን ሶሻል ዲሞክራቲክ ፓርቲ ያደገው የኅብረት ፕሮግራም ነው። በዚህ ፕሮግራም መሠረት የሶሻል ዲሞክራቲክ የሠራተኞች ፓርቲና የጀርመን ሠራተኞች ጠቅላላ ግንባር “የጀርመን ሶሻሊስት ሠራተኛ ፓርቲ” ለመመሥረት ተባበሩ። የኅብረቱ ዓላማ የሠራተኛውን መደብ ነፃ ሰግውጣትና በጀርመን ምድር ሶሻሊዝምን ለማስፈን ነበር።

የሶሻል ዲሞክራቲክ የሠራተኛ ፓርቲ ለኅብረቱ መመሥረት ከፍተኛ ጉጉት ስለነበረው ወትሮ የግያምንባቸውንም አንዳንድ መርሆች ለመቀበል ተገደደ። በኅብረቱ ፕሮግራም መሠረት ከሠራተኛው መደብ ውጭ የሆኑ መደቦች ሁሉ (ገበሬውም ጭምር) የአድጋርያን ጥርትኖች ናቸው። ምንም እንኳ ሠራተኛውን ነፃ ግውጣትና ሶሻሊዝምን ግስፈን የፕሮግራሙ ዓላማ ቢሆንም ይህን ግብ ሊያስመታ የሚችለው ቁልፍ ነጥብ ግለትም የወዝአደሩ የበላይ ገዥነት መርህ ፈጽሞ አልተነሳም። ወዝአደሩን ለድል ባለቤትነት የሚያበቁት ትግሎች ሁሉ በፕሮግራሙ ውስጥ ምንም ትኩረት ስላልተሰጣቸው የአድርባዮች ተፅዕኖ በጉላህ ታየ። በተለይም ምንዳን በሚመሰክሩት የሶሻል ዲሞክራቲክ ሠራተኛ ፓርቲ የነበረውን ግርክላዊ እጅም ሽር የተሳሳተውን የላሳልን መርህ ተቀበለ። በመሆኑም ግርክስ “ከራቲክ እፍ ዘ ጉታ ፕሮግራም” በተሰኘው መጽሐፍ የፕሮግራሙን ጉድለቶች ሁሉ ግልጽ አድርጎ አሳይቷል።

የጀርመን ሶሻል ዲሞክራቲክ ፓርቲ በ1891 በኦርቶዶክስ ክተማ ባደረገው ጉብኝ ላይ የዚህን ፕሮግራም ጉድለቶች በግግሩ ላት ከፍተኛ አርምጃ አላይቷል። ይሁን እንጂ አሁንም ቢሆን በሠራተኛው መደብ ትግል ውስጥ ጥንኛውን ቦታ የያዘው፣ ግለትም የወዘለደሩ የበላይ ገዥነት ጥያቄ በኦርቶዶክስ ፕሮግራም ውስጥ ትኩረት አላገኘም።

(ላላሊዝምን ይመለከታል።)

ገጽ

(Comrade)

ለሶሻሊዝምና ለኮሚኒዝም ድል አድራጊነት በሚደረገው የመደብ ትግል በግንባር

ቀደምትነት ሰፊውን ሕዝብ በመምራት በመሥዋዕትነት የታገሉና የሚታገሉ ተራግጾ ጋይሎች፣ ታጋይ አብዮታውያንና የሰፊው ሕዝብ ወዳጆች አርሰበርሰ የሚጠራቀሱት የትግል አንድነትን የሚገልጽ የወል ስም ነው። በመሆኑም የትግል አጋርነትን፣ የሰፊው ሕዝብ ቤዛነትን፣ ሰብአዊ አኩልነትንና አንድነትን የሚጠቁም ጽንሰ ሐሳብ ነው።

ቃሉ ግንም ሰው ተነሥቶ በራሱ የሚካነው ወይም የሚሞካሸበት ተራ ስም ሳይሆን ለሕዝባዊ ዓላማ በቁርጠኝነት መታገልንና መሥዋዕት ለመሆን ዝግጁ መሆንን የሚያመለክት ጥልቅ ትርጉምና መልዕክት ያለው ክቡርና ታላቅ መጠሪያ ነው።

(ተራግጾን፣ ኮሚኒስትን ይመለከታል።)

ጠርጣሪነት (Scepticism)

በሕዋሳት አግካይነት ከምናገኛቸው መረጃዎች አንሥቶ እስከ ከፍተኛው ረቂቅ ዕውቀት ድረስ ያሉትን በሙሉ ያለአገዳች ልዩነት አጠራጣሪና ሊታሙ የግይቻሉ መሆናቸውን ለግሰገን ዘብ የሚጥር የሐሳባዊ ፍልስፍና ገጽታ ነው። በሕዋሳት አግካይነት በአካምርአችን ውስጥ የሚቀረፁ ሐሳቦች ከኛ ውጭ በሚገኙ ነገሮች የተፈጠሩ በመሆናቸው እነዚህ ሐሳቦች የሚያንጸባርቋቸውን ነገሮች ይመስላሉ ለግሉት አይቻልም የሚል አጭም አለው። ስለእውነታ ነባራዊ ዕውቀት ለግገኘት የሚቻል መሆኑን የሚጠራጠር እንዲያውም የግይቻበል በመሆኑ ጠርጣሪነት ከአታዋቂነት ጋር ተመሳሳይነት አለው። አጠቃላይ ተቀባይነት ያለውንና በተግባር ሲረጋገጥ የሚችልን ዕውቀት ለግገኘት መቻልን መጠራጠር የጠርጣሪነት ሁለንተኛ ባሕርይ ነው። ጠርጣሪነት ዋና ባላገጣ አድርጎ የሚመለከተው ቀናናዊነትን በመሆኑ የዕውቀትን እውነትነት አጠራጣሪ መሆን ለግሳዩት የሚጥር ከፍልስፍና መጸነስ ጀምሮ የነበረ አጭም ነው።

ጠርጣሪነት በጎብረተሰብ ዕድገት ውስጥ ተስፋፍቶ የሚገኘው አርጌዎቹ ግሳበራዊ አስተሳሰቦች ለመውደቅ በሚገነዳገዱበትና አዲሶቹ አስተሳሰቦች ደግሞ ገና ተጠናክረው በግይቻቸው ወቅት ነው። የአንደበተኞችን ፈለግ በመከተል የመጀመሪያዎቹ ጠርጣሪዎች ዕውቀት እንግራዊ እንደሆነ፣ የዕውቀትን ትክክለኛነት በፍጹም ለማረጋገጥ እንደግይቻልና ዕውቀትም በተለያዩ ሁኔታዎች እንደሚወሰን ይገምቱ ነበር። ለምሳሌ አንድን ጠረጴዛ ስንመለከት የተወሰነ ቁመት፣ ስፋት ወዘተ... ያለው ይመስለናል ለሆኖም ያንኑ ጠረጴዛ ራቅ ካለ ቦታ ሆነን ብንመለከት ቁመቱና ስፋቱ ተቀይሮ (አንሶ) እናገኘዋለን። ጠረጴዛው ያው ሆኖ ይህን የመስለ ልዩነት መገንዘባችን በሕዋሳታችን አግካ

ይነት የምናገኘው መረጃ አጠራጣሪ መሆኑን ያሳያል። በአካምርአችን ውስጥ የሚገኘው ሐሳብ ብቻ በመሆኑ የሐሳብ ምንጭ ተስእካል ወይም ሐሳብ ነው ለግሉት አይቻልም። ስለዚህ መሆን ያለበትና ትክክለኛው አጭም እውነትን ዉብጫሉ ግሉት ሳይሆን ዕውቀታችን አጠራጣሪ መሆኑን ተረድተን ዕውቀት የግሉምን ምሥጢር እንዲፈታልን ከመጠየቅ ይልቅ ለተግባር እንደሁኔታው በመጠቀም ያለጠብና ያለ ከርክር በመስጠግት የይመስለኛል አጭም ይዞ ለመኖር መጥከር ያሻል ይላል።

በፍልስፍና ታሪክ ውስጥ የጠርጣሪነትን ሚና ከሁለት አትጣጫዎች ግየት ያስፈልጋል። የዕውቀት እርግጠኛ አለመሆን አመለካከቱ አፍራሽ ነውና በጎብረተሰቡ ውስጥ በተወሰነ ጊዜ ታምናባቸው ለአገዛዝ ይጠቅማሉ የተባሉ ሐሳቦችን በተለይም በሃይማኖት መሠረታዊ እምነት (በእግዚአብሔር መኖር፣ በነፍስ ዘላለግዊነት ወዘተ...) ላይ ጥርጣሪ የሚያሳድር በመሆኑ የገዥውን መደብ ርዕዮተኛ ለማወቅ አመለካከት ያናጋል። ለዎች እውነትን ወይም ትክክለኛውን ዕውቀት ለማግኘት እንዲጥሩ ስለሚያደርግ ለምርምር በር ይከፍታል። ስለሆነም የዚህ ፍልስፍና ተከታዮች በተለያዩ ጊዜያት የገዥው መደብ ጥቃት ደርሰባቸዋል። ሆኖም ጠርጣሪነት መሆን የሆነ ፍልስፍና ነው። ነገሮችን በጥርጣሪ ደረጃ ላይ ብቻ ከግስቀ መጥ (መወሰን) በስተቀር አፍራሽ የሆነውን ትራኒኒጥሎ በማውጣት ስለግይታገል፣ ነገሮችን እንዳሉ የመቀበል ወይም የገዥ መደቦችን ጥቅም ያለመቃወምን አዝግሚያ ግለከተሉ አይቀርም። ምክንያቱም ስለነገሮች ምንም ትክክለኛ ዕውቀት ለማግኘት አይቻልም ግሉቱ ጠርጣሪነት ነገሮችን ለመለወጥ የሚረዳ የግያቀርበው የተለየና ተቃዋሚ አመለካከትና እውነት ስለሌለው ነው። ለኦሪግና አፍራሽ አዲስ ሥርዓት ለመገንባት የሚያስችል ሐሳብ ሲወልድ ስለግይቻል ነው።

በሁለተኛ ደረጃ ጠርጣሪነት በሕዋሳት መረጃ ላይ የሚፈጥረው ጥርጣሪ ደካማ በመሆኑ ተቀባይነት አያገኝም። በሌላ

በኩል ሐሳባዊ ፍልስፍናን ለመዋጋት የሚረዳ ትክክለኛ ዘዴ የለውም ። ዕውቀት ምንም ጊዜ አርግጠኛ ሲሆን ባለመቻሉ ማናቸውንም ነገር መጠራጠር ያስፈልጋል ማለት ብቻ ሐሳባዊ ፍልስፍናን ለማዳከም በቂ አይደለም ። የሐሳባዊ ፍልስፍና ዋና ድክመት በተጨማሪም ሁኔታ ላይ አለመመሥረቱ ሲሆን አትን ለመዋጋት ዋናው ዘዴ የተጨማሪ ሁኔታ ነባራዊነት አጥብቆ በመረዳትና በዚህ ሁኔታ ላይ የተመሠረተ አመለካከት በመቅረብ ሐሳባዊነትን መታገል ነው ። ስለሆነም ሁለንተኛው ጥርጣሬ እራሱ ጠርጣሪነትን ከሐሳባዊ ፍልስፍና የተለየ አያደርገውም ።

(ኢታዎቂነትን ፣ አንገራዊና ፍጹማዊ ዕውነትን ይመለከታል ።)

ጠቀሚታ እሴት (የ—)

(Use Value)

ማናቸውም የሰው ጉልበት የፈሰሰበት ምርት አንድን የተወሰነ የሰው ፍላጎት የሚያረካ መሆን ይኖርበታል ። ለዎች የሰውን ፍላጎት ለማርካት ለማይጠቅሙ ነገሮች ጉልበታቸውን በክንቱ አያባክኑም ። ስለዚህ የሰው ጉልበት ውጤት ምንጊዜም የሰዎችን ፍላጎት ለማርካት የሚውል ነው ። (የሥራ ኃይል ውጤት ያልሆኑ የጠቀሚታ እሴት ያላቸው አያሌ ነገሮች አሉ ። ለምሳሌ አየር ፣ ውሀ ፣ የፀሐይ ብርሃን ፣ ወፍ ዘራሽ ተክል ወዘተ...)

የአንድ ምርት ወይም የሥራ ኃይል ውጤት የሰውን ፍላጎት የማርካት ኃይል ወይም የማርካት ባሕርይ የጠቀሚታ እሴት ይባላል ። ማናቸውም የጠቀሚታ እሴት የሚከሰተው በፍጆታ ሂደት ውስጥ ነው ። ለምሳሌ የአርሳስ የጠቀሚታ እሴት የሚገለጸው ለጸሐፍ አገልግሎት ስንጠቀምበት ይሆናል ። እንዲሁም የአንድ ማረሻ የጠቀሚታ እሴት የሚገለጸው ሲታረስበት ነው ። የጠቀሚታ እሴት የሰውን ፍላጎት ለማርካት በሚውልበት መልኩ ሲታይ በሁለት መሠረታዊ ክፍሎች ይከፈላል ።

1. የፍጆታ ዕቃዎች ፡— እነዚህ ማናቸውንም የሰዎችን ፍላጎት በቀጥታ ለማርካት የሚጠቅሙ ነገሮችን

የሚያጠቃልሉ ሲሆኑ በጣም ጠቃሚ ሲታዩ ከሆኑት ከምግብ ፣ ከልብስ ፣ ከመጠለያና ከመሳሰሉት አንሥቶ ለቅንጦት እስከሚፈለጉ እስከ ጊጣ ጌጥ ፣ እስከ ሽቶ ፣ ወዘተ... ድረስ ያሉትን የሚያጠቃልሉ ናቸው ።

2. የምርት መገልገያዎች ፡— በቀጥታ ሳይሆን በተዘዋዋሪ መንገድ የሰውን ፍላጎት ለማርካት የሚያስፈልጉትን ነገሮች ለማምረት የምንጠቀምባቸው የማምረቻ ሙሳሪያዎች ፣ ጥሬ ዕቃዎች ፣ የማምረቻ ሕንፃዎችና የመሳሰሉትን ያጠቃልላሉ ።

የሰው ልጅ መሠረታዊ ፍላጎቱን ለማርካት የሚጠቀምባቸው ነገሮች ይብዛትም በዓይነትም ከሳይንስና ከቴክኖሎጂ ዕድገት ጋር እያደጉ መጥተዋል ። እንደሚታወቀው የሰው ልጅ ዘብረት መጠቀም የጀመረው ከተወሰነ የዕድገት ደረጃ ላይ ሲደርስ ነው ። በተመሳሳይ መልኩ ሰው በታሪኩ ውስጥ በክስል ፣ በነዳጅ መጠቀም የጀመረው ከጥቂት መቶ ዓመታት ወዲህ ነው ። ከሳይንስና ከቴክኖሎጂ ዕድገት ጋርም የብዙ ነገሮች የጠቀሚታ እሴት እየሰፋ መጥቷል ። ለምሳሌ በአንድ ወቅት ለኃይል ምንጭነት (ለማገዳነት)ና ለሌላት መሥሪያነት ብቻ ይጠቅም የነበረው እንጩት ዛሬ ወደ 30ሺ የሚጠጉ የተለያዩ የጠቀሚታ እሴት ያላቸውን ነገሮች ለማምረት እንደሚጠቅም ታውቋል ። በሌላ በኩል የሥራ ኃይል ውጤት የሰዎችን ፍላጎት የማርካት ባሕርይ ከማናቸውም ሥርዓተ ማገበር ጋር ያልተያያዘ በመሆኑ የጠቀሚታ እሴት በማናቸውም ዕድገት ደረጃ የሚኖር ክስተት ነው ።

ጠቃሚያዊነት (Utilitarianism)

የማንኛውም ግብረገብ ትክክለኛነት መመዘኛው የሚሰጠው ጥቅም ነው የሚል የቡርሻ ሥነ ምግባራዊ ንድፈ ሐሳብ ነው ። ይህም ንድፈ ሐሳብ በያንዳንዱ ግለሰብ ጊዜ ያዊና ግላዊ ፍላጎት መሟላት ላይ የተመሠረተና የማንኛውም ተግባር ትክክለኛነት ወይም ስህተተኛነት በሚያስከትለው የደስታ ወይም የሥቃይ መጠን እንደ ሐሳብ ስሌት ሁሉ ሲተመን ይችላል የሚል ነው ።

እንደጠቃሚያዊነት አመለካከት ሕግና መንግሥት መደባዊ መሠረትና ይዘት የላቸውም ስለዚህም ሕግና መንግሥት ሰመላው ኅብረተሰብ እንደቆመ በመቁጠር መኖራቸውን ጠቃሚ እድርጉ ይቀበላል ። ይህ አመለካከት በግላዊ አስተሳሰብ ላይ የተመሠረተና የነገሮችን ውስጠ ባሕርይ ጠልቆ የማይመራ መር ነው ። ነገሮችን ከጠቀሚያቸው እንገር የማየት መርህ እያደርገን ገቢራዊነት ለተባለው የቡርጂ ፍልስፍና መነሻ ሆኗል ።

(ገቢራዊነትን ፣ ተጨባጭነትን ፣ ዊሊያም ጀምስን ይመለከታል ።)

ጠቅላላ ማኅበራዊ ምርት
(Gross Social Product)

በአንድ ኅብረተሰብ ወይንም ሀገር በአንድ በተወሰነ የጊዜ ክልል ፣ በአንድ ዓመት ውስጥ የሚመረቱትን ቁሳዊ ምርቶች የሚያጠቃልል ነው ። ይህም ማለት ጠቅላላ ማኅበራዊ ምርት የሚመለከተው በአንድ ኅብረተሰብ በአንድ ዓመት ውስጥ ቁሳዊ ምርቶችን በማምረት ተግባር ላይ የተሰማሩ እምራቶች ድርጅቶች ሁሉ በሚያደርጉት የማምረት እንቅስቃሴ አማካይነት የሚመረቱ ጠቅላላ ቁሳዊ ምርቶችን ነው ።

በአንድ ኅብረተሰብ ውስጥ ልዩ ልዩ ቁሳዊ ምርቶች ያለማቋረጥ ለፍጆታ የሚውሉ ስለሆኑ የማምረት ሂደት ያለማቋረጥ ከዓመት ወደ ዓመት መካሄድ አለበት ። የማምረት ሂደት ያለማቋረጥ ካልተካሄደ የኅብረተሰቡ ህልውና ሲቀጥል አይችልም ። ስለዚህ የማንኛውም ኅብረተሰብ ህልውና መሠረት ቁሳዊ ሀብትን ያለማቋረጥ ማምረት ነው ።

ጠቅላላ ማኅበራዊ ምርት የሚመረተው ምርታዊ በሆኑ እንደ ኢንዱስትሪ ፣ እንደ እርሻ ፣ እንደ ሕንፃ ሥራ በመሳሰሉ መስኮች በመሆኑ ሊያድግ የሚችለውም በእነዚህ መስኮች ቁሳዊ ነገሮችን በማምረት የተሰማሩ ሠራተኞች ቁጥር ሲጨምርና ምርታማነታቸውም ሲያድግ ነው ።

ጠቅላላ ማኅበራዊ ምርትን በቁሳዊና በእሴት መልኩ ማየት ይቻላል ። ከቁሳዊ

መልኩ እንገር ሲታይ ጠቅላላ ማኅበራዊ ምርት በሁለት ይከፈላል ። እንደኛው ክፍል እንደምግብና እንደ ልብስ ያሉ የሰውን ፍላጎት በቀጥታ ለማርካት የሚችሉትን የፍጆታ ምርቶች ያጠቃልላል ። ሁለተኛው ክፍል ደግሞ እንደ ሞፈርና እንደ እርሻ መኪና ያሉ የሰውን ፍላጎት በቀጥታ ሳይሆን በተዘዋዋሪ መንገድ ማስትም የፍጆታ ዕቃዎችን ለማምረት በማስቻል ሲያረኩ የሚችሉ ቁሳዊ የምርት ዓይነቶችን ፣ የምርት መገልገያዎችን ይመለከታል ።

ከእሴት እንገር ሲታይ ጠቅላላ ማኅበራዊ ምርት እንደገና በሁለት ይከፈላል ። እነዚህም እንደማምረቻ መሳሪያዎችና እንደ ጥሬ ዕቃዎች ያሉ የምርት መገልገያዎችን ለማምረት ተግባር በመዋላቸው አዲስ ወደ ተመረቱት ዕቃዎች የሚለወጠው የእሴታቸው መጠንና በሠራተኛው አማካይነት በሥራ ሂደት ውስጥ አዲስ የተፈጠረው እሴት መጠን ናቸው ። በምርት ሂደት ውስጥ ወደተመረቱት ዕቃዎች የሚተላለፈው የምርት መገልገያዎች እሴት መጠን በሥራ ላይ የዋሉትን የምርት መገልገያዎች በዓመቱ መጀመሪያ እንደነበሩ አድርጎ ለማደስ ከሚያስችለው የእሴት መጠን ጋር አንድ ሲሆን አዲስ የተፈጠረው እሴት ደግሞ ብሔራዊ ምርት ወይንም ብሔራዊ ገቢ እየተባለ የሚጠራው ነው ።

በካፒታሊስት ኅብረተሰብ ውስጥ የሚመረተው ጠቅላላ ማኅበራዊ ምርት ከእሴት እንገር ሲታይ በሦስት ይከፈላል ። እንደኛ አዲስ ወደተመረቱት ሸቀጦች የሚሰወጠው በማምረት ተግባር ላይ የዋሉ የምርት መገልገያዎች እሴት መጠን የሆነው ቋሚ ካፒታል ፣ ሁለተኛ ተለዋዋጭ ካፒታልና ሦስተኛ ተረፈ እሴት ናቸው ። ተለዋዋጭ ካፒታልና ተረፈ እሴት በማምረት ሂደት ውስጥ አዲስ የተፈጠረው እሴት መጠን ነው ። ተለዋዋጭ ካፒታል ካፒታሊስቶች በኅብረተሰቡ ደረጃ ስሥራ ኃይል መግዣ ያወጡት ወይንም ሰሠራተኞች ምንጻ ክፍያ ያዋሉት እሴት መጠን ነው ። ተረፈ እሴት የተመረቱት ሸቀጦች በሚሸጡበት ጊዜ የትርፍን ቅርፅ ይዞ ወደ ካፒታሊስቶች ኪስ የሚገባው የጠቅላላ ማኅበራዊ ምርት ክፍል ነው ።

በሶሻሊስት ኅብረተሰብ ውስጥ የሚመረተው ጠቅላላ ማኅበራዊ ምርት ከእሴት

አንገር ሲታይ የሚያጠቃልለው አዲስ ወደ ተመራቱት ሸቀጦች የሚለወጠውን በግም ረት ተግባር ላይ የዋሉ የምርት መገልገያ ምኞትን እሴት መጠንና በሥራ አግካይነት አዲስ የተፈጠረውን እሴት መጠን ነው ። አዲስ የተፈጠረው እሴት እንደገና በአስ ፈላጊ ምርትና በተረፈ ምርት ይከፈላል ። አስፈላጊ ምርት ቁሳዊ ምርትን በግምረት ተግባር ላይ ለተሰማሩ ሠራተኞች ግላዊ ፍጆታ ሲውል ተረፈ ምርት ደግሞ በመንግ ሥትና በኅብረት ይዘታዎች ሥር በመዋል ለከምችትና የኅብረተሰቡን ሌሎች ፍላጎ ቶች ለማሟላት ይውላል ።

(በሐራዊ ገቢን ይመለከታል ።)

ጠጋኝነት

(Reformism)

የመደብ ትግልን፣ የሶሻሊስት አብዮትን፣ የወዝአደሩን የበላይ ገዥነትን አስፈላጊነት የሚከድ ለካፒታሊዝም ቀስ በቀስ ወደ ሶሻሊ ገም ተለውጦ ሁሉም የሚተሳሰብበት፣ ወን ድማማችነት፣ ብልጽግናና ሰላም የሚሰፍንበት ኅብረተሰብ ይፈጠራል የሚልና ሠራተኛው ለመሠረታዊ ጥቅሙና ለመጨረሻ ግቡ የሚ ያደርገውን አብዮታዊ ትግል የሚያዳክም የፖለቲካ መሥመር ነው ። የጠጋኝነት ማኅ በራዊ መሠረት የ“ሠራተኛው መሳፍንት”ና የዚሁ ንድፈ ሐሳብ አራማጅ የሆኑ ምሁራን ሲሆኑ ኢኮኖሚያዊ ምንጩ ደግሞ ኢምፔ ሪያሊዝም ነው ።

ከሚኒስቶች ለጥገናዊ ለውጥ የሚደረገ ውን ትግል እንደአስፈላጊነቱ ይደግፋሉ ። ይህ ድጋፋቸው ግን የጥገናዊ ለውጥን ውጤት እንደመጨረሻው ግባቸው አድርገው በመው ሰድ ሳይሆን ይህ በሚፈጠረው አመች ሁኔታ በመጠቀም በሠራተኛው እንቅስቃሴ ውስጥ ሶሻሊስት አስተሳሰብን ለማሰራጨትና ለውጡ የሠራተኛውን ድርጅቶች በግጠና ክር በካፒታሊዝም ላይ የሚካሄደውን የመ ደብ ትግል ለማፋፋም ነው ።

ጣልቃገብነት

(Interventionism)

አንድ ሀገር ወይም ብዙ ሀገሮች ከራሳ ቸው ጥቅም አንገር በመመልከት በአንድ

ሀገር የውስጥ ጉዳይ በፖለቲካ፣ በኢኮኖሚና በወታደራዊ ኃይል ያለሀገሪቱ ፍላጎት የሚ ፈጽሙትን ድርጊት የሚገልጽ ነው ።

ዓለም አቀፍ ሕግ ጣልቃገብነትን አጥብቆ ይቃወማል ። አንድ ሀገር ወይም ብዙ ሀገሮች በአንድ ሀገር የውስጥ ጉዳይ በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ መንገድ ጣልቃ የመግባት መብት የላቸውም ። በአንድ ሀገር የፖለቲካ ነፃነት ሆነ የግዛት አንድነት ላይ የሚሰነዘር ጣልቃግብት የዓለም አቀፍ ሕግን መጣስ ነው ።

ጣልቃገብነትን በማስመልከት ብዙ ዓለም አቀፍ ውሳኔዎችና ሰምምነቶች ተደር ገዋል ። በተባበሩት መንግሥታት ጅርተርም ውስጥ የተከለከለ ጉዳይ ነው ። ማንኛውም በሀገሮች መካከል የሚነሳው አለመግባባት መፈታት ያለበት በሰላማዊ መንገድ ነው ።

ምንም እንኳን ጣልቃገብነት በተባበ ሩት መንግሥታት አባል ሀገሮች ዘንድ የተወ ገዘና በጅርተርም ውስጥ የሰፈረ ቢሆንም ኢም ፔሪያሊስት ሀገሮች በተለይም የዩናይትድ ስቴ ትስ መንግሥት በሌሎች ሀገሮች የውስጥ ጉዳይ ጣልቃ መግባቱን አላቆመም ። ኢም ፔሪያሊስቶች ሰውር ዓላማቸውን ለማራመድ በራድዮ፣ በቴሌቪዥንና በመሳሰሉ የዜና ማሰራጫ መሣሪያዎች የፕሮፓጋንዳ ዘመቻ ያካሂዳሉ ። ከዚህም አልፎ ሰላዮችን በየ ሀገሩ እያሰማሩ ሽብር ፈጣሪዎችንና ፀረ ሕዝብ ኃይሎችን ያደራጁሉ ። የገንዘብና የቁሳቁስ ዕርዳታ ይሰጣሉ ። እንዲያም ሲል በቀጥታ በወታደራዊ ኃይል በመጠቀም ወረራ ይፈጽማሉ ።

ጥምር መንግሥት

(Coalition Government)

በቡርዥው ዲሞክራሲ ሥርዓት ያንድን መንግሥት የአስተዳደር ሥልጣን ይዞ ለግ ቆየት ሁለት ወይም ከዚያ በላይ የሆኑ ፓር ቲዎች የሚፈጥሩት የትብብር መንግሥት ነው ።

በቡርዥው ዲሞክራሲ ወግ ጠቅላላ የፓርላማ ምርጫ በሚደረግበት ጊዜ ልዩ ልዩ ፓርቲዎች የየራሳቸውን ፕሮግራም ይዘው ለምርጫ ይቀርባሉ ። ከምርጫው ጠቅላላ

ደምፅ ከግማሽ በላይ ያገኘ ፓርቲ አሸናፊ ሆኖ አስተዳደሩን ይረከባል ። ያሸናፊው ፓርቲ መሪ እንደ ሁኔታው ፕሬዚዳንት ወይም ጠቅላይ ሚኒስትር ይሆናል ። የተሸነፉት ፓርቲዎች በተቃዋሚነት ከአሸናፊው ፓርቲ ጋር በፓርላማ ውስጥ የተወሰኑ መቀመጫዎች ይያዛሉ ።

ነገር ግን የምርጫው ውጤት ለየትኛውም ፓርቲ ፍጹም የበላይነትን የሚያቀዳጅ ካልሆነ ማለትም ከምርጫው ደምፅ ጠቅላላ የምርጫ ሂደትን ካላገኘ በስተቀር አሸናፊው ፓርቲ በሥልጣን የመቆየቱ ጉዳይ አጠራጣሪ ይሆናል ። በተለያዩ ምክንያቶች አንድ የሕግ ረቂቅ ለክርክር ብልም ለውሳኔ በሚቀርብበት ወቅት በሥልጣን ላይ ያለው ፓርቲ በቂ ድጋፍ በማጣት በተቃዋሚዎቹ ሊሸነፍ ይችላል ። ይህን የመሰለ ውድቀት ደጋግሞ የደረሰ በት ፓርቲ በሥልጣን ላይ ሊቆይና ፕሮግራሙንም ተግባራዊ ሊያደርግ አይችልም ።

መጠነኛ የደምፅ ብልጫ ያገኘው ፓርቲ ተቀዋሚዎቹን በሚገባ ለማሸነፍና ፕሮግራሙን ተግባራዊ ለማድረግ ሲል ሊግባባው የሚችለውን አንዱን የተቃዋሚ ፓርቲ ስት ብብር ይጋብዘዋል ። ሁለቱም ፓርቲዎች ፕሮግራማቸውን አቻቸለው ባንድነት ወይም ከእነርሱ ውጭ ሌሎችንም በመጨመር ጥምር መንግሥት ይፈጥራሉ ። ጥምር መንግሥት የሚፈጠረው የስምምነት ቢሆንም ይህ ስም ምነት ተባባሪዎቹ ፓርቲዎች በቂ ድጋፍ ለማግኘት በየፊናቸው መራጫቸውን ከማስባስብና ከማስተባበር አያግዳቸውም ።

ጥምጥማዊ (ሙሻዙራዊ) ዕድገት
(Spiral Development)

በምስል የሚገልጸው የሽረት ሽረት ሕግ የሚያስገኘውን የዕድገት ዓይነትና ውጤት ነው ። የዕድገት ሂደት የክስተቶችን ወደኋላ የመመለስን ስሜት ይፈጥራል ። ማለትም የበታች ወይም በፊት የነበረው በከፍተኛው ወይም በአዲሱ ውስጥ ይደጋገማል ማለት ነው ። ይህ ሂደት በጥምጥማዊ (ሙሻዙራዊ) የለውጥ ቅርፅ ይገለጻል ።

የክስተቶች መደጋገም የሚታየው በከፍተኛ ደረጃ ላይ በመሆኑ ይህ የመደጋገም ሁኔታ በራሱ ላይ እየተሸከከረና እየሰፋ ወደ ላይ የሚወጣ የዕድገት ቅርፅ ያስከትላል ።

ለምሳሌ የነብረተሰብ ዕድገት ከመደብ አልባ ነብረተሰብ ተነሥቶ ወደ ኮሚኒዝም ማለትም ወደ መደብ አልባ ሥርዓት መጓዙ ወደ ኋላ የመመለስን ስሜት ይፈጥራል ። ይህን አንጂ መደብ ሻሪ ሆኖ አራሱ በተራው ተሸሮ ኮሚኒዝም ማለትም መደብ አልባ ሥርዓት ሲወለድ ይህ ሥርዓት ከቀድሞው ጋር አንድ አይደለም ። የመደብ አልባነት መደገም የሚፈጸመው አዲስና ልዩ በሆነ መሠረት ላይ በመሆኑ ሂደቱ የሚገልጸው የኮሚኒስት ሥርዓት የነብረተሰብ ከፍተኛ የዕድገት ደረጃ መሆኑ ነው ። አንድን የአትክልት ዘር ለማሻሻል ከተፈለገ ፍሬው ተዘርቶ ወደ አትክልት ተለውጦና አስፈላጊው አንክብ ካቤ ተደርጎለት እንደገና ወደ ዘር ማለትም ወደ ፍሬ መለወጥ እንዳለበት ሁሉ የነብረተሰብ ዕድገትም የተለያዩ ለውጦችና አዲስ ሁኔታዎች ሊያከማቹ የሚችለው በጥምጥማዊ የዕድገት ሂደት ነው ።

(የሽረት ሽረት ሕግን ይመለከታል ።)

ጥብቅ ሀገር
(Protectorate)

በራሱ የውስጥ ጉዳይ የራሱ ቁጥጥር ያለው ነገር ግን በሌላ ጥብቅነት ሥር ያለና አብዛኛውን ጊዜ የውጭ ግንኙነቱ በሌላ ሀገር ማለትም በጠባቂው ሀገር የሚካሄድ ግዛት ነው ። ጥብቅ ሀገር እንደባለሞግዚት ሀገሮች ተቀባይነት ያገኘ መሪዎች ሲኖሩት በቡድን የሚኖሩ ነገዶችን ያቀፈ ሳይሆን ጠበቅ ያለ አንድነት ያለው ሀገር ነው ። የጥብቅ ሀገር ሥልጣን የሚወሰነው ከጠባቂው መንግሥት ጋር ባለው ውል መሠረት ነው ። ለምሳሌ በደቡብ ምዕራብ ፓሲፊክ ውቅያኖስ የምትገኘውና ብዙ ትናንሽ ደሴቶች ያሏት ቶንጋ በ1970 ነፃነቷን እስከ ተገናኝፈችበት ጊዜ ድረስ ለሰባ ዓመታት ያህል ራሷን ያስተዳደረች ብትሆንም የአንግሊዝ ጥብቅ ሀገር ነበረች ።

ጥናት ክበብ (የ-)
(Study Circle)

በፖለቲካ አሠራር መዋቅር ሥር የመነጨ ነቁጥ በመሆን ስለማርክሳዊ ሌኒኖዊ አስተ

ምህር፣ ስለሀገር አቀፍና ዓለም አቀፍ ወቅታዊ ሁኔታዎች፣ ስለጎብረተሰብ የመደብ ትግል ታሪክ ወዘተ... በተወሰነ ቁጥር ተመድቦ ሳይንሳዊ ጥናትና ምርምር የሚካሄድበት ቡድን ነው።

ይህ የጥናት ክብብ የቡድኑ አባላት እርስ በርስ ለመተዋወቅ፣ ለመግባባት፣ በከሚ ኒስታዊ ሥነ ምግባር ለመካን፣ ንቃተ ኅሊናን ለማዳበር፣ ፖለቲካዊ የአሠራር ዘዴን ለመግርጽና ተግባራዊ ተሳትፎን ለማዳበር የትግል ዝግጅት የሚያደርጉበት ዓይነተኛ መድረክ ነው።

ጥገኛ ሀገር

(Client State)

በሰም ነፃ የሆነ፣ ነገር ግን ይነስም ይብዛ በውጭ ካፒታል ጣልቃ ገብነት በኢ ምፔሪያሊስት የፖለቲካ ተፅዕኖ ሥር የወደቀ ሀገር ነው። ጥገኛ ሀገር የራሱ መንግሥት ያለው ቢሆንም በፖለቲካ፣ በኢኮኖሚ፣ በመከላከያና በመሳሰሉት የውጭ ተፅዕኖ ለላለበት ፖሊሲዎችን የሚቀይሰው የራሱን ሕዝብ ፍላጎትና ጥቅም በመከተል ሳይሆን ከኢ ምፔሪያሊስቶች ዓላማ አንፃር ነው። ስለሆነም ይህ ዓይነቱ ሀገር ሙሉ ነፃነት አለው ለማለት አያስደፍርም።

ጦረኝነት

(Militarism)

ኢምፔሪያሊስቶችና ሌሎች አድጋሪ መንግሥታት በዲፕሎማሲና በሌሎች ተቀባይነት ባላቸው ዓለም አቀፍ ግንኙነቶች ፍላጎታቸውን ማሳካት ሲሳናቸው መስሎቻቸውን በግንስተባበር ሌሎች ሕዝቦችን ለመግዛትና ለመበዘበዝ የሚስተሉት የኃይል ፖሊሲ ጦረኝነት ይባላል።

ታላቁ የጥቅምት ሰባሊስት አብዮት ድል ከተገናኘፈ በኋላ ኢምፔሪያሊስት ሀገሮች ሕዝባዊውን ትግል በኃይል ለማፈንና በጦር ኃይል አብዮቱን ለመቀልበስ ጥረው ነበር። ሁለተኛው የዓለም ጦርነት ከመፈን ጻፎ በፊትም ጦረኝነት በፋሺስት ጀርመንና

በኢጣሊያ እንዲሁም በጃፓን አማካይነት ተከስቶ ነበር። ከጦርነቱም ፍጻሜ በኋላ ኢምፔሪያሊስት ኃይሎች የወዘአደሩን እንቅስቃሴ በየአካባቢው ለማፈን ሲሉ “ኔቶ”፣ “ሴንቶ” እንዲሁም “ሲያቶ” ወዘተ... የተባሉ የጦር ድርጅቶች አቋቁመው በየአቅጣጫው በፈጸሙት የጠብ አጫሪነትና የጭቁን ሕዝቦች ትግል አፈና የኮሪያ፣ የቪትናምና ሌሎች ብዙ የአልቂት ጦርነቶችን በታዳጊው ዓለም ላይ አካሄደዋል።

የኢምፔሪያሊስቶች የኑክሊየር ጦር መሣሪያ ከምችትና የጦረኝነት ግራት የዓለምን ሕዝብ በአስጊ ሁኔታ ላይ ጥሏል። ይሁን እንጂ የዓለም ሠርቶ አደሮች ኃይላቸውን በግንስተባበር የሰላም ዋነኛ ኃይል የሆነውን ሰባሊዝምን እያጠናከሩ ለሰላምና ለሰው ልጅ ደገንነት የሚያደርጉትን ትግል አላቋረጡም።

ጦር መሣሪያ ቅንሳ (የ—)

(Disarmament)

የጦር መሣሪያዎችን በገፍ የማምረት የማከማቻትና የመሸጥ እቅድምድም ከሚያደርሰው አስከፊ የጦርነት አደጋ ለመዳን የጦር መሣሪያን ምርት ለመቀነስ፣ ጨርሶም ለማቆም አርምጃዎች እንዲወሰዱ ከፍተኛ ጥረት የሚደረግበት አንዱ የትግል ገጽታ ነው።

የጦር መሣሪያዎች እንደማንኛውም ሽቀጥ በገፍ እየተመረቱ ለገበያ እንዲቀርቡ መደረጉ በዓለም ላይ ሰላም እንዳይሰፍን፣ ውጥረትና የሕዝቦች እርስ በርስ መተላለቅ እንዲባባስ አድርጓል። በተለይም ከሁለተኛው የዓለም ጦርነት ወዲህ የተሠሩት የኑክሊየር መሣሪያዎች፣ የኬሚካልና የባክቴሪያ ሎጂ መርዛመርዞች፣ የኒውትሮን ቦምብና የመሳሰሉት እንዲሁም እነዚህን የሚያወነጭፉ አህጉር ለአህጉር አቋርጭ ሮኬቶች በብዛት እየተመረቱ መውጣታቸው የሰውን ልጅ ሕይወት ከከፍተኛ ስጋትና አደጋ ላይ ጥሎታል።

የጦር መሣሪያዎችን በገፍ ማምረት፣ ማሰራጨትና መጠቀም የሚያስከትለውን አስከፊ አልቂት ለመገመት የጦር መሣሪያ

ቅንሳ እንዲደረግ በመንግሥታት ደረጃ ከ1918 ጀምሮ ሙከራ ሲደረግ ቆይቷል ። በዚህ መሠረት ከተደረጉት ጥረቶች በጣም የታወቀው ከ1933 እስከ 1935 የተካሄደው የጂኔቭ የጦር መሣሪያ ቅንሳ ጉባኤ ነው ። ይህ ጉባኤ በቀድሞው የመንግሥታት ማኅበር (ሊግ ኦፍ ኔሽንስ) አማካይነት የተደረገ ሲሆን ስድሳ ሦስት አባልና አባል ያልሆኑ ሀገሮች ተሳትፈውበታል ። የጉባኤው ዓላማ የጦር መሣሪያ እንዲገታ መንግሥታትን ዓለም አቀፍ ግዴታ ውስጥ ማስገባት በሆነ ገምገማኛ ሁኔታ የመሣሪያ ከምችት እንዲያደግ ፣ ተወዳዳሪዎቻቸው (በተለይም ጀርመን) ግን ፈጽሞ እንዳያመርቁ የሚከለክል ውሳኔ በማሳለፋቸው ከጉባኤው የተፈለገው ውጤት ሊገኝ አልቻለም ። በጊዜው ተቀባይነት ባያገኝም የሶቭየት መንግሥት አንድ የውሳኔ ረቂቅ ለመንግሥታቱ ጉባኤ አቅርቦ ነበር ። ይህ በሶቭየት መንግሥት የቀረበው ረቂቅ ሐሳብ አባል መንግሥታት ሁሉ ጠቅላላ የጦር መሣሪያ ቅንሳ እንዲያደርጉና ሠራዊታቸውንም እንደዐቅማቸው እንዲቀንሱ የሚጠይቅ ነበር ።

ከሁለተኛው ዓለም ጦርነት በኋላም ጥረቱ ቀጥሎ በተባበሩት መንግሥታት ቻርተር አንቀጽ 26 መሠረት የፀጥታው ምክር ቤት የጦር መሣሪያዎችን አመራረት ፣ ከምችትና ስርጭት ለመቆጣጠር የሚያስችል ድንጋጌ እንዲያወጣ ሥልጣን ተሰጥቶታል ። በዚህም መሠረት ለምሳሌ በ1946 ማኅበሩ የኑክሌየር ኃይል ለጥፋት እንዳይውል የሚቆጣጠር የአቶሚክ ኃይል ኮሚሽን አቋቁሟል ። በ1968 ደግሞ የኑክሌየር መሣሪያ ባለቤት የሆኑ አምስት ሀገሮች (ሶቭየት ገብረት ፣ አሜሪካ ፣ እንግሊዝ ፣ ፈረንሳይና ቻይና) 'የኑክሌየር መሣሪያ ስርጭት መግቻውል' ተፈራርመዋል ። ይህም ውል የኑክሌየር መሣሪያ አመራረት ጥበብ ከነዚህ ሀገሮች ውጭ እንዳይሰራጭ የሚከለክልና ጥበቡም የሌላቸው ሀገሮች ከሌሎች ለማግኘት እንዳይሞክሩ የሚያግድ ነበር ።

ለጦር መሣሪያ ቅንሳ የሚደረገው ትግል ለዓለም ሰላምና ለሰው ልጆች ደኅንነት በቆሙ ሶሻሊስትና ሰላም ወዳድ ኃይሎችና ይህንን ዓላማ በሚግረሩ ፣ በጦረኝነት ፖሊሲ

አቸው ዓለምን በቁጥጥራቸው ሥር አድርገው ለመበዘበዝ በሚሹ የኢምፔሪያሊስትና የአድገሮት ኃይላት መካከል ትግሉ ተካርሮ ይገኛል ። በዚህም በተለይ ሶቭየት ገብረት አሜሪካ ዓለምን ወደ አጠቃላይ የኑክሌየር ጦርነት ለማምራት የምታደርገውን ጥረት ለማከሸፍና በሕዝቦች መካከል መተማመንና አብሮ በሰላም መኖር እንዲጠናከር ያልተቆጠበ ጥረት በማድረግ ላይ ትግኛለች ። ይህ ንጉሥ የተቀሩት ሶሻሊስት ሀገሮች ፣ የዓለም ተራማጅና ሰላም ወዳድ ኃይሎች ሁሉ ከልብ ይደግፋታል ።

ጦርነት (War)

የአንድን መደብ ዓላማ ወይም ፖሊሲ ለማስፈጸም በትጥቅ አማካይነት የሚካሄድ የፖለቲካ ትግል ከፍተኛ ደረጃ ነው ። ለጦርነት መንሥኤው የግል ሀብት በገብረተሰቡ ውስጥ የበላይነትን መያዝ ነው ።

የቡርጂ ፈላስፎች ጦርነት ከሰው ልጅ ተፈጥሮአዊ ባሕርይ ጋር እንደተያያዘና ዘለዓለማዊ እንደሆነ አድርገው ይሰብካሉ ። ይህ ግን ፍጹም የተሳሳተ አመለካከት ነው ። የጦርነት መሠረቱ የግል ሀብት በመሆኑና ገብረተሰቡ ደግሞ በተግራሪ መደቦች እስከተከፈለ ድረስ ጦርነት የማይቀር ነው ። ነገር ግን በሁሉም ሀገሮች የሶሻሊስት አብዮት ተካሂዶ በዓለም አቀፍ ደረጃ የግል ሀብት ፣ ከዚያም መደቦች ሲጠፉ ጦርነትም አብሮ ያከትማል ።

ጦርነቶች በመነሻቸውና በዓላማቸው ስለሚለያዩ ሕጋዊ አለያም ሕገወጥ ተብለው ይታወቃሉ ። ለብሔራዊ ነፃነት ማለትም ሕዝቦችን ከቅኝ አገዛዝ ፣ አንድን ሀገር ከውጭ ወራሪዎች ለማዳን ፣ ጭቁኖችን ከብዝሃነት ለማላቀቅ ፣ ሕዝባዊ አብዮትን ከግብ ለማድረስ የሚደረጉ ጦርነቶች ሁሉ ሕጋዊ ጦርነቶች ናቸው ። በዝባዥ መደቦች በሠራተኛው ሕዝብ ፣ በአብዮታዊና ዲሞክራሲያዊ እንቅስቃሴዎች ፣ በሶሻሊስትና በዕድገት ኋላ ቀር በሆኑ ሀገሮች ላይ የሚከፍቷቸውና በዓለም ላይ ለኢኮኖሚና ለፖለቲካ የበላይነት የሚያካሂዷቸው ጦርነቶች ሁሉ ሕገወጥ ጦርነቶች ናቸው ።

ጦርነት ምን ጊዜም በሰፊው ሕዝብ ዘንድ የተጠላ ነው። የሰላም ኃይሎች በተደራጀ ሙሉ የጦርነት ፖሊሲ የሚያራምዱትን ኢምፔሪያሊስት ኃይሎች ለመቋቋም የቻሉት ከታላቁ የጥቅምት ሶሻሊስት አብዮት ወዲህ ነው። ሶሻሊዝም በአጭር ጊዜ ውስጥ በኢኮኖሚም ሆነ በመከላከያ ረገድ ጉልበቱ ራሱን የቻለ የዓለም ሥርዓት ሆኖ መውጣቱ የሰላም ኃይሎችን ከመቼውም ጊዜ በይበልጥ በማስተባበሩና በማጠናከሩ ጦርነት ምንጊዜም ሊቀር የማይችል ነው የሚለውን የጦርነት ናፋቂዎችን አድጋሪ አስተሳሰብ ውድቅ አድርጎታል። የኮሚዩኒዝም ታሪካዊ ተልዕኮም ጦርነትን ከገጸ ምድር ፍጹም አስወግዶ ፍትህና አኩልነት በሰፊነበት ኅብረተሰብ ውስጥ ዘላቂ ሰላምን ማረጋገጥ ነው።

ጦርነት ኮሚዩኒዝም (የ—)
(War Communism)

ከ1918—1921 በሶቭዬት አብዮት ውስጥ በከፍተኛ የመንግሥት ቁጥጥርና ክትትል በሥራ ላይ የዋሉ አጣዳፊ የኢኮ

ኖሚ አርምጃዎች የተወሰዱበት የኢኮኖሚ አመራር ነው። በወቅቱ በጦርነት ላይ በነበረችው ሶቭዬት ኅብረት ውስጥ ኢንዱስትሪዎች በመንግሥት ቁጥጥር ሥር ውለው የሚያሰራጩትን ጥሬ ዕቃዎች ከመንግሥት በነፃ እያገኙ ምርቶቻቸውንም ለመንግሥት ማስረከብና ወዝአደሮችም ያለከፍቶ መሥራት ነበረባቸው። በአንፃሩ ምግብና የሚያሰራጩ ንብረቶችን ቀላል የሸቀጥ ዕቃዎች በነፃ ለማግኘት የሚችሉበት ሁኔታም ነበር።

በአነዚህ የኢኮኖሚ አርምጃዎች አዲሱ የሶቭዬት መንግሥት በአብዮቱ መጀመሪያ ላይ ከደረሰበት የውስጥ ፀረ አብዮት ደባና የውጭ ኢምፔሪያሊስቶች ከባብና ወረራ አንዲሁም ከዚህ የተነሣ የነበረበትን ከባድ የኢኮኖሚ ችግር ለመቋቋም ችሏል። ሀገሪቱ ከዚህ እጅግ ውስብስብና አስቸጋሪ ሁኔታ በድል አድራጊነት ከወጣች በኋላ ግን ስተው ስኑ ዓመታት አዲሱ የኢኮኖሚ ፖሊሲ የሚባለው ይህንን የጦርነት ኢኮኖሚ አመራር ሲተካ፣ በዘላቂታው ደግሞ በሶሻሊስት ዕቅድ ላይ የተመሠረተ ጠንካራ የኢኮኖሚ ግንባታ ሥራ ላይ ውሏል።

(አዲሱ የኢኮኖሚ ፖሊሲን ይመለከቷል።)

ጭልታ

(Intuition)

በቅድመ ማርከሳዊ ፍልስፍና ውስጥ ጭልታ ከሥነ አመክንዮአዊ ግንዛቤ በፊት ጠይም ውጭ የሚመጣና በእውነት ላይ በቀ ጭቶና በድንገት የሚደርስ ችሎታ ሆኖ ተይቷል ። በተጨማሪም ጭልታ ባለው ተጥቶኝነትና ገላጭነት ማረጋገጫ እንደማያ ስፈልገው ሆኖ ተቆጥሯል ። በአንዳንድ ቅድመ ማርከሳዊ ፈላስፎች አመለካከት በጭልታ የተገኘውን ዕውቀት ምንጫታዊ ሥነ አመክንዮ የሚዘረዝርና የሚያዳብር ነው ። የዘመኑ ሐሳባዊ ፍልስፍና ጭልታን የሚመለከተው እንደተማልሎታዊ የዕውቀት ችሎታ ሲሆን የሚገኘውም ዕውቀት ከሥነ አመክንዮና ከተግባር ጋር እንደማይጣጣም ይናገራል ። አመለካከቱ የሚገልጸው ሐሳባዊ ነትን ከሳይንስ በላይ በማድረግ ምሥጢራዊ ዕውቀት እንደሆነ ለማሳመን የሚደረገውን ጥረት ነው ።

ዲያሌክቲካዊ ቁስለካልነት ማንኛውም ዲበ ምክንያቱና ተማልሎታዊ ነኝ የሚልን ዕውቀት የሚቃወም በመሆኑ ጭልታን እንደተለየ የዕውቀት ደረጃ አድርጎ አይወስድውም ። በሳይንሳዊና በሥነ ውበታዊ ግንዛቤ ውስጥ ያለውን የአጋኾነት ሚና በማሳየት ከሥነ አመክንዮና ከተግባር ሕጎች ውጭ እንዳልሆነም ያሰረዳል ። ጭልታ በድንገት የሚገኝ ዕውቀት ማሰላ- የተሃው ከኋላ በመሆን እንደመሠረተ የሚያገለግለውን የልምድንና የዕውቀትን ክምችት ካለግሰ ተዋል የተነሣ ነው ። የጭልታ ውጤቶች በራሳቸው እውነትነት ያላቸው ሳይሆኑ እንደ ማንኛውም ዕውቀት በሥነ አመክንዮና በተግባር መፈተን ይኖርባቸዋል ።

(ጭልታዊነትን ይመለከታል)

ጭልታዊነት

(Intuitionism)

የግንዛቤ ብቸኛና አስተማማኝ ምንጭ ሊሆን የሚችለው ስለነገሮች በድንገት የም

ናገኘው ብልጭታ ወይም ቅጽበታዊ መረጃ ነው የሚል የሐሳብና የእውነትን ምንነትና ከየት መጥነት ሳያገናዝቡና ሳይመረምሩ በቀ ጥታ እንዳለ መቀበልን የሚያስተምር የሐሳባዊ ፍልስፍና መሥመር ነው ። ጭልታም የሚፈጠረው አድራጊውና ተደራጊው ሲሆን ሀዱ፣ በመሀከላቸውም ያለው ቅራኔ ሲፈታ ነው ። ጭልታዊነት ከምክንያቱ ዕውቀት ጋር የሚቃረንና ከተማልሎታዊነት ጋር በቅርብ የሚመሳሰል ነው ። በተናከአታዊ አጠናን ዘዴ ላይ የታመሠረተ፣ የሰዎች ገጠመኝ ከእውስታ ክልል ሲያልፍ አይችልም የሚልና ዲያሌክቲካዊ ቁስለካልነትን የሚቃወም ነው ። ጭልታንና አእምሮን ተቃራኒ እንደሆኑ አድርጎ የሚወስድ ፀረ አእምሮታዊ ነው ። ሆኖም ዲያሌክቲካዊ ቁስለካልነት ጭልታዊነትን መቃወሙ ለጭልታ ስፍራ አይሰጥም ማለት አይደለም ። ምክንያቱም ጭልታ በድንገት የሚገኝ ሳይሆን ከተጠራቀመ የምድና ከሥነ አመክንዮአዊ አስተሳሰብ ጥረት የሚመነጭ በመሆኑ ነው ። በግንዛቤ ሃደትም ውስጥ የተወሰነ ሚና የሚጫወት እንጂ ጭልታዊነት እንደሚሰው የዕውቀት ብቸኛ ምንጭ አይደለም ።

(አመክንዮን ሥነ አመክንዮን ይመለከታል ።)

ጭብጥ

(Concrete)

የቃሉ አገባብ እንደሚገልጸው ከኛ ሐሳብ ውጭ በመገኘቱ ተቋጥሮና ተሳሰሮ የሚቀርብልን ማንኛውም ነገር ነው ። በእንግሩም ጽንሰ ሐሳብ የሚገልጸው የዕውቀትን ሚናና ዘዴ ነው ። ምክንያቱም ማወቅ ማለት የጭብጡን ውስጠ ሁኔታ መረዳት ስለሚሆን ዕውቀት የተቋጠረውን መፍታት ይኖርበታል ።

ጭብጥ ይህን ማርከሳዊ ፍች ከማግኘቱ በፊት በሐሳባዊ ፍልስፍና ውስጥ የተዛባ ትርጉም ተሰጥቶት ነበር ። ነባራዊ ሐሳባዊ ያን ጭብጥንና ረቂቅ ሐሳብን በማወዳደር

የጭብጥ መቋጠር ፣ ሽፍንና ግላዊ መሆን ፣ የረቂቅ ሐሳብ ደግሞ ለግንዛቤ ግልጽ መሆንና ሁለንታዊነትንና ቅርፃዊ ጥራትን ማሳየቱን በመመልከት ጭብጥ ከሐሳብ የተገነጠለና የሱም የደረቀና የተሸማቀቀ ቁራጭ አድርገው ተርጉመውታል ። ጎሊናዊ ሐሳባው ያን በበኩላቸው የረቂቅ ሐሳብን ደብዛዛነትና ቅርፃዊነት ፣ የጭብጥን ይዘትነት ፣ ደማቅነትና ግላዊነት ፣ ለሕዋሳት ያለውን ተገላጭነት በመመልከት ረቂቁን ደብዛዛ ጭብጥ ወይም የጭብጥ ቅጅ በማድረግ ጭብጥን የዕውቀት መነሻ አድርገውታል ። ሆኖም ረቂቅ ሐሳብን (ግንዛቤን) የጭብጥ ደብዛዛ ቅጅ ብቻ በማድረጋቸው ከጭብጥ የሚነሳው ዕውቀት ነገሮችን ጠልቆ ማየት ባለመቻሉ ግንዛቤያችን ስለነገሮች ውስጣዊ ዕውቀት ሊኖረው አይችልም የሚል የኢታዋቂነትን አመለካከት አንፀባርቀዋል ።

ማርክሲዝም ስለጭብጥ የሰጠው አመለካከት ከላይ የተጠቀሱትን የሐሳባው ያን የፍች አተረጎም ስህተት ከማረም የመነጨ ነው ። ከሐሳብ ውጭ የሚኖረው ቁስአካላዊ ነገር ሁሉ በተቋጠረና ድፍን በሆነ መልኩ ለሐሳብ የሚቀርብ በመሆኑ ጭብጥ ነው ። ይህ ማለት ግን ጭብጥ ለሁሌም ተደፍኖ የሚቀር ኢታዋቂ ነገር ነው ማለት አይደለም ። ጭብጥ የዕውቀት መነሻ እንደመሆኑ የዕውቀት የመጀመሪያ ተግባር ጭብጡን መፍታት ፣ በተለያዩ ክፍሎቹ ፣ ጠባዮቹ አንፃር መከፋፈል ይሆናል ። ይህ የሐሳብ አድራጎት ረቂቅ ሆኑ ሐሳቦችን ይሰጠናል ። እነዚህ ከጭብጡ ያመነጨናቸው ረቂቅ ሐሳቦች ነባራዊ ሐሳባው ያን እንደሚሉት የራሳቸው ህልውና ያላቸው አይደሉም ። ጭብጡም የነዚህ ሐሳቦች

የተቆሳሰፈ ሁኔታ አይደለም ። ከትንተናና ከእርቅቆት የሚገኙ አጠቃላይ ሐሳቦች ናቸው ። በመሆኑም የጭብጡን ዕውቀት ለማግኘት ሐሳቦችን የማጣመር ተግባርን ማከናወን ይኖርበታል ። ከውጭ ያለው ጭብጥ በሐሳባችን ውስጥ ቅጅውን እስከሚያገኝ ድረስ የተለያዩትን ሐሳቦች ማሰባሰብ ፣ አንዱን ሐሳብ ከሌላው ማሳካት ያስፈልጋል ። በሐሳብ የተበታተነውን እንደገና በሐሳብ መገጣጠም ከቻልን ለዚህ ሥራ የጠቀመን መሪ ሐሳብ የጭብጡ ውስጣዊ መዋቅር ዕውቀት መሆኑን እንረዳለን ። ይህ በሐሳባችን ውስጥ የምናደርገው የሐሳቦች መዋቅር የውስጣዊ ጭብጥ ቅጅ የሐሳብ ጭብጥ ነው ።

ለምሳሌ የውሀን ምንነት ዕውቀት እንዴት እንደምናገኝ እንመልከት ። ውሀ ለሕዋሳት ሲገለጽ ድፍን በሆነ መልኩ የሚቀርብ ነው ። ይህ የመነሻ ጭብጥ ነው ። በተለያዩ የትንተና ዘዴዎች በመጠቀም ውሀ ከሚያቅፋቸው ንጥረ ነገሮች ላይ እንደርሳለን ። ከሚያሳዩት ጠባይ አንፃር እነዚህን ንጥረ ነገሮች እከሲጂንና ሀይድሮጅን ብለን እንሰይማቸዋለን ። የምናሰባቸው ከግላዊ ነገር ጋር በማያያዝ ሳይሆን ከአጠቃላይ መለያ ባሕርያቸው አንፃር በመሆኑ ረቂቅ ሐሳቦች ወይም ጽንሰ ሐሳቦች ናቸው ። የሚቀረው ዋናው ጥያቄ በምን አኳኋን ፣ በምን ዓይነት መስተጋብር ሁለቱ ተዋህደው ውሀን እንደሚፈጥሩ ነው ። ለውሀ መከሰት ምክንያት የሆነው ሁለት ሀይድሮጂን አቶም ከአንድ አከሲጂን አቶም ጋር መዋቀር መቻሉ ነው የሚለው መሪ ሐሳብ ወይም ሕግ የሚገልጽልን ጭብጥ የሆነውን የውሀን ውስጣዊ መዋቅር ነው ።

(ዕውቀትን ፣ እርቅቆትን ይመለከቷል ።)

ጸለምት መቶዎች (Black Hundreds)

እስከንድር ኢቫናቪች ዱበርቪን የተባለ ሰው ከሌሎች ተባባሪዎቹ ጋር ሆኖ በ1905 የመሠረተውና የሩሲያን አድጋሪ አገዛዝ በበለጠ የማጠናከር ዓላማ የነበረው የአድጋርያን ድርጅት ነው ። የጸለምት መቶዎች ዓይነተኛ ዓላማ የሩሲያ የዘውድ አገዛዝ በበለጠ ተጠናክሮ እንዲኖር ፣ የሩሲያ እርቶዶክስ ቤተ ክርስቲያን የቀድሞ ልዩ መብትና ሥልጣን እንዲመለስላት የሚጠይቅ ፣ በመጨረሻም በቁሳሩ ግዛት ውስጥ በነበሩት ልዩ ልዩ ሕዝቦች ላይ የሩሲያ ብሔር የበላይነት እንደነበረ እንዲቀጥል ማድረግ ነበር ። ይህ ድርጅት ግልጽ ፀረ አይሁዳዊ አቋም የነበረው ከመሆኑም በላይ በልዩ ልዩ አጋጣሚ በአይሁድ ላይ አሰቃቂ የሆነ ጭፍጨፋና የዘርፈያ ተግባር ፈጽሟል ። በዚህ አቋሙ እስከ 1910 ድረስ በአንድ ወጥነት የአድጋርት ተግባሩን ሲያከናውን ከቆየ በኋላ ተበታትኖ በልዩ ልዩ የዘውድ ናፋቂ ድርጅቶች ቅርፅ አዲስ ህልውና አግኝቶ እስከ 1917 ድረስ ቆይቷል ።

ከታላቁ የጥቅምት ሶሻሊስት አብዮት ድል በኋላ ግን ድርጅቱ እየተዳከመ በመሄድ ፈጽሞ ህልውናው ሲያከትም ችሏል ። ከአብዮቱም ድል በኋላ ጸለምት መቶዎች ወደ አሜሪካ ተሰደው በመሄድ ለተወሰነ ጊዜ የተሰመደ ፀረ አይሁዳዊ ተግባራቸውን ሲያካሂዱ ቆይተዋል ። ጸለምት መቶዎች “የሩሲያው ማኅበር” በሚል መጠሪያም ይታወቁ ነበር ። ከዚህ ጋር ድርጅቱ ሩስኮይ ዝናሚያ (የሩሲያ ሰንደቅ) በሚል የሚታወቅና በራሱ በእስክንድር ኢቫናቪች አዘጋጅነት የሚወጣ ልሳን ነበረው ።

ጽናት አልበኝነት (Philistinism)

በሶሻሊዝም “የማመን”ና ለሶሻሊዝም መምጣት “ተስፋ የማድረግ” ነገር ግን

በመደብ ጦርነቶች ወቅት ገና ከመጀመሪያው ከትግሉ ሜዳ የመፈርጠጥ ፣ ሆደ በቡነትና የፍርሀት ተገዥ የመሆን አዝማሚያ ነው ። ጽናት አልባ ወደ ትንኮሳ የሚያመራና “የሰላም ጊዜ ጓደኛ” በመሆን በትግል ወቅት የሚከዳ ነው ። ይከተል የነበረውን መርህ የሚከዳ ብቻ ሳይሆን ወደፊት የአብዮታዊ ሶሻሊዝም ተከታይ ተብሎ እንዳይጠረጠር የአድጋርት ኃይሎች መሣሪያ በመሆንም ያገለግላል ።

ጽናት አልበኝነት የቡርጂዚውን ለዘብ ተኛ ዝንባሌም ሊያንፀባርቅ ይችላል ። ለምሳሌ “ዘ ኒው ስቴትስማን ኤንድ ኔሽን” የሚባለውና ሌሎች በአሜሪካና በእንግሊዝ የሚታተሙ ተመሳሳይ መጽሔት አሳታሚዎች ሶሻሊስት ነን ብለው በይፋ ባይናገሩም የኅብረተሰቡን የዕድገት አርማ ያነገቡ መሆናቸውን ይለፍላሉ ። ነገር ግን ጽናት አልባና አድጋሪ እንደመሆናቸው በማንኛውም ፈታኝ ወቅት ከትግሉ በመሸሽ ለካፒታሊዝም ያጉቡድዳሉ ። ከዚያም አልፎ ኮሚኒስቶችንና የሠራተኛውን ዲሞክራሲያዊ ንቅናቄ በመቃወም የትንኮሳ ተግባር እስከ መፈጸም ይደርሳሉ ።

ጽንሰ ሐሳብ (Concept)

ነገሮችን በተናጠል ፣ በልዩነታቸውና በግላዊነታቸው ብቻ ሳንመለከት በአጠቃላይ ሁኔታቸውና በተመሳሳይነታቸው ሊጤኑ የሚገኝ ግንዛቤ ወይም ሐሳብ ነው ። ለምሳሌ ሰው ስንል ይህ አንድ ጽንሰ ሐሳብ ነው ። ምክንያቱም የምናሰበው የተለየ ግሰሰብ ሳይሆን ሴት ወንድ ሳይል ቁመት ፣ መልክ ፣ ዜጋ ፣ ወዘተ... ሳይለይ አጠቃላይ ትርጉምና ተመሳሳይ ባሕርይ የሚገልጽ በመሆኑ ነው ። ይህም የሚያስረዳው ጽንሰ ሐሳብ ረቂቅ መሆኑንና በሕዋሳት መረጃዎች ብቻ የተወሰነ አለመሆኑን ነው ።

በፍልስፍና ታሪክ ውስጥ ጽንሰ ሐሳብ ነባራዊነት አለው ወይስ የለውም የሚሰው

ጥያቄ ብዙ ክርክር አስነሥቷል ። አንደኛው ክፍል ነባራዊነት ያለው ተጨባጭ ማለትም በሕዝባት አማካይነት የምንገነዘበው ብቻ ነው ይልቅ ጽንሰ ሐሳብ ረቂቅ በመሆኑ ለሰያሚ ብቻ እንደሚያገለግል አድርጎ ይመለከተዋል ። ተቃራኒው ክፍል ደግሞ ዋና ነባራዊነት ያለው ጽንሰ ሐሳብ እንደሆነና ልዩነትና ግላዊነት በሁለተኛ ደረጃ የሚታዩና ከጽንሰ ሐሳብ የሚመነጨ ጊዜያዊ ክስተቶች እንደሆኑ ለማሳመን ይሞክራል ። እነዚህ አባባሎች የተለያዩ ቢመስሉም አንደኛው ኅሊናዊ ፣ ሁለተኛው ነባራዊ ሐሳባዊ በመሆናቸው በሐሳባዊ ፍልስፍና ውስጥ ይጠቃሉ ።

በማርክሳዊ አመለካከት ተጨባጭ ነባራዊነት ቢኖረውም ጽንሰ ሐሳብ ደግሞ ሰያሚ ብቻ አይደለም ። የጽንሰ ሐሳብን አመጣጥ ለንመለከት የዲያሌክቲክስ አስተሳሰብም እንደሚያስረዳው ነገሮች በተናጠል መታየት እንደሌለባቸውና ልዩነትም ደግሞ አንድነት እንደሆነ ለመረዳት ይቻላል ። ግለሰቡ ለምሳሌ በቀለ ሰው ነው ስንል ግለሰቡ (በቀለ) ሁለንታዊነት (ሰው) እንዳለው እንገነዘባለን ። ይህ ማለት ሁለንታዊነት ወይም ጽንሰ ሐሳብ ከግላዊነት ተገንጥሎ ብቻውን በረቂቅነት ይኖራል ማለት አይደለም ። ጽንሰ ሐሳብ ግን ዛቤ እንደመሆኑ ከሕዝባት መረጃዎች ባሻገር ነገሮችን በማገናዘብና በማወዳደር የነባራዊ አውነታን ውስጣዊ ግንኙነቶች ለመረዳት የሚያስችል ነው ። ሰው ስንል ልዩነት ነው (ከአውራ ይለያል) ፣ ልዩነት ደግሞ ሁለንታዊነት ነው ፣ ማለትም በሕርይ ነው ። ሁለቱን አጣምሮ ማየት ነገሮችን ከሕግ ጋር እንገር መገንዘብ ይሆናል ። ግላዊ ካልሆነ ነዋሪነት የለውም ፣ ሁለንታዊ ካልሆነ ደግሞ ሕግ የለውም ፣ ምክንያቱም ሕግ ማለት ለሁሉ የሚሠራ ነውና ።

(ሰማዊነትን ፣ እውነትን ፣ ንድፈ ሐሳባዊ ዕውቀትን ይመለከታል ።)

ጽንፋዊነት

(Extremism)

በፖለቲካዊ ፣ በኢኮኖሚያዊና በማኅበራዊ ጥያቄዎች ላይ ያልተገናዘበና የከረረ አቋም መያዝ ማለት ነው ። ጽንፋዊነት

አንድን ጥያቄ በሚመለከት የጉዳዩን ታሪካዊ አመጣጥ ፣ የወቅቱን ተጨባጭ ሁኔታና የወደፊቱን አቅጣጫ ካለማጠና ሳይንገላዊ መፍትሔ ለመሸት ካለመቻል የሚመነጭ ነው ። ጽንፋዊነት በቀኝ ወይም በግራ አክራሪነት ዝንባሌ ሊከሰት ቢችልም አብዮታዊ እንቅስቃሴን ወደኋላ በመጉተት ፣ አለያም ትግሉ የሚካሄድበት ተጨባጭ ሁኔታ ላይ ፈቅድ ጀብደኛ አቋም በመውሰድ ሕዝባዊውን ትግል ለውድቀት የሚዳርግ ፀረ አብዮት አቋም ነው ።

(ጀብደኛነትን ፣ አድርባይነትን ፣ “ግራከንፍ” ኮሚኒዝምን ይመለከታል ።)

ጽዮናዊነት

(Zionism)

አይሁዳውያን የሚያራምዱት አድጋሪና ብሔረተኛ ንቅናቄ ነው ። አጀማመሩም በተለያዩ ሀገሮችና የዓለም ክፍሎች ተበታትነው የነበሩትን አይሁዳውያን የባህልና የሃይማኖት አንድነት ስሜት የሚያንፀባርቅ ነበር ።

ኋላ ግን ከአሥራ ዘመናት ምዕት ዓመት መግቢያ ጀምሮ የተከሰተውን ፀረ አይሁድነት በመቋቋም ምክንያት የፖለቲካ ቅርፅ አግኝቶ የጎሳ ንቅናቄ እየሆነ መጥቷል ።

ጽዮናዊነት በፖለቲካ ዓላማውና ይዘቱ ተጠናክሮ የወጣው በሀንጋሪ በተወለደውና በሺያና ውስጥ ይኖር በነበረው አይሁዳዊ ጋዜጠኛ በቴዎዶር ሂርዝል (1864—1904) ነው ። ከ1894—1906 በነበረው ወቅት ድሬ ይፈውስ የተባለ አይሁዳዊ ወታደራዊ መኩንን በፈረንሳይ ሀገር የሀገራቱን ወታደራዊ ምሥጢር ለጀርመኖች አሳልፈህ ሰጥተህል በመባል በሀሰት ተከሶ ይንገሳታል ። ምንም እንኳ ሂርዝል ከሚኖርበት ኅብረተሰብ ጋር የተዋሀደ ቢሆንም ፣ በወቅቱ አይሁዳዊ የነበረውን ፀረ አይሁድነትና በተለይም በድራይፊውስ ሁኔታ ስሜቱክፋኛስለተነካ አይሁዳውያን የራሳቸውን ሀገርና ብሔራዊ መንግሥት ካላቋቋሙ በስተቀር በዓለም ላይ ለህልውናቸው ምንም ዋስትና የላቸውም የሚል ጽሑፍ በጋዜጣ ከመጻፍ በላይ የጽዮናውያንን ጉባኤ በመጥራትና ሌሎችንም በማስተባበር ለዚህ ዓላማ መታገል ጀመረ ። ኋላም ቅደም ዊይዝማንና

ተከታዮቹ የዚህ ዓይነቱ የአይሁድ መንግሥት በየትም ቦታ ላይሆን በፍልስጥኤም ውስጥ ብቻ ሊመሠረት የሚችል መሆኑን በማመን ለዓላማው መሰከት ጥረት ማድረግ በመጀመራቸው ንቅናቄው እየሰፋና እየተጠናከረ ሄደ ።

ከአንደኛው የዓለም ጦርነት በኋላ የጽዮናዊነት ስሜት በአይሁዳውያን ዘንድ በጣም በመጠናከሩ በፍልስጥኤም መሬት ላይ መስፈርና በዚያም የአይሁድ መንግሥት መመሥረት ቁርጠኛ ዓላማቸው ሆነ ። በዚያን ጊዜ በተለይ በ1917 በተደረገው የባልፎር ስምምነት የአንግሊዝ ቅኝ ገዥዎች ከአይሁዳውያን ጉን በመቆምና ከፍተኛ ድጋፍ በመስጠት አይሁዳውያን በተለያዩ ህገሮች የደረሰባቸውን መከራና ሥቃይ ምክንያት በማድረግ በፍልስጥኤም መሬት ላይ እንዲሰፍሩ ተደረገ። ይህም ሁኔታ ለጽዮናዊነት የፖለቲካ ዕድገት ወሳኝ እርምጃ ነበር ። እርግጥ በአፈጻጸም ስልት ረገድ በጽዮናውያን መካከል ሙሉ በሙሉ አንድ ዓይነት አመለካከት አልነበረም። የፍልስጥኤምን አረብ ሕዝብና አይሁዳውያን ያቀፈ መንግሥት አንዲመሠረት የደገፉ ተራማጅ ኃይሎችም ይገኙበት ነበር ። ነገር ግን በሚቀጥሉት ዓመታት የጽዮናዊነት ዓላማ ተገባራዊነት ከአረብ ሕዝቦችና በተለይም ከፍልስጥኤም ሕዝብ መንግሥታዊ ህልውና ማግኘትና የራሱን ዕድል በራስ ከመ

ወሰን ጥያቄ ጋር ፍጹም የሚጋጭ መሆኑ በግልጽ ታየ ።

በሁለተኛው የዓለም ጦርነት ወቅት በተለይ በብዙ ሚሊዮን የሚቆጠሩ አይሁዳውያን በፋሺዝም በግፍ መጨፍጨፍ ፣ ለአይሁዳውያን በፍልስጥኤም መሬት ላይ መስፈርና የራሳቸውን መንግሥት መመሥረት ከፍተኛ ተቀባይነት ከማስገኘቱም በላይ አጣጣሪ ተግባርም ሆነ ። ብዙም ሳይቆይ ከጦርነቱ በኋላ በኢምፔሪያሊዝም ከፍተኛ ድጋፍ በአስራኤል መንግሥት መቋቋም (1948) የጽዮናዊነት ዓላማ ተግባራዊ ሊሆን ችሏል ። ከዚያን ጊዜ ጀምሮ የፍልስጥኤም ሕዝብ ሕጋዊ የህልውና መብቱን በማጣት ለሰደት ፣ ለአስከፊ ጭቆናና ለጭፍጨፋ ተዳርጓል ። በአካባቢው የሚገኙ ጉረቤት የሆኑ የአረብ ህገሮችም መሬታቸውን የተነጠቁ ከመሆናቸውም በላይ በየጊዜው የዕብራይት ወረራና ጭፍጨፋ ይካሄድባቸዋል ። ሆኖም የዓለም ኮሚኒስትና ተራማጅ ኃይሎች ሁሉ ይህን በዓለም አቀፍ ኢምፔሪያሊዝም ድጋፍና አስተባባሪነት የሚካሄደውን የጽዮናዊነት ፍጹም አድኃሪ ፣ ብሔረተኛና ዘረኛ ፖሊሲ ያወግዛሉ ፤ የፍልስጥኤምን ሕዝብ ሕጋዊ መብት ለማረጋገጥ በሚደረገውም ትግል የየበኩላቸውን አስተዋጽኦ ያደርጋሉ ።

(ዘረኝነትን ፣ ብሔረተኝነትን ይመለከታል ።)

ፀረ አብዮት

(Anti-Revolution)

የፖለቲካ ሥልጣናቸውን ከመነጠቃቸው የተነሣ የአብዮትን ሂደት በምንም መልክ ይሁን ለመግታት ፣ ለማደናቀፍ ፣ ለመቀልበስና ቀድሞ የነበረውን የብዝበዛ ሥርዓት ለመመለስ አዲሱን ማኅበራዊ ሥርዓት በሚታገሉት መደቦችና የአድጎርት ኃይሎች የሚካሄድ ግልጽ ወይም ሰውር ድርጊትና ደባ ነው ። ይዘም ፀረ አብዮት ድርጊት ዓላማው የወደቀውን ሥልጣን መልሶ ለማቋቋምና ብዝበዛውን ለመዘርጋት ቢሆንም እንደሁኔታው ከኢኮኖሚና ከፖለቲካ አሻጭር አስከ ግልጽ የመሣሪያ ትግል ቅርፅ ሲይዝ ይችላል ። በርግዚውም ሆነ የቡርጂዊው አፈቀላጤዎች ማለትም የ“ግራ” እና የቀኝ አድርገዮች ሁሉ የሕዝባዊ አብዮት መሳካት ጥቅማቸውን የሚነካና ሥልጣናቸውን የሚፃረር በመሆኑ ፀረ አብዮት ድርጊት የሚፈጽሙ ናቸው ።

(አድጋሪን ፣ ይመለከቷል ።)

ፀረ አይሁድነት

(Anti-Semitism)

እውነተኛ መንሥራው የካፒታሊስት ብዝበዛ የሆነውን የሠራተኞች ቁጣና አመፅ ወደ ሌላ አቅጣጫ ለመለወጥና ትክክለኛ ምክንያቱን ለማድበስበስ የታቀደ አይሁድን ክፋኛ የማጥላላትና የማናናቅ የፖለቲካ አስተምህሮ ነው ። ቀድሞ በሃይማኖት ሳቢያ የተመሠረተው ፀረ አይሁድነት ከ19ኛው ምዕት ዓመት አጋማሽ ጀምሮ ንጹዛ የአርያን ዘርና የኖርዲክ ዘር ከሚሉ አድጋሪና ዘረኛ ንድፈ ሐሳቦች ጋር በተያያዘ መንገድ ይበልጥ በዘር ጥላቻ ላይ የተመሠረተ ሆነ ።

በተለይ የናዚ ፋሺስቶች በጀርመን ለደረሰው ኢኮኖሚያዊና ማኅበራዊ ችግሮች ሁሉ አይሁድን ተጠያቂ በማድረግ ፀረ አይሁድነትን ዓይነተኛ የትግል መሣሪያቸው

አድርገው ተጠቅመውበታል ። በዚህም አይሁድ በተፈጥሮ ዝቅተኛና ወንጀለኛ እንደሆኑ ተቆጠሩ ። የዚግነት መብታቸውንም በማጣት ከሥራቸውና ከኑሮአቸው ተፈናቅለው ተሰደዱ ፣ በብዙ ሚሊዮን የሚቆጠሩትም እየተጋዙ በግፍ ተጨፈጨፉ ። እስከ ዛሬም ኢምፔሪያሊስቶችና አድጎርት በአይሁድና አይሁድ ባልሆኑ ሠራተኞችና ሕዝቦች መካከል ቅራኔን በመፍጠር በመካከላቸው መደባዊ የትግል አንድነት እንዳይኖር በማድረግ ሠርቶ አደሩን የሚከፋፍሉበት አንዱ ዘዴ ፀረ አይሁድነት ነው ።

ፀረ ኮሚኒዝም

(Anti-Communism)

የሞኖፖል ካፒታልን ጥቅም የሚያንፀባርቅ በኮሚኒስት ንድፈ ሐሳብና ተግባር ላይ የተነሣ የኢምፔሪያሊዝም ፖሊሲና ርዕዮተ ዓለማዊ አቋም ነው ። የማኅበራዊ ዕድገት ጠላቶች ሁሉ ማለትም የፋይናንስ መሳፍንት፣ ወታደራዊ ቡድኖች፣ ፋሺስቶች፣ ቅኝ ጎዥዎች፣ የመሬት ከበርቱዎች በአጠቃላይ ኢምፔሪያሊዝምና ግብረአበሮቹ ይህን መፈክር በማንገብ ግንባር ፈጥረዋል ።

የፀረ ኮሚኒዝም ዋና ይዘት ማኅበራዊ አብዮቶችን በተለያዩ ስልቶች ለመቀልበስ መጣር ሲሆን ፣ ለዚህ ዓላማ መሳካት የሶሻሊስትን ሥርዓት ማጥላላት ፣ የማርክሲዝም ሌኒኒዝም አስተምህሮ ትክክል እንዳልሆነና በተምኔት ላይ እንደተመሠረተ አድርጎ ለማሳየት መሞከር ፣ የኮሚኒስት ፓርቲዎች ፖሊሲዎች ተጨባጭነት እንደሌላቸውና ለጠብ አጫሪነት እንደሚያገለግሉ አድርጎ ማቅረብ ዓቢይ ታክቲኩ ነው ። ኢምፔሪያሊስቶች “የኮሚኒዝምን አደጋ መከላከል” በሚል የተሳሳተ መፈክር ሥር የኮሚኒስቶች አስተሳሰብና ፖሊሲ በሕዝብ ዘንድ ተቀባይነት እንዳያገኝ ለማድረግ ፣ የሠራተኛውን መደብ እንቅስቃሴ ለመበታተን ፣ የዴሞክራሲ ሂደት ለማደናቀፍና የጦር መሣሪያ እሽቅድድምን ተገቢ አድርጎ

ለማቅረብ ይጥራሉ፤ በኮሚኒስቶች ላይ ብቻ ሳይሆን በሶሻሊዝም፣ በዲሞክራሲና በማኅበራዊ ዕድገት ላይ ከፍተኛ ዘመቻ ያካሂዳሉ፤ ማንኛውንም ተራማጅና አብዮታዊ የሆነ ኃይል ሁሉ ያሳድዳሉ፤ ይጨፈጭሉ።

ፀረ ኮሚኒስት ፕሮፓጋንዳ በብሔራዊ ፖሊሲ ደረጃ የታቀደና በማንኛውም የሕዝብ መገናኛ ዘዴ የሚሰራጭ ነው። ይህ አቋም ርዕዮተዓለማዊ ትግልን የሚያንፀባርቅ ብቻ ሳይሆን ኮሚኒስቶችን፣ ሠራተኞችንና የብሔራዊ አርካት እንቅስቃሴዎችን ለማፈን የታቀደ መንግሥታዊ መሣሪያ ነው።

የለየለት አድኃሪ፣ ጠረኛና የፋሺዝም ደጋፊ ከሆነው አክራሪ ፀረኮሚኒዝም የተለየ ለዘብተኛ ፀረ ኮሚኒዝም አቋም የያዙ አንዳንድ የቡርጂ ርዕዮተዓለም ደጋፊዎች ተከስ

ተዋል። እነዚህ ለዘብተኛ ፀረኮሚኒዝም አቋም ያላቸው የቡርጂ ርዕዮተዓለማዊያን የማርክሲዝም ሌኒኒዝም መሥራቾች ለማኅበራዊ ንድፈ ሐሳብ ዕድገት ያደረጉትን ሳይንሳዊ አስተዋጽኦ ቢቀበሉም ማርክሲዝም ሌኒኒዝም ለዳበረው የቡርጂ ኅብረተሰብ አያገለግልም በማለት የኮሚኒስት ርዕዮተዓለምን ለማዛባት ይጥራሉ። ይህ የቡርጂውን ርዕዮተዓለም ዝቅጠት የሚያመለክተው ፀረ ኮሚኒዝም አቋማቸው በርዕዮተዓለማዊና በፖለቲካዊ ቀውስ ውስጥ እንዲገቡና ለመንግሥታዊ ሞኖፖል ካፒታሊዝም እንዲያጉበድዱ መንሥኤ ሆኗል። ፀረ ኮሚኒዝምና ፀረ ሶሻሊዝም ትነት የዘመኑ የቡርጂ ፖለቲካና ርዕዮተዓለም አክራሪ ቀኝ ክንፍ የሚከተለው የሳይንሳዊ ኮሚኒዝምን ንድፈ ሐሳብና ተግባር ለማዘባት ሆነ ተብሎ የታቀደ የአድጎሮት መግለጫ ነው።

ፈረንሳይ ቁስአካልነት ፣ የ18ኛው ምዕት ዓመት (የ—)

(French Materialism of 18th Century)

ከ17ኛው ምዕት ዓመት ቁስአካልነት በጥልቀትም ሆነ በአጠናን ዘዴ የተሻለና ብሔራዊ ክልልን አልፎ አስተዋጽኦ በማድረግ ቁስአካልነትን ከከፍተኛ ደረጃ ላይ ያደረሰ ፍልስፍና ነው። የእንግሊዝ የ17ኛው ምዕት ዓመት ቁስአካልነት የሚያንፀባርቀው የቡርጂዚውንና የፊውዳል መኳንንቱን ስምምነት ነበር። የፈረንሳይ ቁስአካልነት ግን የሚገልጸው የተራማጅ ቡርጂውን አመለካከት ስለነበር በኅብረተሰቡ ውስጥ በያበልጥ ጠልቆ ለመግባት ችሏል። የፍልስፍናው ቀማሪዎችም የላቲን ቋንቋን በመተውና በፈረንሳይኛ ቋንቋ በመጠቀም መዝገብ ቃላት፣ ኢንሳይክሎፒዲያና መጣጥፎች በማዘጋጀት ሐሳባቸውን ለማስራጨት ሞከረዋል። የዴካርትን ሐሳባዊ አዝማሚያ ወደ ጐን በመተውና ተናክሎታዊ አመለካከቱን ብቻ በማዳበር ዕውቀት ከልምድ መገኘቱንና ፖለቲካና ትምህርት በኅብረተሰቡ ውስጥ ያላቸውን ወሳኝ ሚና አስተምረዋል። ከዚህም ጥናት በመነሣት ጠቃሚ የሆኑ የፖለቲካ ንድፈ ሐሳቦችን ቀምረዋል። ሃይማኖትን በይፋ በመዋጋት ኢአማኒትን አሰራጭተዋል። ደ ላሜትሪ፣ ሄልቬትየስ፣ ዲደሮና ሆልባኽ የዚህ ፍልስፍና ታዋቂ አራማጆች ናቸው።

(ከርቴዥያንዝምን ይመለከታል።)

ፈርጆች (Categories)

በተፈጥሮ ፣ በኅብረተሰብና በዕውቀት የሚገኙ ክስተቶች የሚያሳዩዋቸውን አጠቃላይና መሠረታዊ ባሕርያት ፣ ገጽታዎችና ግንኙነቶች የሚያንፀባርቁ ጽንሰ ሐሳቦች ናቸው። ፈርጆች የሚቀረፁት በማኅበራዊ

ተግባር ላይ ተመሥርቶ በሚያደገው የዕውቀት ታሪካዊ ሂደት ውስጥ ነው። በመሆኑም ሰው ስለአካባቢው የጠለቀ ዕውቀት እንዲያገኝ ይረዳሉ።

የፈርጆች ጽንሰ ሐሳብ ከፍልስፍና ዕድገት ጋር እያደገና እየዳበረ የመጣ ነው። ለምሳሌ ጥንታውያን ፈላስፎች በዓለም ያሉ ክስተቶች ሁሉ “መነሻ ንጥረ ነገሮች” ከሚሏቸው እንደ ውሀ ፣ እንደአየር ፣ እንደ መሬት ፣ እንደአሳት ፣ ከመሳሰሉት የመነጨ ናቸው። በማለት የክስተቶችን ባሕርያት ሁሉ ከነዚህ ንጥረ ነገሮች ባሕርያት እንግር ለማብራራት ሞከረዋል።

በፍልስፍና ዕድገት ውስጥ የተከሰቱ አመለካከቶችን መነሻ በማድረግ ስለፈርጆች ዲያሌክቲካዊና ቁስአካላዊ መሠረት የጣለው ማርክሲዝም ነው። በዚህም መሠረት ፈርጆች የሰው ልጅ ድምር ዕውቀት መግለጫ ፣ የክስተቶች ሁሉ ልዩነትና እንድነት መገንዘብ ሲያ፣ የዕድገታቸውም ሕግ መረጃ ሆነዋል። የፍልስፍና ፈርጆች የሰው ልጅ ስለ ቁስአካላዊው ዓለም ያለው ግንዛቤ ከደረሰበት የዕድገት ደረጃ ተነሥተን ክስተቶችን ሁሉ በተናጠል ወይም አንደተመሳሳይነታቸው በቡድን እየመደብን ከአጠቃላይ ባሕርይና ግንኙነታቸው እንግር ለመመርመርና ስለቁስ አካላዊው ዓለም ያለን ግንዛቤ በሕዋሳቶቻችን አማካይነት ከምናገኘው ሕውስታዊ መረጃ ወደ ረቂቅ ማሰላሰል ፣ ስለነገሮች ካለን የተናጠል ዕውቀት ወደ ሁለንታዊ ዕውቀት የሚደረግ የውስጥሰብ ሂደት ውጤት ናቸው። ስለዚህ ጽንሰ ሐሳቦችንና ፈርጆችን መቅረፅ የረቂቅ አስተሳሰብ ዓይነተኛ ባሕርይ ነው። ይህም በመሆኑ ፈርጆች የነባራዊውን ዓለም ሕግጋት ለመገንዘብ በሚደረገው ጥረት ውስጥ ከፍተኛ ሚና ይጫወታሉ። የማናቸውም ነገር ፍሬ ነገርና የዕድገት ሕግጋት ግን በውጫዊ ገጽታ ብቻ የማይገለጹ በመሆናቸው በሕውስታዎቻችን ብቻ ልንደርስባቸው እንችልም። ከዚህም የተነሣ ከነገሩ ውጫዊ ገጽታ በማለፍና ፍሬ ነገሩን ለመጨበጥ ፈርጆች ስለሚረዱን ንድፈ ሐሳባዊ ዕውቀትን

ለመቅረቦና የሳይንሶችን ሕግጋት ለመረዳት እንችላለን ።

ሁለንታዊ የዕድገት ሕግጋት በፈርጆች አማካይነት የሚገለጹ ስለሆኑ ሕግጋትን ለመረዳት ፈርጆችን መገንዘብ ፣ ፈርጆችን ጠንቅቆ ለማወቅ ሕግጋትን መረዳት ያስፈልጋል ። ይህም የሚያሳየን ፈርጆች በእውነታና በአስተሳሰብ ውስጥ የሚገኙ ክስተቶችን ጠንቅቆ ለማወቅ በሚደረግ የአጠናን ዘዴ ጠቀሜታ እንዳላቸው ነው ።

ፈርጆች የማይለወጡ አይደሉም ፣ ስምችም እንዳላቸው አይፈጥሯቸውም ። በእውነታ ውስጥ የሚገኙ ነገሮችና ክስተቶች እንደሚያደጉ ሁሉ ፈርጆችም እየዳበሩ ይሄዳሉ ። ይህም በአስተሳሰብና በህልውና መካከል ያለውን ግንኙነት እንዲሁም የፈርጆችንና የዕውቀትን ዲያሌክቲክስ ያሳያል ።

እያንዳንዱ ፈርጅ የነባራዊ እውነታን የተወሰነ ዘርፍ የሚያንፀባርቅ ሲሆን ፈርጆች በድምሩ ወይም በጥቅሉ የተፈጥሮን ዘለዓለማዊ የዕድገትና የቅስታሴ ሕግጋት እስከተወሰነ ደረጃ ይገልጻሉ ።

ፈርጆች በነባራዊ እውነታና በዕውቀት ዕድገት ሕግጋት መሠረት እንዳቸው ከሌላቸው የሚመነጨ ፣ የተያያዙና ሥርዓት ያላቸው ናቸው ።

(ስፍራንና ጊዜን ፣ ይዘትንና ቅርፅን ፣ መን ሥሌትና ተገብሮትን ፣ ገዴታንና አጋጣሚን ይመለከቷል ።)

ፈቃዳዊነት
(Voluntarism)

ፈቃድን የዓለም መሠረት በማድረግ ፈቃድ ከተፈጥሮና ከገብረተሰብ ነባራዊ ሕጎች በላይ ነው የሚልና የሰው ፈቃድ የአካባቢው ሁኔታ ተገዥ መሆኑን የሚክድ የሐሳባዊ ፍልስፍና አዝማሚያ ነው ። ፈቃዳዊነት በተለያዩ መልኮች የሚገለጽ ቢሆንም መሠረታዊ አስተሳሰቡ የተገነባው በፈቃድ የበላይነትና ቀዳሚነት ላይ ነው ።

እንደ ፈቃዳውያን አባባል በዓለም ውስጥ ያሉ ነገሮችን ፣ ክስተቶችን ፣ የሚፈ

ጸው ሁኔታዎችንም የምንረዳው የአንድ የተደበቀ ፈቃድ ውጤት መሆናቸውን ስንቀበል ነው ። በነሱ አነጋገር ቁስለካል በዋፍን ተናክታዊ ሕጎች የሚገዛ በመሆኑ የነገሮች ምንጭና መሠረት ሊሆን አይችልም ። የዓለም መሠረት ሐሳብ ነው የሚሰውንም (የሐሳባውያን) አመለካከት አይቀበሉትም ፣ ምክንያቱም ሐሳብ እራሱ የፈቃድ ውጤት ከመሆኑም በላይ ነገሮችን የመገንዘብ ችሎታ እንጂ የመወሰን ፣ የማመንጨት ፣ የመፈጸም ኃይል የለውም ብለው ስለሚያምኑ ነው ።

ፈቃዳዊነት ወደ ምሥጢራዊነት የሚያመራ ከመሆኑም በላይ የፍልስፍናው መንፈስ ብዙውን ጊዜ የሚገልጸው የኃይልን አምልኮ ነው ። ፈቃድን ከሁሉ በላይ ለማድረግ የሚያሳየው ጥረት የሚያመራው ወደ ኢምክትያዊ አስተሳሰብ ነው ። ሰውን ለማይታወቅ ኃይል ተገዥ ከማድረግም አያመልጥም ፣ ምክንያቱም ፈቃድ በነገሮች ላይ ተፅዕኖ ሊኖረው የሚችለው ከነባራዊ ሕጎች በላይ በመሆን ሳይሆን ሕጎችን ዐውቆ ችሎታውን አመዛዝና በዚያው መሠረት ሲንቀሳቀስ ነው ። ከፈቀድኩ ሁሉ ይቻለኛል ግለት የነገሮች ተገዥ ያደርጋል እንጂ በነሱ ላይ ቁጥጥር ለማድረግ አያስችልም ። ሾፐንሀወርና ኒቸየዚህ ፍልስፍና እራማጅ ከሆኑት ውስጥ ዋናዎቹ ናቸው ።

ፈቃድ
(Will)

ወደ ንቁና አስቀድሞ ወደ ተወሰነ ክንዋኔ የተመራ ተግባርና አንድ ነገር መሆን አለበት ወይም መደረግ አለበት የሚል ግምት ወይም ውሳኔ ነው ። ባጭሩ ፈቃድ የተወሰነ ክንዋኔ ወይም ክንዋኔዎችን ለማካሄድ ሰዎች የሚኖራቸውን ንቁና ቁርጠኛ ውሳኔን የሚገልጽ ጽንሰ ሐሳብ ነው ።

ሐሳባውያን ፈቃድ ከነባራዊው ዓለም የተገነጠለና በነባራዊ ግዴታ ላይ ያልተመሠረተ እንደሆነ በመቁጠር የሰዎችን እንቅስቃሴና ባሕርይ ሐሳባዊ በሆነ መንገድ ለመግለጽ ነፃ ፈቃድ የሚለውን አስተሳሰብ ያራምዳሉ ። ሐቁ ግን የማናቸውም ፈቃድ ወይም ንቁና

አስቀድሞ የተወጠነ ዓላማ ያለው የሰው ልጅ ከንዋኔ ምንጭ ነባራዊው ዓለም መሆኑ ነው። ነባራዊው ዓለም ከግለሰቡ ውስጣዊ ሁኔታዎች ማለትም ፍላጎት፣ ጥቅም፣ ምኞት ዕውቀት ወዘተ... አኳያ ሲታይ ግለሰቡ የተለያዩ ዓላማዎችን እንዲወጥንና እንዲወሰን፣ በዚህ ኛው ወይም በዚያኛው መንገድ እንዲያከናወን ያስገድደዋል። ለእነዚህም ከነባራዊው ግዴታ ተነጥሎ በሐሳባዊ ምኞት ብቻ የሚመረጥ ፈቃድ ነፃ ሊሆን አይችልም፤ ፈቃድ ነፃ ሊሆን የሚችለው ግን በነባራዊ ግዴታ መሠረት በትክክል የተመረጠ ሲሆን ብቻ ነው።

ባጠቃላይ ነፃነት ማለት ግዴታን መገንዘብ፣ ከግዴታ ውጭ መኖር አለመቻልን ግወቅ ማለት ነው። ግዴታ እስከአልታወቀና ከዚህ ጋር እስካልተገናዘበ ድረስ ደግሞ ነፃነት እርባና የለውም። ነፃነት ከተፈጥሮ አዊ ሕግጋት ነፃ በመሆን በቅዠት ላይ የተመሠረተ ሳይሆን እነዚህን ሕግጋት በማወቅና ዕውቀቱ በተቀናበረ መንገድ ወደ ተወሰነ አቅጣጫ ማምራት እንዲችል በሚከፍተው ዕድል ላይ የተመሠረተ ነው። ይህም ልናያቸው በማንችላቸው ሁለት የሕግ ክፍሎች ማለትም ከውጫዊ የተፈጥሮ ሕግጋት አኳያም ሆነ የሰዎችን አካላዊ ወይም መንፈሳዊ ህልውና ከሚገዙት ሕግጋት አኳያ ተፈጻሚነት ያለው ነው። ለእነዚህም ፍሬደሪክ ኤንግልስ እንዳለው ነፃነት ማለት በአድራጊው ዕውቀት ላይ ተመሥርቶ ውሳኔዎችን ለመወሰን መቻላ ማለት ነው።

የፈቃድ ምንነት ጉልተ የሚታየው አንድ ግለሰብ አስቀድሞ የወጠነውን ዓላማ ዳር ለማድረስ የተወሰኑ ውስጣዊና ውጫዊ ዕንቅፋቶችን አሸንፎ ለመውጣት ሲታገል ነው። የፈቃድ የመጀመሪያው ደረጃ ዓላማን የመቀየሱና የመረዳቱ ጉዳይ ነው። ለከንዋኔው የሚደረገው ውሳኔ፣ ይህንንም ሥራ ላይ ለማዋል አመቶ የሆኑትን ዘዴዎች መምረጡ ሁለተኛውን ደረጃ ይይዛል። አንድ ከንዋኔ የፈቃድ ከንዋኔ ነው ተብሎ ሊገለጽ የሚችለው ከውሳኔ የመነጨ እስከሆነ ድረስ ብቻ ነው። ፈቃድን የመፈጸም ኃይል የተፈጥሮ ስጦታ አይደለም። ዓላማን የመምረጥ ዐቅምና ችሎታ፣ ትክክለኛ ውሳኔዎችን መወሰንና ተግባራዊ ማድረግ እንዲሁም አንድን የተጀመረ ተግባር አጠናቆ መፈጸም የዕውቀት፣

የልምድ፣ የትምህርትና እራሱን የማስተማር ውጤት ናቸው። ለምሳሌ ታሪክ የሰዎች ከንዋኔ ውጤት ቢሆንም ሰዎች ግን ታሪክን የሚሠሩት በዘፈቀደ ሳይሆን በምርት ኃይሎችና በምርት ግንኙነቶች መሀል ያለውን ቅራኔ ተገንዝበው ቁሳዊ ሁኔታቸው የሚፈቅድላቸውን ችሎታ ሲመርጡ ነው።

(ዕውቀትን፣ ተግባርን፣ አብዮትን ይመለከታል።)

ፈጠራ
(Creativity)

አዲስ ቁስአካዊ እሴቶችንና መንፈሳዊ ፋይዳዎችን የመፍጠር ችሎታንና እንቅስቃሴን ያመለክታል። ፈጠራ በሂደት ሥራ ውስጥ የተገኘና በተፈጥሮአዊ ክስተቶች ላይ ሰው ዕውቀቱን አክሎ የተለያዩ ሰብአዊ ፍላጎቶችን የሚያሟሉ አዳዲስ ነገሮችን የማመን ጨቱ ችሎታ ነው። ሐሳባውያን የፈጠራ ሥራን ምንጭ ዲበ አካላዊ ወይም ደመነፍሳዊ ወዘተ... አድርገው ይመለከቱታል። ነገር ግን በማርክሳዊ ሌኒናዊ ትክክለኛ አመለካከት የፈጠራ ሥራ የሰው ጠቅላላ አእምሮአዊና ቁሳዊ ኃይሎች ማለትም ምናቡ፣ ልምዱ፣ የችሎታ ደረጃውና ሥራው ተዳምረው አዲስ እውነታ ለመፍጠር የሚሳተፉበት ሂደት ነው። ይህም በልምድና በተግባር የሚገኝና የሚያበር ነው።

(ሥራን፣ ለሻሊስታዊ የሥራ ውድድርን ይመለከታል።)

ፋሪየ፣ ፍራንሷ ማሪ ቫርላ
(Fourier, François Marie Charles)

1772—1837 የኖረ፣ ከአንድ ፈረንሳዊ ነጋዴ ቤተሰብ የተወለደ ተምኔታዊ ሰሻሊስት ነው። ፋሪየ የፈረንሳይ አብዮት ርዕዮተዓለማውያን በሚሉትና በተጨማሪው እውነታ መካከል ያለውን ቅራኔ፣ በፀብታ ሞቶና በድሆች መካከል ያለውን ተግራሪነት፣ የአብዛኛው ሕዝብ ሞራል መውደቅን ይፋ በማውጣት በቡርጂው ኅብረተሰብ ላይ ጥልቀት ያለው ጌሰ የሰነዘረ ምዕር ነው።

ቆሚለታለሁ የሚለውን የሰሻሊስት ሥርዓት ትክክለኛ አድርጎ ሰማቅረብ የተጠቀመው ሰብእናን ለመቅረብ አካባቢና ትምህርት ወሳኝ ሚና ይጫወታሉ በሚለው በፈረንሳይ ቁስአካላውያን በኩረ ሐሳብ ነው ።

በፉሪየ አመለካከት የሰው ባሕርያት በሙሉ አንክን የለሽ ናቸው ። ስህተት የሰው ባሕርይ አይደለም ፤ የስህተት ምንጩ ሰው የሚኖርበት ኅብረተሰብ ነው ። የሰውን ፍላጎት ማፈን ተገቢም አስፈላጊም አይደለም ፤ ይልቁንም የሰው ፍላጎት በተሻለ ሁኔታ የሚረካበትንና የሚያደግበትን ኅብረተሰብ መፍጠር አስፈላጊ ነው ። በአእምሮና በጉልበት ሥራ ፣ በከተማና በገጠር መካከል ያለው ቅራኔ መፈታት ምርታማነትን ይጨምራል ፤ ሀብት እንዲትረፈረፍ ያደርጋል ። ከፍፍልም በሥራና በችሎታ መጠን ይሆናል ።

ፉሪየ ስለመጫው ኅብረተሰብ የሰነዘራቸው ሐሳቦች ከፍተኛ ግምት የሚሰጣቸው ናቸው ። ይሁን እንጂ የወዝአደሩን ታሪካዊ ተልዕኮና ማኅበራዊ አብዮትን በሚመለከት ትክክለኛ ግንዛቤ ማጣቱ በሌሎቹ ተምኔታውያን ሰሻሊስቶች ላይ የታየው ድክመት የሱም ድክመት መሆኑን ያሳያል ።

(ተምኔታዊ ሰሻሊዝምን ይመለከታል ።)

ፊቸት ፡ ዮሐን ጎቲሊብ
(Fichte, Johann Gottlieb)

h1762—1814 የኖረ ፣ ከካንት ቀጥሎ የተነሣ የጀርመን ብሉይ ሐሳባዊ ፍልስፍና መሪ ነበር ። የጀርመንን መዋህድ የሚደግፍና የፈውዳላዊ ስሪትና በርሱም ላይ ተመሥርቶ ይገኝ የነበረው ጥቅምና ማዕረግ እንዲጠፋ የታገለ ፣ “ተግባራዊ” የሆነ ፍልስፍናን ፣ ሥነ ምግባርን ፣ መንግሥትንና ሕጋዊ ሥርዓትን በጣም የሚደግፍ ፈላስፋ ነበር ። ሆኖም ፊቸት “ተግባርን” የተረዳው የሥነ ምግባራዊ ክዋኔ ብቻ እንደሆነ አድርጎ ሲሆን “ተግባራዊ” ፍልስፍና በሥራ ሊገልጽ የሚችለው የሳይንሳዊ ዕውቀት ሥርዓት በቅድሚያ ሲመቻችሰት ነው ብሎ ያምን ነበር ። ዓለምን የፈጠረው

ግላዊ ያልሆነ ነገር ግን ፍጹማዊነት ያለው እንደ ኃይል ነው ፤ የሰው እኔ የመነጨው ከፍጹማዊው እኔ ሲሆን የሰው እኔ ግን ውሱንና ከተፈጥሮ ጋር የሚታገል ነው ይላል ።

አእምሮአችን እውነትን ለማስተዋል የሚችለው የምክኑያዊ ዕውቀት እንዲከፍል በሆነው በአእምሮታዊ ጭልታ አማካይነት ነው ። ምክኑያዊ ዕውቀት የተመሠረተው በአንብቦ ፣ በተቃርኖና በአስተፃምሮ ሥነ አመክንዮአዊ ሂደት ላይ ነው ። ይህም የሚገልጸው በእኔና እኔ ባልሆነ ማለትም በሰዎችና በተፈጥሮ መካከል ያለውን ዲያልክቲካዊ ግንኙነት ነው ። በሥነ ምግባርም ረገድ የፊቸት አስተሳሰብ ነፃነት ምክንያት አልባ የሆነ ከንዋኔ ሳይሆን ሰዎች ስለ ግዴታ (ስለ አስገዳጅ ሁኔታዎች) በላቸው ሐሳብ ላይ ተመሥርተው የሚፈጽሙት ድርጊት ነው ይላል ። ለሰዎች የሚሰጠው የነፃነት መጠን በግለሰቡ ጥበብ የሚወሰን ሳይሆን ግለሰቡ በሚገኝበት ታሪካዊ ወቅት የሚወሰን ነው ብሎም ያምናል ። በወቅቱ በጀርመን ውስጥ ፈውዳሊዝም የተንሰራፋ ስለነበር ካፒታሊስታዊ ዕድገት ይበጃል ብሎ ያሰበው “ዝግ የነጋዴዎች” መንግሥት ሲመሠረት እንደሆነ ማለትም የጀርመን ቡርጊዥኪ ኢንዱስትሪን ያሳደግ ዘንድ መንግሥት ኢኮኖሚውን ከውጭ ተፎካካሪዎች ዝግ ሲያደርግና ሲከላከል ነው የሚል ነበር ። በዚህ ተምኔታዊ መንግሥት ውስጥ እንዳንድ አድኃሪ ገጽታዎች (ጠባብ የጀርመን ብሔር የበላይነት ስሜት) ቢታይበትም በጀርመን ውስጥ የሚርካንቲሊዝምን ማቆጣጠር የሚያግዝ ነበር ።

የፊቸት አስተሳሰብ ከመሠረቱ ሐሳባዊ ቢሆንም ከላይ እንደተጠቀሰው ለካፒታሊዝም ዕድገት በወቅቱ የቆመ በመሆኑና ትክክለኛው መንግሥት የሚጠፋና የሚከሰም መንግሥት ነው በማለቱ ተራማጅ ነበር ። ለዚህም ነው አንጋፋዎቹ የማርክሲዝም ሌኒኒዝም መሥራቾች የፊቸትን አስተምህሮ አድኃሪና ተራማጅ ገጽታዎች በጥልቀት ካጠኑ በኋላ እርሱ የሰጠውን አስተዋጽኦ በማድነቅ በተለይም ኤንግልስ ከጀርመን ፈላስፎች መካከል ኮሚኒስቶች ሰፊቸት ታላቅ ክብር ይሰጣሉ ያለው ።

ፊውዳሊዝም (Feudalism)

ፊውድ ግለት ስፋፊ የመሬት ይዘታ ግለት ሲሆን ፊውዳሊዝም ስፋፊ መሬቶች የምርት ዋነኛ መሠረቶች የሆኑበትና በግል የተያዙበት ግንብራዊ ኢኮኖሚያዊ ሥርዓት ግለት ነው ።

የጥንታዊ ጋርቶሽ ወይም የባሪያ አሳዳሪ ሥርዓቶች ተንኮታኩተው ከወደቁ በኋላ የሚመጣና ከሞላ ጉደል በሀገሮች ውስጥ ሁሉ የታየ ግንብራዊና ኢኮኖሚያዊ ሥርዓት ነው ። ፊውዳሊዝም ከባሪያ አሳዳሪው ሥርዓት ቀጥሎ ሁለተኛው ኅብረተሰብ በመደብ የተከፋፈለበት የታሪክ የዕድገት ደረጃ ነው ። የፊውዳሊዝም ሥርዓት መሠረታዊ መደቦች የመሬት ባለቤቱና ገበሬው ሲሆኑ የገዥው መደብ በልዩ ልዩ ግንብራዊ ክፍሎች (ሰሻል እስቴት) የተከፋፈለና ዝቅተኛ የእስቴት ክፍል በከፍተኛው ክፍል ሥልጣንና ኃይል ሥር የሚወድቅበት ሥርዓት ነው ። በዚህ ሥርዓት ውስጥ ከሚገኙት ከፍተኛ ፊውዳሎች ውስጥ ቤተክህነት አንዷ ናት ።

የፊውዳሊዝም ሥርዓት የምርት ግንኙነት የሚመሠረተው የግምረኛ መሣሪያዎች በተሰደም መሬት በአብዛኛው በፊውዳሊዝም መደብ በሚያዘበትና ገበሬው የፊውዳሊዝም መደብ ጥገኛ እንዲሆን በሚያደርገው የክፍል የግምረኛ መሣሪያዎች ባለቤትነት ላይ ነው ። ከዚህ ይዘታ የተነሣ ገበሬው ለፊውዳሊዝም መደብ እንዲሠራና ግናቸውንም የጉል በት አገልግሎት እንዲሰጥ የሚያደርግ ሥርዓት ነው ። ለፊውዳሊዝም መደብ በጉልበትና በሌላም መልክ መስጠት ያለበትን ኪራይ ከክፍል በኋላ ገበሬው የራሱን እነስተኛ መሬት ስለሚያርስና የምርቱም ተጠቃሚ ስለሚሆን ለግምረኛ የሚገለገልባቸውን መሣሪያዎች የግዥኛል ፍላጎት ይኖረዋል ። ስለሆነም በፊውዳሊዝም ሥርዓት ውስጥ የምርት ኃይሎች የሚያደጉት ጥገኛ በሆነውና (የቤት ዕቃዎች ፣ እነስተኛ መሣሪያዎች) በሥራው ላይ የተወሰነ ቁሳዊ ጥቅም ባለው የገበሬው ጉልበት (ሥራ) አግካይነት ነው ።

የፊውዳሊዝም ስልተ ምርት ዓይነተኛ ባሕርይና የብዝበዛ መልክ የመሬት ኪራይ ሲሆን ይህም የመሬት ኪራይ የጉልበት ፣ የዓይነትና

የገንዘብ መለኮች አሉት ። የግራት ኪራይ በአብዛኛው ጊዜ ጭሰኛው በትርፍ ጉልበት የሚያሰገኘውን ምርት ብቻ ሳይሆን በአጠቃላይ ላይ ጉልበቱ ከሚያፈራው ምርት የተወሰነ መጠንንም ጭምር ያጠቃልላል ።

ፊውዳሊዝም ገጠና በከተማው ላይ ተዕዕና የሚያሳድርበትና የሚበዙበት ፣ ኢኮኖሚው ተፈጥሮአዊ ግለትም ምርቱ ስፍራታ እንጂ ለገበያ የግዴታነት ግንብራዊ ሥርዓት ነው ። ቴክኖሎጂ የጉላ ዕድገት የማያሳይበት ፣ የአካባቢዎች (ግንብራ ሰቦች) ተበታትኖና ተነጣጥሎ መገኘት ፣ የመገናኛና የመጓጓዣ አገልግሎቶች አለመስፋፋት ፣ ከወግ ፣ ከልግድና ከሃይማኖት ከፍተኛ ጫናና ጥበቅ ቁጥጥር የተነሣ የምርት ኃይሎች ዕድገት ዝቅተኛ የሆነበት ሥርዓት ነው ። የምርት ዋነኛ መሠረት ስፋፊ የመሬት ይዘታ የሆነበትና በርካታ ብጥሰጣሪ መሬቶች ግን በገበሬው የሚያዘቡት ገበሬዎች በፊውዳሊዝም መደብ ኢኮኖሚያዊ ጥገኝነት ሥር የሚገኝበትና የርሱም ሥልጣን ታዛዥ የሆነ በት ኢኮኖሚያዊ ሥርዓት ነው ። በዚህ ሥርዓት ግንብራዊ የከተማው ነጋዴ በግልጽ ተደራጅቶ ሥራውን ቢያከናውንም የፊውዳሊዝም መደብ አባላት ስቅጋጦት የፍጆታ ዕቃዎች ከፍተኛ ገንዘብ ስለሚያወጡ ስግምት መሣሪያዎች መሻሻል የሚያደርጉት ጥረት በጣም ዝቅተኛ ነው ።

የፊውዳሊዝም ሥርዓት ሳዕላይ መዋትር ልዩ የሚያደርጉት የራሱ የሆኑ ባሕርያት አሉት ፣ እነዚህም የፊውዳሊዝም መንግሥት ቅርፅ ፍጹማዊ ንጉሠ ነገሥታዊ አገዛዝ መሆን ፣ በኅብረተሰቡ ገሊናዊ ሕይወት ውስጥ ደገም ሃይማኖታዊ ርዕዮተኛነት የበላይነትን መያዝና በአጠቃላይ ሲታይ የኅብረተሰቡ ግንብራዊ አስተሳሰብ ዕድገት ሃይማኖታዊ መልክ መያዝ ናቸው ። እያንዳንዱ ፊውዳሊ ስፋፊ መሬቱን ከሌሎች ለመከላከል ፣ ስፍራው የሚገኙትን አራሾች ረገጦ ገብር ለግስኪ ልና ለመበዘበዝ የሚያስችለው የራሱ ወታደራዊ ኃይል አለው ። በዚህ ዓይነት ከላይ እስከታች የተዋቀረው የፊውዳሊዝም ሥርዓት ቁጥጥር ንጉሠ ነገሥቱ እንደመሆኑ ሃይማኖትም ከላይ እስከታች ድረስ በተዋረድ ከሥርዓቱ ጋር ተዋትር ይገኛል ። ዝቅተኛው እስቴት በከፍተኛው ሥር እንዳለ ሁሉ ንጉሠ

ነገሩም በአገላለጽ የተመረጠና የእግ
ዚህ ስርዓት የሰቃቸ እንደሆነ ይሰብሳል =

እንደግንኛውም በመደብ የተከፈለ
ገብረተሰብ ወቅት የፊደራል ገብረተሰብ
ቃሪክ በመደብ ትግል ላይ የተመሠረተ ነው =
የገብረው መደብ በገጠር ውስጥ ተሰቃትኖ
የሚኖር እንደመሆኑ ትራኒውና ትግሉ ጉልቶ
አይቃይም ፤ ለግለሰብ ለሰቃቸ ነው =
ነገር ግን በከተማ ውስጥ በግልጽ ተደራ
ጅቶ የሚገኘው የከተማ ነጋዴ የተሰባሰበ
በመሆኑና ይህም ኃይል ስለሚሰጠው የፊደ-
ራል ስርዓት ቅሬታ ጉልቶ የሚታየው
በከተማ ውስጥ በፊደራልና ወደ ቡርሻ
ዚነት በሚለወጠው ነጋዴ መሆኑ ነው =
የገብረው ለመጠን የይግናታዊ ሸፋን ቢይዝም
የፊደራልን ስርዓት በግናታት ውድቀቱን
አፋጥኖታል = ከዚህም የተነሳ የፊደራል
ስርዓት በካርታሊስቲክ ግለሰብ በሆኑት
ወጥሮ በመፈረሻው የመደብ ገብረተሰብ
ተገባ =

(ቡርሻ እባቶችን ፣ ካርታሊስቲክን ይመለከታል =)

ፊደራል ስርዓት ክፍያ

(Feudal Ground Rent)

የፊደራል ስርዓት የገዥ መደብ አባ
ላት መሬትን በግል ገብረተሰብ በመያዝ
በግብርናው የሚወስዱት ክፍያ ፊደራል
ስርዓት ክፍያ ይባላል = ፊደራል ስር-
ዓት ክፍያ ገባርቶ የሚፈጥሩትን ተረፈ
ኖርት መቶ በመቶ ያጠቃልላል = ፊደ-
ራል ስርዓት ክፍያ የሚይዘው ቅርፅ የጉል
በት ሥራ ፣ የኖርት ክፍያ ወይንም የገንዘብ
ክፍያ ሊሆን ይችላል = በተለይ በፊደራል
በመን የመጀመሪያ ክፍል ላይ በቆጥታ በጉ-
ልበት መልክ የተደረገ በገበያ ጥናው የኪ-
ራይ ዓይነት ነገር = በዚህ የብዝሃ ዓይነት
መሠረት ገጥሞ በላግንት ለተወሰኑ ቀናት
በፊደራል ገዥ እንዲሠራ ይገደድ ነገር =
የፊደራል ስርዓት እያደገ ሲሄድ በኖርት
ዓይነት የሚደረግ ብዝሃ አየተጠናከረ
በጉልበት ሥራ መልክ ከሚደረገው ብዝሃ
ጋር ጉን ለጉን ፣ እያደርግ አየተካው መሄድ
ጀመረ = በዚህ የክፍያ ቅርፅ አግካይነት ገጥሞ
የራሱ ይዘታ በሆነው መሬት ላይ ያረፈውን

እህል ፣ ከብት ፣ ዶር ፣ ሌሎች የእርሻ ኖርት
ዓይነቶች እንዲሁም ለየ ለየ የእደ ጥበባት
ኖርቶች ለፊደራል ገዥው ለመስጠት ይገ
ደድ ነገር = በተለይ በፊደራል በመን መጪ
ረሻ ክፍል የሸፋጥ ኖርትና የገንዘብ ለውጥ
እያደገ በመሄዱ የፊደራል ገዥዎች በዓይነት
ይቀበሉት የነበረውን ክፍያ በይበልጥ በገን
ዘብ መልክ ይተበሉ ጀመር = የሸፋጥ ኖርትና
የገንዘብ ለውጥ መስፋፋት የፊደራል
ገዥዎች ለወብት የነበረውን ጥም በግግ
ባብ የፊደራል ስርዓት ብዝሃ እየከፋ
እንዲደድ አደርጉታል =

ፊደራል ስርዓት
(Feudal Socialism)

በክፍል ልዝንና ትካዜን ፣ በክፍል ለጽ
ብና ዘለፉን ያለ ፣ በክፍል ያለውን በመን
(የፊደራልን) ጥናትና የመጪውን በመን
አስረገጠው የሚያስተጋቅ በቡርሻው ሥል-
ጣን መያዝ የተቆጠረ መላከት የቲም
መውጫ ልገፋ ነው = የልዝነብን ድጋፍ ለግ
ግኝት ሲል ለይብሙላ የመላከትን የቲም
ግላ በግለሰብ ለተባዛዥ የሠራተኛ መደብ
ተቆርቋሪ በመሆኑ ለቡርሻውን ገብረተሰብ
የተቃወሙና የነቀፈ አስተሳሰብ ነው = መላ
ፍንቱ ቡርሻውን በግለሰብ ትግል እንደ
ግይዳቸው ስለተረፉ በመያዣውን በሥነ
ጽሑፍ ጦርነት ብቻ እንዲወሰኑ በመገደብ
ቸው በቡርሻው ላይ መሬት ፣ መሪና አጥ
ንት ስብረው የሚገቡ ጊሶችን ለገንዘብ =
ሆኖ የፊደራል ስርዓት የታሪክን ግልጋል
ያልተገንዘበ በመሆኑ መሳቂያ መሳሰሎችና
ውድቅ ሆኗል =

ፊደራል ስርዓት
(Physiocracy)

በ18ኛው ክፍለ ዓመት በፈረንሳይ
ውስጥ ተጠናቅሮ የቀረበ የብሉይ ፍላ
ቲካዊ አካላት አካል ነው = ፊደራል ስር-
ዓት ገንዘብ ያል ሲሆን ትርጉሙ የተፈ-
ጥሮ ኃይል ግለት ነው = በፊደራል ስርዓት

ውስጥ በይበልጥ የሚታወቁት ሙሥራቹ ፍራንዲ ኪኒና የሱ ዋና ተከታይና አሳባራው ሮቤር ግዝ ቲርጎ ናቸው።

ፊደላዊ የተባለው የኢኮኖሚ አስተሳሰብ ሀብት የሚመነጨው ከልውውጥ ወይም ከንግድ ነው የሚለውን የሚርካንቲ ሊዝም አስተያየት በመቃወም ሀብት የሚፈጠረውና ለከምቸት የሚሆን የተጣራ ገቢ የሚገኘው በምርት መስክ ነው የሚል አስተሳሰብ የሚያራምድ ነው። ሆኖም የተጣራ ገቢ ወይም የሀብት ምንጭ ግንኛውም የምርት ተግባር ሳይሆን የእርሻ ሥራ ብቻ ነው በማለትና ይህም ሀብት ከተፈጥሮ የተገኘ (ከመሬት) ጸጋ ነው በማለት የቀረበ አስተያየት ነው። ይህንን የኢኮኖሚ አስተያየት የመሠረተውና በተቀናበረ መንገድ ያቀረበው ፈረንሳይው ፍራንዲ ኪኒ ነበር።

ኪኒ እርባታ የሚለውን ቃል ለመጀመሪያ ጊዜ በጥናቱ ውስጥ ተጠቅሞ ያቀረበ ሊቅ ነበር። የኪኒ ዋናው የኢኮኖሚ ጥናት በ1758 ያቀረበው “ኢኮኖሚክ ቲብል” የተባለው ነው። በዚህ ሰነድ ውስጥ ከእርሻ ሥራ የሚገኘውን እሴት በኪኒ አጠራር የተጣራ ገቢ ተብሎ የተሰየመው ተረፈ እሴት እንዴት በየጎብረተሰቡ መደቦች መካከል እንደ ሚሰራውና በየዓመቱም የእርባታው ሁኔታ እንዴት እንደሚካሄድ በማሳየት ቀርቧል።

በኪኒ አመለካከት የተጣራ ገቢ ከእርሻ ምርት ላይ ልዩ ልዩ የምርት ወጪዎችና የገበሬው ፍጆታዎች ተቀንሰውለት የሚቀረውና ገበሬው ለባለመሬቱ ለንጉሥና ለቤተ ክህነት በገንዘብ ወይም በዓይነት መልክ የሚሰጠው ድርሻ ነው። በሠንጠረዥ ውስጥ ኪኒ እርባታው በቀላል እርባታ እንደሚካሄድ አድርጎ አቅርቧል። ሠንጠረዥ በመሠረቱ የእርባታና የዝውውር ሂደትን የሚያሳይ ከመሆኑም በላይ የጠቅላላውን ብሔራዊ ኢኮኖሚ እርባታና ስርዓት ሂደት ሥርዓት ባለው መንገድ ለማቅረብ ለመጀመሪያ ጊዜ የተደረገ ሙከራ ነው። ይህ ዘዴም ብሔራዊ ገቢን ለማስላት ጠቀሜታ አለው። በተጨማሪም ሠንጠረዥ የእርባታ ሂደት ያለማቋረጥ እንዴት እንደሚከናወን ያሳያል። ኪኒ እርባታ የሚለውን ቃል ለመጀመሪያ ጊዜ በጥናቱ ውስጥ ተጠቅሞ ያቀረበ ሊቅ ነበር። ካርል ማርክስ ኪኒ የጠቅላላ ማኅበራዊ

ሀብትን የአመራረትና የእርባታ ሂደት በሠጠው በማቅረቡ ከፍተኛ ገምት ለጥታል

ኪኒ በወቅቱ የፈረንሳይን ጎብረተሰብ በሦስት መደቦች በመከፈል የቆረቆሮ ምርታማ መደብ፣ ባለመሬቶችን ደግሞ የባለንብረት መደብ፣ የእደ ጥበብ ሠራተኞችን፣ ካፒታሊስቶችንና ወዘአደሮችን ደግሞ በአንድ ላይ መካን መደብ በማለት ሰይሟቸዋል። ከዚህም ሌላ ኪኒ ስለ ተዘዋዋሪ ካፒታልና ስለ ጽሁፍ ካፒታል በተዘዋዋሪ መንገድ በመናገር የካፒታልን የተለያዩ ክፍሎች ለመግለጽ ለመጀመሪያ ጊዜ ሙከራ ያደረገተመራማሪ ነበር።

የፊደላዊ ተከታይና አሳባሪ የነበረው ሮቤር ግዝ ቲርጎ በርካታ የኢኮኖሚ ምርምሮችን አድርጎልኋል። ካደረጋቸውም ውስጥ ስለገንዘብ፣ ስለ ወረቀት ገንዘብ፣ ስለእርሻ ሀብት አፈጣጠርና ክፍፍል ስለ ሸቀጦች ዋጋና ስለ ካፒታል ልዩ ልዩ መልኮች ይገኙበታል።

የፊደላዊ አስተያየት ዋና ዋና ድክመቶች ምርታማ ሥራን የእርሻ ሥራ ብቻ አድርጎ ግዩቱ፣ የእርሻ ሀብት የተፈጥሮ ጸጋ ውጤት ነው ማለቱ፣ ሌሎች ምርታማ ተግባሮች ሀብት እንደማይፈጥሩ አድርጎ መመልከቱና የተጣራ ምርት እርሻ እንደሆነ አድርጎ ግቅረቱ ናቸው።

ፊደላዊቶች ከእንግሊዝ ብሉይ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ ሙሥራቾች አንገር ሲታዩ አመለካከታቸው በተወሰነ ደረጃ ከጎሳ ቀርነት ያልተላቀቀ በመሆኑና የካፒታሊዝም ፊደላዊ ስራ ሲወጣር በዝቅተኛ የዕድገት ደረጃ ላይ ስለነበር አመለካከታቸው የእርሻን ሥራና የእርሻን ሁኔታ በግጋንና በማዳነቅ ላይ ሊያተኩርና ስለ ኢንዱስትሪ የነበራቸው ግምት ደግሞ እጅግ ዝቅተኛ ሊሆን ችሏል።

(ብሉይ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚን ይመለከታል።)

ፋሺዝም (Fascism)

አንድ ራሱን የቻለ ማኅበራዊ ሥርዓት ሳይሆን በካፒታሊዝም አጠቃላይ ቀውስ ወቅት የሚከሰት፣ የካፒታሊዝም ውድቀትና ቀውስ ውጤት የሆነ ፍጹም አድጋሪ የፖለቲካ አዝማሚያ ወይንም ንቅናቄ ነው።

ይህም ሁኔታ ከሚከሰትባቸው ገጽታዎች ውስጥ ሽብር ፈጠራ ፣ ፀረ ፓርላማዊ ዲሞክራሲነት ፣ ጭፍን ፀረ ኮሚኒስትነት ፣ ብሔራዊና ማኅበራዊ ትምክህተኝነት ሊሆኑ የተለያዩ ነፃ ሕዝባዊ ድርጅቶችን በተሰይሞ ሠራተኛው መደብ የሚደራጅባቸውን ማኅበራትና ተቋሞችን ማፍረስ ወይም ማፈን ዋና ተግባሩ ነው ።

በማኅበራዊ ይዘቱ ፋሺዝም ውጥንቅጥ ይዘት የሚኖረው በሆንም በአብዛኛው ንዑስ ከበርቴውን ፣ በዘኔውንና በኑሮ ቀውስ የተነሣ ተስፋ የቆረጠውን የሠራተኛውን መደብ ክፍል የሚጨምር ነው ። የፋይናንስ ምንጩ ትላልቅ ባለአንድስትሪዎች ፣ የመሬት ከበርቴዎችና የገንዘብ ድርጅቶች ባለቤቶች ፣ በአጠቃላይም የሠራተኛውን መነሣት የሚቃወሙና ማንኛውንም አብዮታዊ የሠራተኛ መደብ እንቅስቃሴ ለማፈን የሚጥሩ ወገኖች ናቸው ። በመሆኑም ኮሚንተርን በትክክል እንደገለጸው ፋሺዝም ግልጽና የሰየለት አድጋሪ ፣ ትምክህተኛና ኢምፔሪያሊስት የሆነ የፋይናንስ ካፒታል ፈላጭ ቆራጭ አገዛዝ ነው ።

ፋሺዝም የካፒታሊዝም ፣ የኢምፔሪያሊዝምና የአድገሮት ኃይሎች በሂደት ከሚያጋጥሟቸው ታሪካዊ ሁኔታዎች የሚመነጭ አንደመሆኑ በተሰይይ ፡

- የካፒታሊስት ግንኙነት ተረጋግቶ መቀጠል ሊያቀተውና ቀውስ ሲደርስበት ፣
- ከከተሞች ዕድገት ጋር በነዚህ ውስጥ ከሚኖሩት ምሁራን ፣ ንዑስ ከበርቴዎችና በመጠኑም ከሠራተኛው መደብ መካከል በተለያዩ ምክንያቶች የአቋም መናወጥ ደርሶባቸው በተወሰነ መደባዊ አመለካከት ከመጽናት ይልቅ የመዋገቅ ሁኔታ ሲዛመት ፣
- እንዲሁም የገጠሩ ንዑስ ከበርቴ ክፍል ባለበት የኑሮ ሁኔታ በመባሰጠ የተቃወሞ አዝማሚያ ሲይዝና ፣ ነገር ግን ይህ አዝማሚያ ከትክክለኛ መደባዊ አመራር እጦት የተነሣ በውክንብር ሁኔታ ውስጥ ሊሆን የሚፈጠር የዘቀጠ የካፒታሊዝም አስከፊ ውጤት ነው ።

በኅብረተሰቡ ውስጥ የካፒታሊስቲ ቀውስ በሚፈጠርበት ጊዜ ፋሺስቶች ለዚህ ቀውስ መፍትሔ የሚያስገኙ መሰሎ ለመታየት እንዳንድ ፀረ ካፒታሊስት ሐረጎችን ይወረውራሉ ፤ ስሕዝቡ መረጋጋትና ለችግሩ መፍትሔ የሚሆኑ መሠረታዊ ለውጦች እንደሚያደርጉም ሆነው ይቀርባሉ ። ሥልጣን ከያዙ በኋላም እንዳንድ ቁልፍ የማምረቻ ተቋሞችን ለሕዝብ ጥቅም በሚል ሽፋን በመንግሥት ቁጥጥር ሥር ያውላሉ ። ኃይላቸውን ካጠናከሩ በኋላ ግን ፍጹም ፀረ ሠርቶ አደር የሆነና ትላልቅ ካፒታሊስቶችን ይበልጥ የሚያደነድን የትብብር ሁኔታ በመፍጠር የሕዝባዊ ዲሞክራሲ መሠረቶችን ሁሉ ያጠፋሉ ። በተለይ ለሠራተኛው መደብ ትግል የሚያግዙ ሁኔታዎችን ሁሉ ይደመስሳሉ ።

የፋሺስት መንግሥት ሕዝባዊ ድጋፍ ለማግኘትና ለአምባገነንነት ርምጃ የኢኮኖሚ ምንጩን ለማጠናከር ሲል እንዳንድ ቁልፍ የማምረቻ ተቋሞችን በይዘም ከሞኖፖሊስቶቹ ጋር በመመሳጠርና በመደጋገፍ ስለሚሠራ የግል ንብረትን አያጠፋም ። እንዲያውም የካፒታሊስት ሥርዓትን የኃይል መሠረት ይበልጥ በተሰባሰበና በተካበተ ሁኔታ እንዲቀጥል በማድረግ የሠርቶ አደሩን ኢኮኖሚ ጥቅምና ሕዝባዊ የፖለቲካ ትግሉን ይበልጥ የሚፃረር ሁኔታ ይፈጥራል ። በተለይም ወዝአደሩን አፋኝ በሆኑ ሕጎችና ተቆጣጣሪዎች አማካይነት በማስገደድ እንዲሠራ ያደርጋል ። ሥራ ማቆምንና አድማ መምታትን ፈጽሞ ስለሚከለክልና የሠራተኛ ማኅበራትንም በሙሉ ቁጥጥር ሥር ስለሚያውል ሠራተኛው ብባቱን የሚገልጽባቸው መድረኮች የሉትም ፤ መብቱን የሚያስከብርበት ኃይልም አይኖረውም ። በአጠቃላይ የፋሺዝም ዋናኛ ዓላማ የሠራተኛውን መደብ ትግል መቅጨት ፣ በተለይም የዚህ ትግል ግንባር ቀደም የሆኑትን ኮሚኒስቶችና ድርጅታቸውን ማጥፋት ነው ።

በአጠቃላይ ፋሺዝም የካፒታሊስት ኢኮኖሚ ሥርዓት መናጋትና የእንዳንድ ኅሊናዊ ሁኔታዎች መቃወስ የሚፈጥሩት እንደመሆኑ ቡርጂዚዎች ከዚህ ማጥ ለመውጣት በከተሞችና በገጠሮች በሚገኙ በመካከለኛ ቡርጂዚዎችና በንዑስ ከበርቴው የወላዎይነት ባሕርይ ንቃተ ኅሊናቸው

ዝቅተኛ በሆኑ ወገኖች በመጠቀም ፡ በብሔራዊ ስሜት ፡ በዘር ትምክህተኝነትና በመሳሰሉት አድጋሪ ስልቶች ውዥምብር በመፍጠር የወዝአደሩንና የድሀ ገበሬዎችን መደባዊ ንቅናቄ የሚመቱበት ሥልጣን ነው ።

ከሀገራቸውም አልፈው በእጉራባች ሀገሮችና በዓለም አቀፍ ደረጃም ላይቀር የትምክህተኝነት ወረራ ያደርጋሉ ፤ ለዚህም የሁለተኛውን የኢምፔሪያሊስቶች ጦርነት ቀስቃሽ በመሆን የዓለምን ሕዝብ ለእልቂት ያበቁትን ፋሽስቶች ማለትም የኢጣልያኑን ምሳሌ፣ የጀርመኑን ሂትለርንና የጃፓኑን ቶጆን መጥቀስ ይበቃል ። ፋሽስቶች የሠርቶ አደሩን አመፅ ለማፈን ሕዝቦችን ለመውረር እንዲረዳቸው የጦር ኃይልና የሰለላ ድርጅት ያስፋፋሉ ፤ መመሪያቸውም በማስፈራራትና በሌላው ላይ ኃይል በመሆን ላይ የተመሠረተ ነው ። በሥልጣን መበለግ ፣ መሠረታዊ የሆኑ ማህበራዊ መብቶችን መድረርና በአጠቃላይ የነጭ ሽብር አገዛዝን ማስፈን የፋሺዝም ባሕርያት ናቸው ። ፋሺስታዊ አገዛዝን ለመቋቋምና ለመደምሰስ ሰፊ ፀረ ፋሺስት ግንባር መፍጠር አስፈላጊ ነው ።

(ብሔራዊ ሰሻሊዝምን ፣ የኮርፖሬት መንግሥትን ይመለከታል ።)

ፋይናንስ ምስፍና (የ—)
(Financial Oligarchy)

ቁጥራቸው እጅግ አነስተኛ የሆነ ትላልቅ የፋይናንስ ካፒታሊስቶች በኢምፔሪያሊስት ሀገሮች ውስጥ ኢኮኖሚውንና ፖለቲካውን በቁጥጥራቸው ሥር በማዋል የሚመሠርቱት አገዛዝ የፋይናንስ ምስፍና ይባላል ።

የፋይናንስ ምስፍና አባላት በልዩ ልዩ የኢኮኖሚ ፣ የፖለቲካና የቤተሰብ ግንኙነት የተላሰሩ ናቸው ። እነዚህ በአንድነት የፋይናንስ ሞኖፖል ቡድን በመባል የሚታወቁ ቁጥራቸው አነስተኛ የሆነ ትላልቅ የፋይናንስ ካፒታሊስቶች የኢንዱስትሪ ፣ የባንኮች ፣ የብድር ፣ የመድን የመጓጓዣ ፣ የንግድና የመሳሰሉትን ሞኖፖል ኩባኒያዎች በግል ወይንም በጋራ በቁጥጥራቸው ሥር ያውላሉ ።

የፋይናንስ ሞኖፖል ቡድን በኢኮኖሚው ላይ የበላይነት እንዲኖረው ለማድረግ የሚጠቀምበት አንድ ዋና ዘዴ በአንድ ትልቅ ወይም መሪ ወይም አናት ኩባንያ ውስጥ የመቆጣጠሪያ አክሲዮን ይዞ ኩባንያውን በቁጥጥሩ ሥር ማድረግና ይህ ኩባንያ ደግሞ በበኩሉ ሌሎች ኩባንያዎችን እንዲሁ በቁጥጥሩ ሥር እንዲያውል ማድረግ ነው ። በአንድ ኩባንያ ውስጥ አክሲዮኖች በብዙ ባለአክሲዮኖች መካከል ሲከፋፈሉ ከጠቅላላው 10% (አሥር ከመቶ) ያህል እንኳ አክሲዮን ያለው ባለአክሲዮን ኩባንያውን በቁጥጥሩ ሥር ለማዋል ይችላል ። በዚህ በመቆጣጠሪያ አክሲዮን አማካይነት አንድ ወይንም የተወሰኑ የፋይናንስ ካፒታሊስቶች ኩባንያውን በቁጥጥራቸው ሥር ያውሉታል ።

ይህ ኩባንያ ደግሞ በበኩሉ ከሌሎች የጋራ አክሲዮን ኩባንያዎች የመቆጣጠሪያ አክሲዮን በመግዛት ተቀጥላው ያደርጋቸዋል ። አሁንም ደግሞ እነዚህ የጋራ አክሲዮን ኩባንያዎች በበኩላቸው በሌሎች እነሰ ባሉ የጋራ አክሲዮን ኩባንያዎች ውስጥ የመቆጣጠሪያ አክሲዮን ይገዛሉ ። በዚህ ዓይነት የተላሰሩት ቁጥራቸው በርካታ የሆነ ኩባንያዎች ካፒታልም ከዋናው መሪ ኩባንያ ካፒታል እጅግ የሚበልጥ ይሆናል ። በዚህም አኳኝን ተቂት ትላልቅ የፋይናንስ ካፒታሊስቶች መጠኑ እጅግ ከፍተኛና ንብረትነቱ የሌሎች የሆነ ካፒታል በቁጥጥራቸው ሥር በማዋል ከፍተኛ የሞኖፖል ትርፍ ያገኛሉ ።

በኩባንያዎቹ የቁጥጥር አክሲዮን ባለቤት ከመሆን ሌላ የፋይናንስ ሞኖፖል ቡድን ኢኮኖሚውን በቁጥጥሩ ሥር ለማዋል የሚጠቀምበት አንድ ዋና ዘዴ የብዙ የጋራ አክሲዮን ኩባንያዎችን የዲሬክተሮች ቦርዶች በቁጥጥሩ ሥር ማዋል ነው ። የፋይናንስ ሞኖፖሊስቶችና ወኪሎቻቸው ቁጥራቸው በርካታ በሆነ የኢንዱስትሪ ፣ የባንክና የንግድ ሞኖፖሎች የዲሬክተሮች ቦርዶች አባላት በመሆን የሞኖፖሎቹ እንቅስቃሴዎች ከጥቅማቸው መዳበር ጋር የተጣጣሙ መሆናቸውን ያረጋግጣሉ ።

ባሁኑ ጊዜ የፋይናንስ ምስፍና የኢምፔሪያሊስት ሀገሮችን ኢኮኖሚ በቁጥጥሩ

ሥር አውሎት ይገኛል ። ስምሳሌ በአ ሚሪካ ከአጠቃላይ የአከሲዮን መጠን ከመቶ እጅ ሰባ ሁለቱን በግል ባለቤትነት ይዞ የሚገኘው ከአጠቃላይ ሕዝብ ከመቶ አንዱ ብቻ ነው ። በግል ከተያዘው ከጠቅላላው የሀገሪቱ ሀብትም ከመቶ 53ቱን ይዘው የሚገኙት የግል ሀብት ባለቤት ከሆኑት ውስጥ ከመቶ አምስቱ ብቻ ናቸው ።

የፋይናንስ ምስፍና አባላት በግል ባለቤትነት የያዙትም ንብረት ከጊዜ ወደ ጊዜ ከፍተኛ ዕድገት በማሳየት ላይ ይገኛል ። ስምሳሌ አሁንም በአሜሪካ ውስጥ በ1920ዎች ዓመታት የርስቻይልድ ቤተሰብ አባላት ንብረት 660 ሚሊዮን ዶላር እንደደረሰ ይነገራል ፤ በአሁኑ ጊዜ ወደ 4 ቢሊዮን እንደደረሰ ይገመታል ። በዚያው ጊዜ ውስጥ የፎርድ ቤተሰብ አባላት የግል ንብረት ከ660 ሚሊዮን ወደ 3.8 ቢሊዮን ዶላር ፣ የሚሉን ቤተሰብ አባላት ከ450 ሚሊዮን ወደ 4.6 ቢሊዮን ዶላር ፣ እንዲሁም የዱ. ፓ. ቤተሰብ አባላት የግል ንብረት ከ239 ሚሊዮን ወደ 5 ቢሊዮን ዶላር ሊያድግ ችሏል ።

የፋይናንስ ምስፍና አባላት በቁጥጥራቸው ሥር የሚያውሉት የካፒታል መጠን በግል ሀብትነት ከያዙት ሀብት በብዙ እጥፍ በልጠ ይገኛል ። ስምሳሌ ሚሉንስ ከ50 ቢሊዮን ዶላር የበለጠ ካፒታል በቁጥጥሩ ሥር ሊያውል ችሏል ። አሁንም በአሜሪካ ስምሳሌ ሞርጋን የተሰኘው የሞኖፖል ድርጅት ከ250 ቢሊዮን ዶላር ፣ የርክሊሊር ቤተሰብ ከ160 ቢሊዮን ዶላር እንዲሁም የአሜሪካ ባንክ ከ170 ቢሊዮን ዶላር በላይ የሆነ የካፒታል መጠን በሥራቸው በሚገኙ ኩባንያዎች አግካይነት በቁጥጥራቸው ሥር ሊያውሉ ችለዋል ። በፋይናንስ ምስፍና አባላት መካከል በተካበተ የግል ሀብት መጠንም ሆነ በቁጥጥራቸው ሥር በሚገኝ ካፒታል መጠን ረገድ አልፎ አልፎ መሸጋሸግ ቢኖርም የሚታየው አጠቃላይ ሁኔታ ሀብትና የፖለቲካ ሥልጣን በጥቂት ሰዎች እጅ እየተሰባሰበ መምጣቱ ነው ።

(የፋይናንስ ካፒታልን ይመለከታል)

ፋይናንስ ካፒታል (Finance Capital)

በባንክ ሞኖፖሎች ካፒታልና በእንዲሁ ስትሪ ሞኖፖሎች ካፒታል ጥምረት ምክንያት የሚፈጠረው ካፒታል የፋይናንስ ካፒታል ይባላል ። ስለዚህ የፋይናንስ ካፒታል የባንክ ካፒታል ወይም የእንዲሁ ስትሪ ካፒታል ሳይሆን በዘመነ ኢምፔሪያሊዝም የተፈጠረ አዲስ ዓይነት ካፒታል ነው ።

የፋይናንስ ካፒታል ታሪካዊ አመጣጥ እንደሚከተለው ነው ። በ20ኛው ምዕት ዓመት መጀመሪያ ላይ በእንዳንድ በእንዲሁ ስትሪ በላቦራ ካፒታሊስት ሀገሮች ውስጥ የባንክ ካፒታል መሰባሰብ ከፍተኛ ደረጃ ላይ በመድረሱ የካፒታሊስት ብድርን በቁጥጥሩ ሥር አዋለ ። ስዚህ ለባንክ ካፒታል በሞኖፖል መያዝም የእንዲሁ ስትሪ ሞርት መሰባሰብና በሞኖፖል መካሄድ ቁሳዊ መሠረት ጣሰሰት ። ትላልቅ የእንዲሁ ስትሪ አምራች ድርጅቶች ትናንሽ ባንኮች ሊሰጡ የማይችሉት መጠኑ ከፍተኛ የሆነና አብዛኛውን ጊዜም የረጅም ጊዜ ብድር ፈላጊ ሆኑ ። ይህም ትናንሽ ባንኮች ንብረት እንዲፈጠሩና ካፒታላቸው እንዲግኙ አደረገ ። በዚህ ዓይነት እየተሰባሰበና እየተግኘለ የመጣው ካፒታል የባንክ ሞኖፖሎችን መፈጠር አስከተለ ።

የባንክ ሞኖፖሎች መፈጠር በበኩሉ በባንኮችና በእንዲሁ ስትሪ ሞኖፖሎች መካከል የግንኙነት ሰውጥ አመጣ ። የባንክ ሞኖፖሎች ለእንዲሁ ስትሪ ሞኖፖሎች ብድር ከመስጠት አልፈው በአከሲዮን ግዥ አግካይነት የእንዲሁ ስትሪ ድርጅቶችን በክፈል በባለቤትነት መያዝ ጀመሩ ። የእንዲሁ ስትሪ ካፒታሊስቶችም በበኩላቸው በትላልቅ ባንኮች ውስጥ ባለአከሲዮን በመሆን ከባንኮቹ ጋር ያላቸው ግንኙነት ይበልጥ እንዲጠናከር አደረጉ ። በዚህ ዓይነት የባንክ ካፒታልና የእንዲሁ ስትሪ ካፒታል ትላልቅ ባለቤቶች ጥቅም የተሳሰረ ሆነ ። የእንዲሁ ስትሪና የባንክ ሞኖፖሎች ጥምረትም በዚህ አኳኋን ተጀመረ ። የዚህም ውጤት በግንኛውም የኢኮኖሚ መስክ ላይ ተፅዕኖ ሰማሳደር የቻለውና ግንኛውንም የኢኮኖሚ መስክ ከጥቅሙ ጋር እንዲተሳሰር ያደረገው አዲስ ዓይነት ካፒታል ፣ የፋይናንስ ካፒታል መከሰት ሆነ ።

የፋይናንስ ካፒታሊስቶች በሌሎች ድርጅቶች ውስጥ የመቆጣጠሪያ አክሲዮን በመገዛት በቁጥጥራቸው ሥር የሚገኘው የካፒታል መጠን እንዲያደግ በኢኮኖሚው ላይ ያላቸውም ቁጥጥር እንዲጠናከር ያደርጋሉ ።

ከያዝነው ምዕት ዓመት ሁለተኛ አጋጣሽ መጀመሪያ አካባቢ ወዲህ ደግሞ የፋይናንስ ካፒታል አዳዲስና በልዩ ልዩ መስክ የተሰጣጥ የፋይናንስ ድርጅቶችን በግጭት ምና በማደራጀት ዕድገቱን ሊያፋጥን ችሏል ። ከነዚህም መካከል የባንክና የኢንዱስትሪ ካፒታል በአንድነት የሚያጭሩላቸውን የሚያጠናክሯቸውን ለምሳሌ የመድን ኩባንያዎችን ፣ የቁጠባ ባንኮችን ፣ የሙአለንዎይ ኩባንያዎችንና የመሳሰሉትን ለመጥቀስ ይቻላል ። በእነዚህ ድርጅቶች አግካይነትም ምናፖሊስቶች የካፒታል ከምችት ምንጮችን በማበራከት የጎብረተሰቡን ልዩ ልዩ ክፍሎች ተቀግሞ ገንዘብ በቁጥጥራቸው ሥር በማጥፋት የበለጠ ለመበልጸግና በካፒታሊስት ሀገሮች ኢኮኖሚና ፖለቲካ ላይ ያላቸውን ቁጥጥር ለግጠናከር ችለዋል ። በደንበር ዘለል ኩባንያዎችም አግካይነት የፋይናንስ ካፒታል ወደኋላቀር ሀገሮች እየተዛመተ ከፍተኛ ብዝሃነት ያካሂዳል ፤ የፖለቲካ ተፅዕኖም ያሳድራል ።

(የፋይናንስ ምስፍናን ይመለከታል ።)

ፋይዳ

(Value)

ነገሮች ፣ ክስተቶች ፣ ሐሳቦች ፣ ደንቦች ፣ ሕጎች ወዘተ... ለሰዎች የሚሰጡት ጠቀሜታ ፣ ያላቸው ጥሩነትና ተፈላጊነት ፣ የሚፈጥሩት ብያኔ በአጠቃላይ ፋይዳ ይባላል ። በሐሳባው ያን አመለካከት ፋይዳዎችና ሳይንሳዊ ብያኔዎች በዓይነት የተለያዩ ናቸው ። ሳይንሳዊ ብያኔዎች ተጨባጭና ነባራዊ ሲሆኑ ፋይዳ ግን የሚገልጸው መሆን ያለበትን ነው ። ለምሳሌ መሪት ፀሐይን ትዞራለች የሚለው ሳይንሳዊ ብያኔ ነው ፤ ትክክለኛው ጎብረተሰብ መደብ አልባ የሆነው ጎብረተሰብ ነው የሚለው ግን ጎብረተሰብ መሆን ያለበትን የሚገልጽ ብያኔ በመሆኑ ፋይዳ ነው ።

ሁለቱን መለያየት ለግንዛቤ ጠቃሚ ነው ። ቢባልም ፋይዳ ተጨባጭ መሠረት

የለውም ወደሚለው ሐሳባዊ አመለካከት እንዳያመራ መጠንቀቅ ይገባል ። ፋይዳ እውን መሆን ያለበት መሆኑ የሚገልጸው የሰው የተግባር ውጤት መሆኑን እንጂ ከሌላ መንፈሳዊ ዓለም የሚመጣ መሆኑን አይደለም ። ሐሳባው ያን ለመከድ የሚሞክሩት ፋይዳ የሰው ቁሳዊ እንቅስቃሴ ውጤትና ቁሳዊ ምንጭ ያለው መሆኑን ነው ። ሰው በራሱ ጥረት የሚያመነጨውን ነገር እንደ ስጦታ መቁጠሩ የሚገልጸው ባይተዋር የሆነን ለመለካከት ነው ። በመሆኑም መሆን ያለበት ነገር የሚፈልቀው እውን ከሆነው መሆን ይኖርበታል ። ይህ ካልሆነ ደግሞ መሆን ያለበት ለእውነታ ባይተዋር ስለሚሆን ምናባዊ ወይም ተምኔታዊ ብቻ ይሆናል ።

ግርክሲዝም ለስተሳሰብ ፣ ሕግ ፣ ሥነ-ውበት ፣ ሥነ-ምግባር ፣ ወዘተ... የሳዕላይ መዋቅር ክፍል መሆናቸውንና የሚመነጨትም ከቆሳዊ መሠረት መሆኑን በማሳየት ሳይንሳዊ የሆነ የፋይዳ አጠናን ዘዴ ቀይሷል ። ነገሮች የፋይዳ መልክ የሚይዙት የምርት ግንኙነት በሚጠይቀው አመለካከት አንፃር መሆኑ ፋይዳዎች የመደብ ይዘት እንዳላቸው ያስረዳል ። ሰናይና እኩይ ፣ እውነት ፣ ፍትህ ፣ ጂኖክራሲ ወዘተ... ብለን የምንጠራቸው ፋይዳዎች የሚያንፀባርቁት የመደቦችን የትግል ጎሊናዊ ሁኔታ ነው ። የፋይዳዎች ታሪካዊነት የሚገልጸው ተለዋዋጭ መሆናቸውን ብቻ ሳይሆን እያደገና እየሰፋ ግለትም ወደ ሁለንታዊነት እየተሰወጡ እንደሚሄዱ ነው ። ለምሳሌ ነፃነት በመደብ ጥቅም ክልል የተወሰነ ሲሆን የገጭውን መደብ መብት ብቻ የሚገልጽ ይሆናል ። መሠረቱ ደግሞ እየሰፋ ሲሄድና ከመደብ ይዘቱ ሲላቀቅ ሁለንታዊ በሆነ መንገድ በኮሚኒስት ሥርዓት ውስጥ ይከሰታል ። ይህ ሁለንታዊነት የሚያረጋግጠው የእውንንና የመሆን ያለበትን ግለትም የአምሳልን ውህደት ይሆናል ።

(ሥነ ፋይዳን ፣ አምሳልን ይመለከታል ።)

ፌ.ቢ.ያን ሶሻሊዝም

(Fabian Socialism)

ከመሠረታዊና ሥር ነቀል ለውጥ ይልቅ ለአዝጋሚና ለጥገናዊ ለውጥ የቆመ ፣ ግርክሲ

ዝም ሌኒኒዝምን አጥብቆ የሚፈራ የንዑስ ከበርቱ ሶሻሊዝም ነው ። ይህ አድጋር ዝን ባሌ በተለይ በአንግሊዝ ከፍተኛ ተቀባይነትን ከማግኘቱም በላይ ብዙ ተከታዮችንም ያፈራ ነው ።

የዚህ አዝማሚያ አራማጆች ወጣት ምሁራን ሲሆኑ ከነዚህም መሀል እንደ ሲድኒ፣ እንደ ግራሀም ዋላስና እንደ ጆርጅ በርናንድ ሾው ያሉት በግንባር ቀደምትነት የሚጠቀሱ ናቸው ። አዝጋሚ ለውጥ “በላ ብረተሰብ ውስጥ መካሄዱ የማይቀር ነው” በሚል እምነት ፈቢያውያን በሕዝባዊ ድር ጅቶች ተሰባስቦ መታገልን አጥብቀው ይቃወ ማሉ ፤ ከዚህ ይልቅ በሥልጣን ላይ ላሉት ሰዎች ያላሰለሰ ምክር በመስጠት ኅብረተሰብን ለመለወጥ ትናንሽ የምሁራን ቡድኖች ማቋ ቋምን ይመርጣሉ ። ከዚህም በመነሣት ባለ ሥልጣኖች ለኅብረተሰብ መልካሙን እንዲያ ደርጉ ምክር የሚሰነዝሩበትን “ፈቢያን ኤሌ ይስ” የተሰኘ ልሳናቸውን በ1889 ማውጣትና ማሰራጨት ጀመሩ ። ፈቢያን ሶሻሊዝም ከመሠረታዊ ለውጥ ይልቅ ለጥገናዊ ለውጥ ፣ ከመደብ ትግል ይልቅ ለድርድር ያንበደደ በመሆኑ ለኅብረተሰቡ ነፃነት የሚጠቅም ሆኖ አልተገኘም ።

(ጠጋኝነትን ይመለከታል ።)

ፌዴሬሽን (Federation)

ሁለት ወይንም ከሁለት በላይ የሆኑ ሀገሮች በወል የሚመሠርቱት የፖለቲካና የአስተዳደር አንድነት ነው ። በፌዴሬሽን ውል የገባው እያንዳንዱ ወገን ስጋራው የፖለቲካ አንድነት ሲል በውጭ ጉዳይ ፣ በመከላከያና በሌሎችም ዋና ዋና ጉዳዮች ሥልጣንን ከራሱ አሳልፎ ለጋራ ተቋሙ ይሰጣል ። ነገር ግን በግዛቱ ክልል የፌዴሬ ሽን ግላማ በማይፃረር ሁኔታ በውስጥ ጉዳይ ላይ የተወሰነ ሥልጣን ይኖረዋል ።

በፌዴሬሽን የሚዋሃዱትን ወገኖች የሥ ልጣን ክልል የሚወሰን የፌዴራል ሕገ መን ግሥት አለ ። ከዚህ ጋር የፌዴራሉ መንግ

ሥት በየጊዜው የሚያወጣቸው ሕጎችና የሚያሳልፋቸው ውሳኔዎች ሕገ መንግሥቱ በሚፈቅደው መሠረት መሆናቸውን የሚያ ረጋግጥና በዚህ ላይ ሊነሡ የሚችሉትን ውዝ ግቦች የሚፈታ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ይኖራል ። ፍርድ ቤቱ በሕገ መንግሥቱ ውስጥ የሠ ፈሩትን አጠቃላይ ሕጎችና በነዚህ ላይ ተመ ሥርተው የሚወጡትን ሌሎች ሕጎች የግብ ራራትና የመተርጉም ሥልጣን አለው ። ሕገ መንግሥቱም እንዲሻሻል ከተፈሰገ ተፈጻሚነት የሚያገኘው የተወሰኑ የፌዴ ሬሽን አባል ወገኖች ሲሰማሙበት ብቻ ይሆናል ። የፌዴሬሽን ሕገ መንግሥት ከአ ንድ ወጥ መንግሥት የሚለየው በአንድ ወጥ መንግሥት ሕግ የሚያወጣ አንድ ሕግ አውጭ አካል ብቻ መኖሩ ነው ።

በታሪክ እንደታየው በተለያዩ ሀገሮችና ጊዜያት የፌዴሬሽን አቋም ያላቸው መንግ ሥታት ተመሥርተዋል ። ከነዚህም ውስጥ የሶቭዬት ሶሻሊስት ፌዴሬሽን ፣ የዩናይትድ ስቴትስ ፣ የአርጀንቲና ፣ የብራዚል ፣ የሜ ክሊኮ ፣ የካናዳ ፣ የማሌዥያ ፣ የአውስት ራሊያና የቬኑዙዌላ ፌዴራላዊ መንግ ሥታት ጥቂቶቹ ናቸው ። ነገር ግን ብዙ ሀገሮች የፌዴሬሽን መንግሥታዊ አቋም ያላቸው ቢሆኑም ግላማና ይዘታቸው ተመሳሳይ አይደሉም ። ስምሳሌ የአሜሪካ (ዩ. ኤስ. ኤ) ሕገ መንግሥት በፌዴሬሽን ውል መሠረት የተገናኙ ወገኖች በግላቸው ከሌሎች መንግሥታት ጋር ስምምነት እንዳ ያደርጉ ይከለክላል ። የሶቭዬት ኅብረት ሕገ መንግሥት ግን ይህን እስከተወሰነ ደረጃ ይፈቅዳል ። በተግባር ይህን መብት መጠ ቀሙ አስፈላጊ ሆኖ ባይገኝም የኅብረት ሪፐብሊኮች የራሳቸው ወታደራዊ ኃይል ጭምር ሊኖራቸው እንደሚችል ይጠቅሳል ። እንደየክሪንና ቤሎሩሲያ ያሉት የኅብረት ሪፐብሊኮች ደግሞ በተባበሩት መንግሥት ጉባኤዎች ላይ ጭምር የራሳቸውን ተወካ ዮች የመላክ መብት አላቸው ።

በካርታሊስት ሀገሮች መካከል የሚመ ሠረት የፌዴሬሽን መንግሥታዊ ተቋም ተልዕኮ የተሰያዩ ግዛቶችን ወይም ሀገሮችን ባንድ ላይ በማምጣት ለካርታል ብዝበዛ ሰፊ የጥሬ ሀብት ፣ የሰው ጉልበት ምንጭና የሸቀጥ ማራገፊያ ገበያ በመፍጠር ካርታ

ሊዝም እንዲጠናከርና እንዲሰፋፋ ማድረግ ነው። ይህም የቡርጂዥውን የበላይነት የሚያጠናክር ይሆናል። በአንጻሩ የሶሻሊስት ፈጣሪ ፊርብን ብዙ ብሔሮችንና ብሔረሰቦችን በወዝ አደራዊ ዓለም አቀፋዊነት መርህ መሠረት መደባዊ አንድነታቸውን በማጠናከር ካፒታሊዝምንና ኢምፕሪያሊዝምን በመደምሰስ ሰው በሰው የማይበዘበዘበትን ጠንካራ ሶሻሊስት ሥርዓት ብሎም ከሚኒስት ገብረተሰብን ለመገንባት የሚያስችል ሁኔታን የሚፈጥር ነው። በሶሻሊስት ሥርዓት የፈጠራ ስነ-ምግባራዊ አቋም የሚያስፈልገው ብዙ ብሔሮች ባሉባቸው ህገሮች ውስጥ የብሔርን ጥያቄ በሳይንሳዊ መንገድ ለመፍታት ነው።

(የብሔር ጥያቄን ይመለከታል።)

ፍልስፍና

(Philosophy)

የኑባሬንና (የተፈጥሮ ፣ የኅብረተሰብ...) የሐሳብን ግንኙነት የሚያጠና የዕውቀት ፈርጅ ነው። የአጠናኑ መርህና ዘዴ የሚገዛው ቀዳማዊ ሐሳብ ወይም ቁስአካል በሚሰው ጥያቄ ነው። ስዚህ ጥያቄ ከሚሰጠው መልስ አንጻር ፍልስፍና ተቃራኒ በሆኑ ሐሳባዊና ቁስአካላዊ አመለካከቶች ይከፈላል። የቅራኔው አንድነት ሂደት የፍልስፍና የዕድገት ታሪክ መሠረት ነው።

የፍልስፍና መሠረታዊ ጥያቄ ሲተነተን ሥነ ዕውቀታዊና ማኅበራዊ ምንጮች እንዳሉት እንረዳለን። የዓለም ታዋቂነት ሊረጋገጥ የሚችለው ዕውቀት በቁስአካል ወይም በሐሳብ ቀዳሚነት ላይ ሲመሠረት ነው የሚለው ጥያቄ በአኦምፎና በጉልበት ሥራ መካከል ያለውን ፋክክር የሚያንፀባርቅ በመሆኑ ፍልስፍና መደበኛ ስበላይነት የሚያደርጉትን ትግል የሚገልጽ ነው። ፍልስፍና በባሪያ አሳዳሪው ሥርዓት ውስጥ መወለዱ የሚያረጋግጠው ማኅበራዊ ምንጭ ያለው መሆኑን ነው።

ዓለም ታዋቂ ናት አይደለችም የሚለው ጥያቄ እራሱ ብዙ ጥያቄዎችን ያቀፈ ነው። የአውነት መመዘኛ ፣ የትክክለኛ ሐሳብ ሕግ ጋት ፣ የዕውቀት ምንጭ ወሰንና የአጠቃቀም ስልት ወዘተ... ምንድን ናቸው በሚሉ ንዑስ ጥያቄዎች የሚዘረዘር ነው። ስጥ

ያቋዎቹ ትክክለኛ መልስ ሊገኝ የሚችለው በቁስአካል ወይም በሐሳብ ቀዳሚነት ላይ ስንመሠረት ነው የሚለው አቋም አከራካሪ ሊሆን የሚችለው የሰዎች ህልውና ፣ ጥቅምና ክብር በነዚህ ጥያቄዎች ስለሚመዘኑ ነው።

ሐሳባዊነት እንደሚለው ከሆነ ሁለቱ ማለትም ዕውቀትና ዓለም ከሐሳብ የመነጨ ሲሆን ነው ዕውቀት ለሰው ጠቃሚ ፣ ዓለምም ታዋቂ ሊሆኑ የሚችሉት ። ምክንያቱም የኑባሬ በሐሳብ ሕግጋት መገዛት ሐሳብን የበላይና ሁሉን ገዥ ያደርገዋል። የዚህ አመለካከት መደባዊ ፍች ግልጽ ነው። ፍልስፍናው ከቁሳዊ ምርት ነፃ የሆነው መደብ ገዥ ፣ አስተዳዳሪና መሪ መሆኑን ትክክለኛ ከማድረጉም በላይ ለአገዛዙ ንድፈ ሐሳባዊ ድጋፍ ሥነ አመክንዮአዊ አመለካከት በመስጠት በጥቅም ላይ አውነትንና ስህተትን ፣ ሰናይንና እኩይን (ሥነ ምግባር) ውብንና ጥፋን ፣ (ሥነ ውበት) ለይቶ እንዲደነግግ ያደርገዋል። በአንጻሩም ይህን አመለካከት የሚቃወም ፣ ለሰው ልጅ ደኅንነት ፣ ክብርና አንድነት የሚበጀው በቁስአካል ቀዳማዊነት ላይ የተመሠረተ ዕውቀት ነው የሚል ከተጨባጭ ሁኔታ በመነሣት ለብዙ-ገን ማለትም ለአምራቹ ነፃ መውጣት የሚታገል ከኢሳይንሳዊ አመለካከት ለመላቀቅ በቁስአካላዊው ህልውና ተጠቃሚ ለመሆን አስፈላጊውን ሥነ አመክንዮአዊ ፣ ሥነ ዕውቀታዊ ፣ ሥነ ምግባራዊና ሥነ ውበታዊ አመለካከቶች የሚቀርፅ ቁስአካላዊ ፍልስፍና ይከሰታል። በሁለቱ መካከል ገለልተኛ ወይም አስታራቂ በመምስል ዓለም ታዋቂ አይደለችም እያለ ኅብረተሰቡን ጥርጣሬ ውስጥ በመከተት የሁለቱን ቅራኔ ለማድበስበስ የሚጥር ፣ በሰው ለሐሳባዊነት ወገናዊ የሆነ የኢታዋቂነት ፍልስፍናዊ አመለካከትም በትግሉ ውስጥ ይሰለፋል። የፍልስፍና ታሪክና ዕድገት የተመሠረተው በነዚህ በተቃራኒ አመለካከቶች ግጭትና እርስበርስ መወሰን ነው።

ፍልስፍና የሚያቅፋቸው የጥናት መስኮች ሁሉ (ሥነ ዕውቀት ፣ ሥነ ምግባር ፣ ሥነ-ውበት ፣ ፖለቲካዊ ፍልስፍና ፣ ሥነ አመክንዮ ፣ ወዘተ...) አጠቃላይ ግንዛቤን የሚጠይቁ ናቸው። ይህ አጠቃላይ ባሕርይ የሚገልጸው ፍልስፍና በሰው ልጅ ባህላዊ ታሪክ ውስጥ የሚጫወተውን ሚና ነው። ፍልስፍና አጠቃላይ በመሆኑ የተለያዩ ዕውቀቶችንና ልም

ዶችን አንድ መልክ በመስጠትና መርሆች በማቀነባበር የተዋቀረ አመለካከት የሚያስ ገኝ የዕውቀት ክፍል ነው። የማኅበራዊ ገሊና ፈርጅ መሆኑም በዚህ አጠቃላይ ሚናው ይረጋገጣል። በማስባዕብና በማዋቀር ከፍተኛ አካሉን አንጥሮ አወጣ፤ መሪ አደረገከሚለው አጠቃላይ ፍች አንፃር ሲታይ ፍልስፍና ለሰዎች ከተወሰነ ሁኔታ አንፃር የተዋቀረ አመለካከት ስለሚሰጥና ልዩነት ወደ ዳበረ አንድነት ስለሚቀየር ይህም የንቃተ ገሊናን ዕድገት የሚያመለክት በመሆኑ ለገሊና ዕድ ገት የሚያደርገው አስተዋጽኦ ከፍተኛ መሆ ኑን አንረዳለን።

ይህ የዳበረ ማለትም የተዋቀረና ውስ ብስብስ የሆነ ንቃተ ገሊና ከፍተኛ ደረጃ ሊደርስ የሚችለው ከመደባዊ ውሱን አመስ ካከት ሲላቀቅ ነው። በመሆኑም ከቁስ አካላዊ ሁኔታ በመነሣት ብዙ-ጎኑን እቅፎ ጭቆናንና ብዝበሣን በማስወገድ አንዱ ከሌላው የሚነጥቅ ሳይሆን በነፃ ተራድኦ ሥርዓት ላይ የተመሠረተ ዕድገት አንዲስፍን የሚታ ገለው ማርከሳዊ ሌኒናዊ ፍልስፍና ታሪካዊ የበላይነት ይኖረዋል። ማርከሳዊ ሌኒናዊ ፍል ስፍና የፍልስፍናን የሩቅ ዓላማ ማለትም በእ ንድነት የተዋቀረና የዳበረ ንቃተ ገሊና ማስገ ኘቱን በተግባር እውን የሚያደርግ በመሆኑ የሐሳባዊና የቁስአካላዊ ፍልስፍናን ቅራኔ የሚፈታ የትግላቸው ከፍተኛና በዓይነትም የተለየ ውጤት ነው።

(ዲያሌክቲካዊ ቁስአካላነትን፣ ኅሊናዊ ሐሳባ ዊነትን፣ ነባራዊ ሐሳባዊትን ይመለከቷል።)

ፍልስፍና መሠረታዊ ጥያቄ (የ—)
(Fundamental question of philosophy)

ጥያቄው የሚመለከተው በአሳቦትና በቁ ስአካል መካከል ያለውን ግንኙነት ነው። ከሁለቱ ቀዳማይ የትኛው ነው የሚለውን ጥያቄ የሚመረምር ሲሆን ከጥያቄው ጋር የተያያዘውን የሰው ዕውቀት ነባራዊ መሆን አለመሆኑንም አብሮ ይመለከታል። ጥያቄው መሠረታዊ የተባለበት ምክንያት በፍልስ ፍና ውስጥ ያሉትን ሁለት ተቃራኒ እዝማሚ ያዎች በግልጽ የሚያስቀምጥና የማንኛውንም ፍልስፍናዊ ጥያቄ አመለካከትና አቋም የሚገ ልጸው ከዚህ አንፃር በመሆኑ ነው።

በሐሳባውያን አመለካከት ቀዳሚው ሐሳብ ሲሆን ቁስአካል በሐሳብ የተፈጠረና በሱም የሚገዛ ነው። ሆኖም በሐሳባዊ ፍልስፍና ውስጥ ገሊናዊ ሐሳባውያን የሰው ዕውቀት ነባራዊ አይ ደለም የሚል አቋም አላቸው። በቁስአካላው ያን አመለካከት ቁስአካል ቀዳሚ ሲሆን ሐሳብ የሱ ውጤት ነው። ዲያሌክቲካዊ ቁስአካል ነት አሳቦትን የቁስአካል ከፍተኛ የዕድገት ደረጃ በማድረግ የውጭው ዓለም ነፀብራቅ እንደሆነ ያስረዳል። አሳቦትም በነባራዊው ዓለም ላይ ያለውን ተፅዕኖ በማጤን ዲያሌ ክቲካዊ ቁስአካልነት ስለአሳቦትና ስለነባራ ግንኙነት የሚሰጠው የተሟላ ማለትም ዲያ ሌክቲካዊ መልስ ነው።

(ፍልስፍናን፣ ተግባርን፣ ገድፈ ሐሳብን፣ ነፀብራቅን ይመለከቷል።)

ፍልስፍና ታሪክ (የ—)
(History of philosophy)

የፍልስፍናን አመጣጥ፣ የዕድገቱን ሕጎ ጎች ዋና ዋና ምዕራፎች እንዲሁም በአዝማ ሚያዎች መካከል የሚካሄደውን ትግል የሚ ያጠና የፍልስፍና ክፍል ነው። ይህ የዕውቀት ክፍል የተመሠረተው በተለያዩ ፍልስፍናዊ ሥርዓቶች መካከል የጠበቀ የውስጥ ሥነ አመ ከንዮአዊ ግንኙነቶች አንጻሱና የፍልስፍና ዕድ ገትም ከአጠቃላይ የገብረተሰብና የዕውቀት ዕድ ገት ጋር ግንኙነት እንዳለው ከተከሰተ በኋላ ነው። በዚህ ሐሳብ እስከ መጨረሻው ገፍቶ የፍልስፍና ታሪክ ሥርዓት እንዳለው ያስረ ዳው ሄግል ነው። በሄግል አመለካከት እው ነት በታሪክ ሕይወት ብቻ የሚገለጽ ሳይሆን እራሱ የታሪክ ውጤት ነው። በመሆኑም ማንኛውንም ግላዊ የፍልስፍና ሥርዓት ወይም አመለካከት ከፈለዊና ውሱን ነው። እውነት ማለት የእነዚህ ግላዊ ፍልስፍናዎች አጠቃላይ ሥርዓት ሲሆን የነሱ ወጤት የሆነው እዲሱና አጠቃላይ ፍልስፍና የፍልስ ፍና ከፍተኛ ደረጃ ነው። ይህ ሄግሊያዊ የፍ ልስፍና ታሪክ የሚያገፀርቀው ዲያሌክቲካዊ አመለካከትን በሆም በሄግል አስተሳሰብ ዕድ ገቱ የሚገልጸው የሐሳብን ዕድገትና ታሪክ ብቻ በመሆኑ የአስተሳሰቡ ቁሳዊ መሠረት ማጣት ፍልስፍናውን የተዛባ አድርጎታል።

የፍልስፍና ታሪክ ትክክለኛ መሠረት ያገኘው በዲያሌክቲካዊ ቁስአካላዊ አመለካ ከት ነው። ዲያሌክቲካዊ ቁስአካላነት

ፍልስፍናን የማገበራዊ ንቃተገሊና ክፍል አድርጎ በመመልከትና በመሠረትና በላዕላይ መዋቅር መካከል ያለውን ዲያሌክቲካዊ ግንኙነት በማጠገን የፍልስፍና ታሪክ ከገብረተ ሰብና ከዕውቀት ታሪክ ጋር የተያያዘበትን ተጨባጭ ሕግ አስገንዝቧል ። በተለይም የፍልስፍና ታሪክ መሠረታዊ ሕግ በቁስለካ ልነትና በሐሳባዊነት መካከል የሚካሄደው ትግል መሆኑን በማሳየት ፍልስፍናዊ አመለካከቶች ከየት እንደሚመነጨ ፣ የየትኛውን ማገበራዊ ኃይል ጥቅም እንደሚያንጸባርቁና በግንጻብላዊ ይዘታቸው እንዴት እርስ በርስ እንደሚወላሰኑ ለማሰራጫት በመቻሉ ሥነ አመክንዮአዊ የሆነ የፍልስፍና ታሪክ አቀናባብሯል ።

(ፍልስፍናን ይመለከቷል ።)

ፍሮይድ ፣ ዚግመንድ
(Freud, Sigmund)

ከ1856 — 1939 የኖረ ፣ የአእምሮ ሕመምን መንግሥት ምልክቶችና የሕክምና ሂደት በማጥናት የሳይኮላኖሊስቲን ንድፈ ሐሳብና ዘዴ የቀመረ ለስትሪያዊ የሥነ አእምሮ ሊቅ ነው ። ከዕውቀት ሥራዎቹ መካከልም “ጀኔራል ኢንትርጻክሽን ቱ ሳይኮላኖሊስት” ፣ “ሳይኮፓ ተሎጂ እቅድ ኤቭሪዲይ ሳይና” ፣ “ሲቪሊዜሽን ኤንድ ኢትስ ዲስኮንቴንትስ” የሚባሉት ይገኙባቸዋል ።

ፍሮይድ ባደረገው የሥነ አእምሮ ጥናት ከሱ በፊት የነበሩት ግልብ ቁስለካውያን የአእምሮአዊ ክንዋኔን ለውጦች ከአካላዊ መንግሥቶች አንጻር ለመግለጽ ያደረጓቸውን ሙከራዎች ሙሉ በሙሉ ውድቅ በማድረግ ከቁስለካዊ አመለካከት የራቀ ገሊናዊ ንድፈ ሐሳብ ቀምሯል ። በፍሮይድ አስተሳሰብ መሠረት አእምሮአዊ ክንዋኔ ከቆላዊ ሁኔታዎችና አነሱም ከሚፈጥሯቸው መንግሥቶች የተለየና ከቆላዊ ሂደቶች ጉን ለጉን በመሆን የራሱ የሆነ ነፃ ህልውና ያለው ነው ። እንቅስቃሴውም የሚገነዘቡ ከገቁው ባሻገር ባሉ በማይታወቁ ዘላለማዊ ልቡናዊ ኃይሎች አማካይነት ነው ተብሎ ይታመናል ።

ፍሮይድ በሰው ልጅ መንፈስ ውስጥ ጥረቱ ሁሉ ደስታን መተዳጀት በሚሻው ንቁ ባልሆነው ከሁሉም በላይ ደግሞ ወሲባዊ በሆነው አእምሮና የእውነታ ሕግ መካከል የከረረ ግጭት አለ ይላል ። ከዚህም በመነሣት ፍሮይድ ግንኛውንም አእምሮአዊ ሁኔታ ፣ የሰዎች ክንዋኔዎችና ታሪካዊ ትርዕይቶች እንዲሁም ማገበራዊ ክስተቶች ንቁ ያልሆነው ወሲባዊ የሆነው አእምሮ ግፊት ውጤት አድርጎ ይተነትናቸዋል ። በትንታኔውም መሠረት የማይታወቀው ፣ ንቁ ያልሆነው ወሲባዊ አእምሮ የግብረገብ ፣ የሥነጥበብ ፣ የሳይንስ ፣ የሃይማኖት ፣ የመንግሥት ፣ የሕግ ፣ የጦርነቶች ወዘተ... ባጠቃላይ የሰው ልጅ ታሪክ መንግሥት ነው ብሎ ይናገራል ።

ፍሮይድ ተደም ሲል በተጠቀሰው “ሲቪሊዜሽን ኤንድ ኢትስ ዲስኮንቴንትስ” በተባለው ጽሑፍ የዘመኑን ሥልጣን ጉዞ በሁለት መሠረታዊ የሰዎች ደመናሳዊ ሕይወት ተንትናታል ። ይኸውም በአንድ በኩል ሰው የመውደድና የመተባበር ግፊት ያለው ሲሆን በሌላ በኩል ደግሞ የግጥ ቃትና የግጥፋት ግፊት አለው የሚል ሆኖ ባጠቃላይ የሥልጣን ህልውና በመጀመሪያው ግፊት ላይ የተመሠረተ ይሁን እንጂ የሥልጣን እርምጃ የሁለቱ ግጭት ውጤት እንደሆነ ያስረዳል ። ከዚህም በመነሣት የግል ንብረት መጥፋት ግላዊና ማገበራዊ ቅሬታን ስለማያጠፋ ፍቅርና መተባበር ብቻውን ሊኖር አይችልም በማለት ጦርነት ከቸውኑ ሊኖር እንደማይችል ለማሳመን ይሞክራል ። ባጠቃላይ ፍሮይድ የሳይኮላኖሊስቲ ንድፈ ሐሳብና ዘዴ ነባራዊ ቁስለካዊ መሠረት የለውም ። ይሁንና በጊዜው ከፍተኛ ተቀባይነት ነበረው ። ለዚህም ዋና ምክንያቱ የፍሮይድ ተከታዮች ወዝሊደሩ የግል ንብረትን በግጥፋት ፍቅርና ወንድማማችነት የሰፈነበት የኮሚኒስት ሥርዓት ለመመሥረት የሚያካሂደውን አብዮታዊ ትግል በመቃወም ያለውን አድጋሪ ስሜት ለማቆየት ካላቸው ፍላጎት የተነሣ ማርክሳዊውን ፍልስፍና ከመሠረቱ ያናጋ ስለመሰላቸው ነው ። ሆኖም የፍሮይድ አስተሳሰብ በተለይም በሥነ አእምሮ መሰከ የነበረው ተቀባይነት እያደር እያቆለቆለ መጥቷል ። ይሁን እንጂ

ዛሬም ቢሆን የፍርይድ አስተሳሰብ በካፒታሊስቲ ኅብረተሰብ ውስጥ በተለያዩ የባህሉ መስኮች በተለይም በሥነ ጥበብ ሥራዎች ገድፈ ሐሳብ እንግር ከፍተኛ ተቀባይነት አለው ።

በማሰፋፋት ሶሻሊዝምን ለመገንባትና የህብታም ገበሬዎችን(ኩላከ) መደብ ለማስወገድ ያወጣውን ፖሊሲ በመቃወም ለህብታም ገበሬዎች ጥብቅና ቆመው ነበር ። ነገር ግን በሐቀኛ የፓርቲው አባላት በተደረገ መራራትግል የፓርቲው ፖሊሲ ከመቀልበስ ድኗል ።

(“ግራ” ከንፍ ኮሚኒዝምን ፣ አድርባይነትን፣ ይመለከቷል ።)

ፍንገጣ

(Deviation)

በኮሚኒስት ፓርቲ ውስጥ ከማርክሳዊ ሌኒናዊ መሥመር ለምሳሌ ወደ ማገበራዊ ዲሞክራሲ አቅጣጫ ማዘንበል ፍንገጣ ይባላል ። ሆን ተብሎ ይሁን ሳይታሰብ ከአብዮታዊ መሥመር ለመውጣት የሚደረግ ማንኛውም የፍንገጣ እዝማሚያ አብዮታዊውን ትግል የሚያዳክምና ድርጅቱን የሚያናጋ ነው ። ስለዚህም አንድ ኮሚኒስት ፓርቲ አብዮቱንና ህልውናውን ለመጠበቅ በማንኛውም መልኩ የሚከሰትን ፍንገጣ ይዋጋል ።

ፍንገጣ ሁለት መልኮች አሉት ። አንደኛው የ“ግራ” ፍንገጣ ሲሆን ይህም በአንድ ወቅት የመደብ ኃይል እስላፍን በሚገባ ባለማጠን የሚመጣ ነው ። በሠራተኛው መደብና በጭቁን ሕዝቦች ኃይል ላይ እምነት ስለሌለው ሕዝቡን ለማደራጀትና ትግሉን ለመምራት አይችልም ። የ“ግራ” ፍንገጣ በፖሊሲ ረገድ ጀብደኝነትን ስለሚከተል አብዮታዊ ሁኔታው ከሚፈቅደው ውጭ ሠራተኛውን ሕዝብ ለግብታዊ የትጥቅ አመጪ በማነሣሣት በቡርጂዲዊ የሚያሰጩ ጭፍና አብዮታዊውን እንቅስቃሴ የሚያስመታ ነው ።

ሁለተኛው የፍንገጣ መልክ የተኝ ፍንገጣ ሲሆን ለካፒታሊስቲ ሥርዓት ጥብቅና የሚቆም ፣ የመደብ ትግሉን የሚያቀዘቅዝ ፣ ፓርቲውን ለካፒታሊስቶች ሴራ አጋልጦ የሚሰጥና ወደ ዝቅጠት የሚያመራ በአጠቃላይም ለካፒታሊዝም ህልውና መቀጠል ሁኔታዎችን የሚያመቻች ነው ። ለምሳሌ በአሜሪካ (ዩ.ኤስ.ኤ.) በ1933 የጀመረው የብርድደረሰት የተኝ ፍንገጣ በ1944 በፓርቲው መፍረክረክ አክትሟል ። በሶቭዬት ኅብረትም ከ1928—33 የተኝ አፈንጋሮች ፓርቲው ፈጣን የኢንዱስትሪ ግንባታን

ፍጆታ

(Consumption)

በተመረተ ፖርት ወይም በተዘጋጀ አገልግሎት በመጠቀም የተወሰነ ፍላጎትን የማርካት ድርጊት ፍጆታ ይባላል ። ለምሳሌ ዳቦ መብላት ፣ ልብስ መልበስ ፣ ሽቶ መቀበት በኤሌክትሪክ ኃይል መጠቀምና የመሳሰሉት ድርጊቶች ፍጆታ ናቸው ። ፍጆታ በመሠረቱ ሁለት ዓይነት ነው ማለት ይቻላል ። አንደኛው ዓይነት ምርታዊ ፍጆታ ሲሆን ይህም የማምረቻ መሣሪያዎችን ፣ ጥሬ ዕቃዎችን የሥራ ኃይልንና ሌላ የኃይል ምንጭን በመጠቀም የተለያዩ ፍላጎቶችን የሚያረኩ ሌሎች ምርቶችን ለማምረት የሚደረግ ፍጆታ ነው ። ሁለተኛው ዓይነት ደግሞ ኢምርታዊ ፍጆታ ወይም ቀጥተኛ ፍጆታ ነው ። ይህም የተመረተን ምርት ለፍላጎት ማርኪያ መጠቀም ነው ። ለምሳሌ በስንዴ ጻቴት ተጠቅሞ ዳቦ መጋገር ምርታዊ ፍጆታ ሲሆን ዳቦ መብላት ግን ኢምርታዊ ፍጆታ ነው ። ሁለቱ የፍጆታ ዓይነቶች እንደ ሂደት ቢታዩ በምርታዊ ፍጆታ የሚመረትን ምርት በኢምርታዊ ፍጆታ ጥቅም ላይ በማዋል ሊከሰት የማያቋርጥ የምርት እንቅስቃሴ አካል ናቸው ።

ፍጆታ በኅብረተሰቡ ውስጥ የሚከናወነው የእርባታ ከንዋኔ ማጠቃለያ ደረጃ እንደ መሆኑ መጠን ከምርት ፣ ከከፍፍልና ከልውጥ ጋር በጥብቅ የተቆራኘ ነው ። በተለይ ምርትና ፍጆታ በየትኛውም ስልተ ምርት ውስጥ ቢሆን የማይነጣጠሉ አካሎች ናቸው ። ምክንያቱም የተመረተ ነገር ከሌለ ለፍጆታ ሊውል የሚችል ነገር የለም ። ፍጆታም ከሌለ ምርት ትርጉም የሰሽ ድርጊት ይሆናል ። በመሆኑም ምርት መነሻ ሲሆን ፍጆታ መድ

ረገ፣ ለውውጥና ከፍፍል ደግሞ በመካከል ሆነው ሁለቱን የሚያገናኙ ድልድዮች ናቸው። ይህንና ምርትና ፍጆታ ካለውውጥና ካለከፍፍል በድልድይነት ላይገናኙ የሚችሉበት ምን ሁኔታ እንዳለ መታወቅ አለበት። ለምሳሌ አንድ ገበሬ ያመረተውን እህል ለራሱ ሲጠቀም ምርትና ፍጆታ በቀጥታ ይገናኛሉ። ገበሬው ለባለመሬቱ እርቦ የሚሰፍርና ባለመሬቱ እህሉን የሚጠቀምበት ሲሆን ግን ምርቱ ለፍጆታ የዋለው በከፍፍል አገናኝነት ነው። እንዲሁም ገበሬው ያመረተውን እህል ለጩዳ ለውጦ በጩዳ ሲጠቀምበት ጩዳ ለፍጆታ የዋለው በልውውጥ በኩል አልፎ መሆኑ ይታያል። ከላይ በምሳሌ እንዳየነው በማህበራዊ አመራረት ፍጆታ ከምርት፣ ከልውውጥና ከከፍፍል ጋር የተላሰረ ድርጊት በመሆኑ ትኩረቱ የምርት ግንኙነትን ማጥናት በሆነው በፖለቲካዊ ኢኮኖሚ ሳይንስ ውስጥ ፍጆታም ይጠቃለላል።

በየትኛውም ኅብረተሰብ ውስጥ ያለው አጠቃላይ የፍጆታ ደረጃ የሚወስነው በዚያው ኅብረተሰብ ውስጥ የምርት ኃይሎች ባሉበት የዕድገት ደረጃ ሲሆን በኅብረተሰቡ ውስጥ ያሉት የተለያዩ የኅብረተሰቡ አባላት የፍጆታ ደረጃ የሚወስነው ደግሞ በዚያው ኅብረተሰብ ውስጥ ባለው የምርት ግንኙነት በሚወስነው የሀብትና የገቢ ድልድል ነው። በሌላ በኩል ደግሞ የአንድ ኅብረተሰብ የኢኮኖሚ ዕድገት መጣኔ የሚለካው ከተመረተው ምርት ውስጥ ለቀጥታ ፍጆታ በሚውለውና ለምርታዊ ፍጆታ ወይም ለክምችት በሚውለው መጠን መካከል ባለው ግንኙነት ነው። ለምርታዊ ፍጆታ የሚውለው ክፍል ከፍተኛ ሲሆን ፈጣን የኢኮኖሚ ዕድገትን ይጠቁማል። ለምሳሌ የአንድ ሀገር ዓመታዊ የከምችት መጠን ከተመረተው ብሔራዊ ገቢ ውስጥ 25% ብቻ ሲሆን የመጀመሪያው ሀገር ካለበት ደረጃ ወደከፍተኛ ደረጃ ለመሸጋገር የያዘውን የኢኮኖሚ ዕድገት ሂደት የሚያፋጥን ይሆናል። ከዚህ አንጻር የኋለኛ ሀገሮችን ሁኔታ ስንመለከት እጅግ ዝቅተኛ ደረጃ ላይ በሚገኙ የምርት ኃይሎች ላይ የተመሠረተ ከእጅ ወደ እፍ የሆነ ኢኮኖሚያቸው ከፍጆታ አልፎ ጠቀም ያለ ከምችት ስለማያስገኝላቸው ዕድገታቸውን ለማራመድ ይችላሉ። በዚህም ላይ ኢምፔሪያሊዝም በተለያዩ መልኮች ይበልጡኑ ገቢያቸውን የሚነጥቃቸው

በመሆኑ ለማደግ ያላቸውን ዕድል ጨርሶ ያዳከመዋል።

(ግምረትን፣ ከፍፍልን፣ ለውውጥን ይመለከታል።)

ፍጆታ ምድብ (የ—)
(Consumption Fund)

የብሔራዊ ገቢ አንድ ክፍል ነው። የአንድ ሀገር ብሔራዊ ገቢ በአንድ ዓመት ጊዜ ውስጥ የተመረቱትን ጠቅላላ የፍጆታ ዕቃዎችንና እንደዚሁም ብሔራዊ ምርትን ለማሳደግና ለማስፋፋት ተግባር የሚውሉትን የምርት ውጤቶች የሚያጠቃልል ነው። የፍጆታ ምድብ የኅብረተሰቡን ፍላጎቶች ማሰትም የምገብ፣ የልብስ፣ የጫማ፣ የቤት ውስጥ ዕቃዎች፣ ለባህላዊ ግልጋሎት የሚውሉ ዕቃዎችና አጠቃላይ የኅብረተሰቡን ፍላጎት ለማርካት የሚያስፈልጉ ጉዳዮችን ለማሟላት የሚመደብ የብሔራዊ ገቢ አንድ ክፍል ነው።

ለፍጆታ የሚውለው ሀብት በቁሳዊ ምርት ለተሰማሩት ሠራተኞች እንደሥራቸው መጠንና ጥራት የሚከፋፈልና ለሕዝባዊ ፍጆታ የሚውል ተብሎ በሁለት ይከፈላል። ሕዝባዊ ፍጆታ በተለይም በሰሻሊዝም ለማህበራዊና ለባህላዊ ፍላጎቶች (ለትምህርት፣ ለሳይንስ፣ ለጤና፣ ለኪነ ጥበብ) ለማሳበራዊ አገልግሎቶች (ለጡረታ፣ ለቤተሰብ መደገሚያ ወዘተ...) ለመንግሥት እስተዳደርና ለመከላከያ ኃይል የሚውለውን ሁሉ ያጠቃልላል። በመሆኑም የፍጆታ ምድብ የግልን ፍላጎት ለማርካት የሚመረተውን ምርትና ከጠቅላላው ተረፈ ምርት ውስጥ ለልዩ ልዩ ማህበራዊ፣ ባህላዊና ሌሎች ሕዝባዊ ፍላጎቶች የሚውለውን የሚያጠቃልል ነው።

በካፒታሊስቲ ሥርዓት ለሠርቶ አደሩ ሕዝብ ፍጆታ የሚውለው የብሔራዊ ገቢ ክፍል ውስጥ የሆነና አንጻራዊ በሆነ መንገድ እያሸቆለቆለ በመሄድ ላይ የሚገኝ ነው። በአንጻሩ ለገዥው መደብ አባላት የግል ፍጆታና ለጦር መሣሪያ እሸቅድም ድም የሚውለው የብሔራዊ ገቢ ክፍል ፈጣን ዕድገት በማሳየት ላይ ይገኛል።

በሰሻሊዝም የፍጆታ ምድብ በተለይም የማኅበራዊ ፍጆታ ምድብ ክፍል በዓይነትም ሆነ በመጠን እጅግ እየተስፋፋ በመሄድ የሕዝቡ የኑሮ ሁኔታ ያለማቋረጥ በማደግ ላይ ይገኛል። ብሔራዊ ምርት በከፍተኛ መጣኔ እያደገ መሄዱን ሲቀጥል ለፍጆታ የሚመደበው የሀብት መጠን እንደዚሁ ይጨምራል። ከፍተኛ ቁሳዊና ቴክኒካዊ መሠረት በተጣለበት በከሚኒስት ሥርዓት ውስጥ የፍጆታ ምድብ በከፍተኛ ደረጃ ዐድጎ የኅብረተሰቡን አባላት ፍላጎት ሙሉ በሙሉ የሚያሟላ ይሆናል።

(ብሔራዊ ገቢን ይመለከታል።)

ፍጹማዊ ሐሳብ
(Absolute Idea)

በሐሳባዊ ፍልስፍና ውስጥ እንደገና ወሰን የሌለው ዘለዓለማዊና የራሱ መሠረት የሆነ፣ ሙሉ በሙሉ እራሱን አሟልቶ የሚገኝ የዓለም መሠረትና ፈጣሪ የሆነ፣ ከሰዎች አእምሮ ውጭ በነባራዊነት ይኖራል ተብሎ የሚገመተውን ሐሳብ የሚገልጽ ነው። ይህ የፍጹማዊ ሐሳብ ትርጉም የነባራዊ ሐሳባዊነትን መሠረተ ሐሳብ ቢያጠቃልልም ለፍልስፍናው መነሻ ፍሬ ሐሳብ መግለጫ ያደረገው ግን ሄግል ነው። ባጠቃላይ በዚህ ሐሳባዊ ፈላስፋ እስተሳሰብ የዕድገት መሠረትና ምንጭ ነባራዊው ዓለም ላይሆነ ፍጹማዊ ሐሳብ በውስጡ በያዛቸው ሁለት ተቃራኒ ኃይሎች መካከል የሚካሄደው ትግል ነው። የተፈጥሮም ሆነ የኅብረተሰብ ዕድገት ታሪክ የፍጹማዊ ሐሳብ ዕድገት ነፃብራቅ ነው።

ማርክሲዝም ሌኒኒዝም ከጊዜና ከዕፍራውጭ የሚገኝ ነገር ሊኖር እንደማይችል ያስረዳል። ሐሳብ ራሱን የቻለ በራሱ መሠረትነት የሚኖር ላይሆን የቁስእካል ነፃብራቅ እንደሆነ በመግለጽ ማርክሲዝም የሄግልን ፍጹማዊ ሐሳብ አሳይንሳዊነት አረጋግጧል። ማርክሲዝም ከዚህም በተጨማሪ የፍጹማዊና የአገገራዊ ዕውቀትን ዲያሌክቲክስ

በማብሰር ሁሉ አቀፍና ዘለዓለማዊ የሆነ፣ ዕውቀት ሊኖር እንደማይችል ይገልጻል።

(ፍፁማዊና አገገራዊ እውነትን፣ ነባራዊ ሐሳባዊነትን፣ ሄግሊያኒዝምን፣ ሄግልን ይመለከታል።)

ፍጹማዊ ተረፈ እሴት
(Absolute Surplus Value)

የካፒታሊስቶች መሠረታዊ ፍላጎት ተረፈ እሴትን በማሳደግ ሀብትና ካፒታል ግድለብ ነው። ለዚህም በተለያዩ ዘዴዎች ይጠቀማሉ። ካፒታሊስቶች ብዝሃነቸውን ለማባባስ ከሚጠቀሙባቸው ዘዴዎች አንዱ የወዝአደሩን የቀን የሥራ ሰዓት ግራዝም ነው። ለምሳሌ ወዝአደሩ በቀን ስምንት ሰዓት ይሠራል እንበል። ከዚህ ውስጥ 4 ሰዓት አስፈላጊ የሥራ ጊዜ፣ ቀሪው 4 ሰዓት ደግሞ ትርፍ የሥራ ጊዜ ቢሆንና የሥራው ሰዓት ወደ አሥር ሰዓት ከፍ እንዲል ቢደረግ አስፈላጊ የሥራ ጊዜ ሳይለወጥ የሠራተኛው ትርፍ የሥራ ጊዜ ወደ 6 ሰዓት ከፍ ይላል። በዚህ እኳኋን 100% የነበረው የተረፈ እሴት መጣኔ በዚህ የሥራ ሰዓት መራዘም ወደ 150% ከፍ ይላል። የብዝሃነቱም ደረጃ በዚህ መጠን ያድጋል። በዚህ መልክ የሚገኝ ተረፈ እሴት ፍጹማዊ ተረፈ እሴት ይባላል።

ፍጹማዊ ተረፈ እሴት በቀጥታ በወዝአደሩ የሥራ ሰዓት መራዘም ብቻ ሳይሆን በሥራ ጊዜ ዕረፍት በማሳጣት፣ ሥራን በማፋጠንና በሌሎች ልዩ ልዩ ድብቅ መንገዶች ሊፈጠር ይችላል።

በተለይ በመጀመሪያው የካፒታሊዝም የዕድገት ደረጃ ላይ ሠራተኛው ፍጹማዊ ተረፈ እሴትን እንዲፈጠር ማድረግ ካፒታሊስቱ ካፒታሉን የሚያደልብበት ዘዴ ነበር። ነገር ግን የወዝአደሩ መደብ አባላት በቁጥርም በድርጅትም እየተጠናከሩና ንቃተ ጎሊኖች ውም እየዳበረ ሲሄድ ካፒታሊስቱ የሥራ ሰዓትን በማራዘም ዘዴ ብዝሃነቱን ለማባባስ አዳጋች እየሆነበት መጣ። ካፒታሊስቱ ብዝሃነቱን በማባባስ ተረፈ እሴቱን ለማሳደግ አስፈላጊ የሥራ ጊዜን እንደመቀነስ ባሉ ዘዴዎች ላይ ማተኮር ጀመረ።

(አገገራዊ ተረፈ እሴትን ይመለከታል።)

ፍጹማዊነት
(Absolutism)

ፍጹማዊነት በማንኛውም መስክ ምንም እዲስ ነገር እንደማይገኝና ሁሉንም ነገር እንደአለቀለት ነገር አድርጎ የሚያቀርብ ወግ አጥባቂ አስተምህሮ ነው ። ለምሳሌ ከታሪክ አንገር ታሪክ አልቋል ፣ ወደፊት በዚህ በኩል አዲስ ነገር አይኖርም የሚል እቋም አለው ። ከዕውቀት ገድፈ ሐሳብም እኳያ ፍጹማዊነት የአድራጊና የተደራጊን ፍጹም ተመሳሳይነት የሚያራምድ አስተሳሰብ ነው ። የነገሮች የተሟላና የመጨረሻ ዕውቀት ሊገኝ ይችላል በማለት የዕውቀትን አንገራዊ ገጽታ ይካዳል ።

በአርግጥ ያለቀላቸውና የተሟሉ ፍጹማዊ ዕውቀቶች ተብለው ሊጠቀሱ የሚችሉ ዕውቀቶች ይኖራሉ ። ለምሳሌም በኢትዮጵያ አቆጣጠር የካቲት 25 ቀን 1967 ኢትዮጵያ ውስጥ በአዋጅ የገጠር መሬት የሕዝብ መደረጉ በሁኔታዎች ሊሰተካከል የማይችል ፣ የተሟላና ያለቀለት ፍጹማዊ ዕውቀት ነው ። ይሁንና ይህ እውነትን ያዘለ ፍጹማዊ ዕውቀት የሚያመለክተው በጠቅላላ በዓለም ውስጥ የተደረገውን ፣ ወደፊትም የሚሆነውን ፣ ያለውን ሁሉ ላይሆን አንድ የተወሰነ ገጽታን ብቻ በመሆኑ ከዚህ አጠቃላይነት እኳያ ሲታይ አንገራዊ ነው ።

በመሠረቱ በመርህ ደረጃ በዓለም ውስጥ ያለውን ማንኛውንም ነገር ለማወቅ ይቻላል ፣ ከእውነታ እኳያ ይህ ችሎታ ፍጹሚ በሌለው ሂደት ይተረጎማል ። ስለዚህም የነገሮችን ዙሪያ ገባ የሆነ ዕውቀት ማግኘት ተገባራዊነት የሌለው ሲሆን የዕውቀት መገኘት በዲያሌክቲክስ ምንጊዜም ከአንገራዊ ወደ ፍጹማዊ ዕውቀት የሚደረግ የማያቋርጥ ሂደት ነው ።

(አድራጊና ተደራጊ ፣ አንገራዊና ፍጹማዊ እውነትን ይመለከታል ።)

ፍጹማዊ የኑሮ ሁኔታ ቁርቁዝና
(Absolute Impoverishment)

ፍጹማዊ የኑሮ ሁኔታ ቁርቁዝና የሚባለው በካፒታሊስት ክምችት ሳቢያ የወዝ አደሩ መደብ የኑሮና የሥራ ሁኔታ እንዲሁም ማንበራዊ አቋሙ ፍጹማዊ በሆነ መንገድ እያቆለቆለ የሚሄድ መሆኑን የሚያመለክት ነው ።

ፍጹማዊ የኑሮ ሁኔታ ቁርቁዝና እንደ ማንኛውም በካፒታሊዝም ውስጥ እንደሚከናወን ሂደት ባልተመጣጠነ መንገድ የሚከሰት እንጂ በተከታታይ የሚታይ ላይሆን ይችላል ። የወዝአደሩ መደብ የኑሮና የሥራ ሁኔታ ዕለት በዕለት ሲታይ አንዳንዴ ከፍ ፣ አንዳንዴ ዝቅ ቢልም በረጅም ሂደቱ ሊታይ ግን እያሸቆለቆለ የሚሄድበት ሁኔታ ነው ። ካርል ማርክስ የወዝአደሩ መደብ ፍጹማዊ የኑሮ ሁኔታ ቁርቁዝና የመጀመሪያው ሁኔታ በካፒታል ክምችት ሳቢያ የኢንዱስትሪ ተጠባባቂ ሠራዊት መፈጠር ነው ይላል ።

በካፒታሊዝም ውስጥ የፍጹማዊ የኑሮ ሁኔታ ቁርቁዝና ዓይነተኛ መለኪያ በሥራ ኃይል እሴትና በእውን ምንጻ መካከል ያለው ልዩነት እየሰፋ መሄዱ ነው ። የፍጆታ ዕቃዎችን በሚያመርቱ የኢንዱስትሪ መስኮች የሚገኘው የሥራ ምርታማነት ዕድገት የሥራ ኃይል እሴትን የመቀነስ አዝማሚያ ቢኖረውም በላይንስና በቴክኖሎጂ ዕድገትና በቁሳዊ የኑሮ ሁኔታ ማደግ ምክንያት እያደገ በመጣው ፍላጎት ሳቢያ የሥራ ኃይል እሴት ባጠቃላይ የሚያድግበት ሁኔታ ይፈጠራል ። ለምሳሌ በዳበሩ የካፒታሊስት ሀገሮች ውስጥ የወዝአደሩ መደብ አባላት በሚኖሩባቸው ቤቶች ውስጥ እንደማቀዝቀዣ ፣ እንደ በመኖሪያ ምድጃና ፣ እንደ ቴሌቪዥን የመሳሰሉት መኖራቸው የወቅቱ የኅብረተሰቡ የዕድገት ደረጃ የሚጠይቀው ሆኗል ። በዚህ መሠረት የወዝአደሩ የኑሮ ሁኔታ መለወጥ ከላይ እንደ ተጠቀሰው የሥራ ኃይል እሴት እንዲያድግ ያደርጋል ። ከዚህ አንገር የወዝአደሩ መደብ የሚያገኘው እውን ምንጻ ዕድገት ከሥራ ኃይል እሴት ዕድገት ጋር አኩል ሊራመድ ስለማይችል በወዝአደሩ መደብ ኑሮ ላይ ፍጹም በሆነ መንገድ የኑሮ ሁኔታ ቁርቁዝ ናን ያስከትላል ።

ፍጹማዊ የኑሮ ሁኔታ ቁርቁዝና በካፒ ታሊስት ሀገሮች ውስጥ እያደገ በመጣ ጠንቀኛ የሥራ ሁኔታ መበርከት ጭምርም ይገለጻል ። በካፒታሊስት ሀገሮች የምርት መገልገያ መሣሪያ ባለቤት የሆነው የቡርጂው መደብ ያለውን ዓላማ ተግባራዊ ለማድረግ ከሚጠቀምባቸው ዘዴዎች መካከል አንዱ ወጪውን መቀነስ መሆኑ የታወቀ ነው ። በመሆኑም እንደኢንዱስትሪው ጠባይ አመች የሥራ ሁኔታ ለመፍጠር የሚያስችሉ የእደጋ መከላከያ ጥንቃቄዎችን መውሰድ ተጨማሪ ወጪዎችን ስለሚያስከትልባቸው ወዝአደሩን ለጠንቀኛ የሥራ ሁኔታ ማጋለጡን ይመርጣሉ ። በዚህ ሳቢያ ዛሬ በካፒታሊስቱ ዓለም የተወሰኑ የበሽታ ዓይነቶች (ከመታፈን፣ ከጭንቀት፣ ዕረፍት ከማጣት የሚመጡ) የወዝአደሩን መደብ አባላት በይበልጥ የሚያጠቁ መሆናቸው ተረጋግጧል ።

የወዝአደሩን መደብ ፍጹማዊ የኑሮ ሁኔታ ቁርቁዝና ከሚያባብሱት ምክንያቶች ውስጥ እንደ ቤት ኪራይ፣ እንደ ታክስ፣ እንደ የትምህርትና የጤና ወጪዎች ማደግም ይገኙ በታል ።

የካፒታሊስት ከምችት እያደገ በሄደ መጠን የወዝአደሩ መደብ የኑሮና የሥራ ሁኔታ ፍጹማዊና እንፃራዊ በሆነ መንገድ እያቆለቆለ የሚሄድ መሆኑ ወዝአደሩን ለበለጠ ትግል የሚያዘጋጅና በብዝበዛ ላይ የተመሠረተውን ካፒታሊስታዊ የምርት ግንኙነት በሰሻሊዝም ለመተካት የሚያስችል ነባራዊና ኅሊናዊ ሁኔታዎችን የሚፈጥር ነው ። የካፒታሊስት ከምችት ታሪካዊ ዝንባሌም ይኸው መሆኑን በመረዳት ነው ካርል ማርክስ ጠቅላይ የቡርጂ ምሁራን “ካፒታሊዝም ዘላለማዊ ሥርዓት ነው” ሲሉ ያስተጋቡትን መፈክር በመሻር ካፒታሊዝም በሰሻሊዝም መተካቱ የታሪክ ግዴታ መሆኑን ያስተማረው ።

ፍጹማዊ ኪራይ
(Absolute Rent)

በካፒታሊስት ኅብረተሰብ የእርሻ ሠራተኞች ከሚፈጥሩት ተረፈ እሴት ውስጥ መሬትን በሞኖፖል በግል ባለቤትነት ለያዙ

ባለመሬቶች የመሬት ኪራይ ይከፈላል ። በለምነቱ እጅግ ዝቅተኛ ለሆነው ማሳና ለሌሎችም ማሳዎች የሚከፈል መደቦች የሆነ የመሬት ኪራይ ፍጹማዊ ኪራይ ይባላል ።

በካፒታሊስቱ ሥርዓት ለፍጹማዊ ኪራይ መኖር ምክንያት የመሬት በሞኖፖል ባለቤትነት መያዝ ነው ። ይህ የመሬት በሞኖፖል መያዝ ውድድርን በመግታት ካፒታሊስቶች ካፒታሊስቶችን ከኢንዱስትሪ ወደ እርሻ እንዲያዛውሩ ያደርጋል ። በዚህም ምክንያት ውስጣዊ የካፒታሊስቱ ጥንቅር በኢንዱስትሪው ዘርፍ ከፍተኛ ፣ በእርሻው ዘርፍ ዝቅ ያለ ይሆናል ። ይህም ካፒታሊስቱ እንደገና የተወሰነ የካፒታሊስቱ መጠን በኢንዱስትሪ መስክ በሥራ ላይ ከሚያውለው ይልቅ በእርሻ ላይ ቢያውለው የበለጠ ተረፈ እሴት ሊፈጠርለት ይችላል ማለት ነው ። ካፒታሊስቱ ከኢንዱስትሪ ወደ እርሻ ለመዛወር ቢችል ኖሮ በእርሻው መስክ የሚፈጠረው ተጨማሪ ተረፈ እሴት በኢንዱስትሪና በእርሻ መስኮች መካከል በተከፋፈለ ነበር ። ይህ እንዳይሆን ግን የመሬት በሞኖፖል ባለቤትነት መያዝ ያግደዋል ። ባለመሬቱም ይህን ተጨማሪ ተረፈ እሴት በፍጹማዊ ኪራይ መልክ መሬቱን ከተከራየው ካፒታሊስት ይወስዳል ።

ፍጹማዊ ኪራይ በካፒታሊስት ሀገሮች ውስጥ የእርሻን ምርቶች የዋጋ ውድነት ከሚያስከትሉ ምክንያቶች አንዱ በመሆን የሰፊውን ሕዝብ የኑሮ ደረጃ ያቆረቁዛል ።

በሰሻሊስት ሥርዓት ውስጥ መሬት ከትላልቅ ባለመሬቶች ተነጥቆ በሰፊው እርሶ እደር እጅ ስለሚሆን ፍጹማዊ ኪራይ ይጠፋል ። የፍጹማዊ ኪራይ መጥፋትም ሰፊውን እርሶ እደር የመሬት በሞኖፖል መያዝ ከሚያስነሳው ቅሪት ያላቅቀዋል ። የእርሻ ምርት ዋጋም ዝቅ እንዲል በማድረግ የሰፊውን ሕዝብ የኑሮ ደረጃ ያሳድጋል ።

(የልዩነት ኪራይን ይመለከታል ።)

ፎርዲዝም
(Fordism)

በ1914 አሜሪካ ውስጥ ሥራ ላይ የዋለ የሥራ እደረጃጀትና የከፍተኛ ዘዴ ነው ። ይህ ዘዴ መጠሪያውን ያገኘው ዘዴውን ለመጀ

መሪያ ጊዜ በፋብሪካ ውስጥ ሥራ ላይ ካዋለው ከአሜሪካዊው ዲታ ከሄንሪ ፎርድ ነው ።

በዚህ የሥራ አደረጃጀትና ክፍያ ዘዴ መሠረት በአንገሩ ቀበቶ (ኮንቪየር ቤልት) አማካይነት የተወሰነ ዕቃ በተወሰነ ፍጥነት በተወሰኑ ወዘአደሮች ፊት ቀርቦ እንዲከናወን ይደረጋል ። ክፍያውም በዚህ መሠረት ይከናወናል ። የአንገሩን ቀበቶ ፍጥነት እንደተፈለገ መጨመር ስለሚቻል ካፒታሊስቲ በዚህ ዘዴ ተጠቅሞ የሥራ ዕምቀትን በመጨመር ብዝበዛውን ለማሳደግ ይችላል ።

ብዝበዛና ምዝብራ በተወገደበት ፣ የምር ታማኝነት ዓላማና ግብ የጎብረተሰቡን መሠረታዊ ፍላጎት መሟላት ቅድሚያ በሰጠበት በሰሻሊስት ሥርዓት ውስጥ ግን ይህ ዘዴ ጎጂ የመበዘበዣ ስልት መሆኑ ቀርቶ ሠርቶ አደሩ ሕዝብ የተትረፈረፈ ምርት ለማምረት የሚጠቀምበት መሣሪያ በመሆን ያገለግላል ።

ፎኮይዝም

(Focoism)

ያለሰፊው ሕዝብ ተሳትፎ በጥቂት ሰዎች ተዋጊነት ብቻ “አብዮት” ለማካሄድ የሚደረግ የትጥቅ ትግል ፎኮይዝም ይባላል ። ፎኮይስቶች ፣ አብዮታዊ ሁኔታ ከተጨባጩ የኢኮኖሚና የፖለቲካ አቋም ጋር ግንኙነት እንደሌለው በመቁጠር ጥቂት ሰዎች የትጥቅ ትግል ከአካሄዱ ሥርነቀል የጎብረተሰብ ለውጥ ሊያመጡ ይችላሉ ብለው ያምናሉ ። ስለዚህም የአንድን ሀገር ተጨባጭ ሁኔታ በሳይንሳዊ መንገድ ከመተንተናቸው በፊት ለትጥቅ ትግል ይጣደፋሉ ። የትጥቅን ትግል በጥቂት የነሱ “ጀግና ጦረኛ” ብቻ የሚከናወን ስለሚያደርጉት ሕዝቡን ለማደራጀቱና ለማንቃቱ ተግባር ትኩረት አይሰጡትም ። አብዮታዊ ፓርቲ ሊፈጠር የሚችለው ጥቂት ተዋጊዎቻቸው የደፈጣ ውጊያ ካፋፋሙ በኋላ እንጂ ከዚያ በፊት ሊሆን አይችሉም በማለት ፎኮይስቶች የፓርቲን ሚና ይዘነጋሉ ። ፎኮይስቶች ከሕዝቡ ይልቅ በጥቂት ተዋጊዎች ላይ ስለሚተማመኑ ዓላማቸው ዘላቂነትና ተፈጻሚነት የለውም ።

(ጀብደንነትን ፣ ይመለከቷል ።)

ፎየርባኽ ፣ ሉድቪግ

(Feuerbach, Ludwig)

ከ1804 — 1872 የኖረ ፣ በ19ኛው ምዕተ ዓመት በጀርመን ፍልስፍና ውስጥ ገና የነበረውን ሐሳባዊ አመለካከት በጽኑ በመታገል ለቁስአካልነት ፍልስፍና ዕድገት ታላቅ አስተዋጽኦ ያደረገና በአስተምህሮውም የማርክሰንና የኤንግልስን ሰሜት የሳቦ ኢአማኒ ጀርመናዊ ፈላስፋ ነው ። ፎየርባኽ ከጻፉት ዋና ዋና ጽሑፎቹ መካከል ጥቂቶቹ «ሱርከሪቲክ ዲር ሂግሊሽን ፊሎሶፊ» «ዳዝ ቤዝን ዴስ ክሬስትንቴምዝ» የተባሉት ናቸው ።

ፎየርባኽ ፍልስፍና እነሣሥ ሂግል ስለሰው ልጅ ምንነት አስመልክቶ በሰነዘረው ሐሳባዊ ግንዛቤ ላይ በሰጠው ኒስ ላይ የተመሠረተ ነው ። በሃይማኖት ላይ ባካሄደው ትግል የተነሣም አመለካከቱን በጊዜው ከነበረው የወጣት ሂግልያውያን ሐሳብ ወደቁስአካልነት ሊያሸጋግረው ችሏል ። የቁስአካላዊነቱም ዓይነተኛ ጠባይ ሰውን ከፍተኛው የተፈጥሮ ውጤት አድርጎ በመውሰድ የሰውን የተለየ ባሕርያት በተፈጥሮአዊ ምንጫቸው መግለጹ ነበር ።

ፎየርባኽ ለቁስአካላዊ ፍልስፍና ካደረጋቸው አስተዋጽኦዎች አንዱ በሐሳባዊነትና በሃይማኖት መካከል ያለውን ግንኙነት ማጋለጡ ነው ። ፍልስፍና በሐሳብ ደረጃ ባሉ ጉዳዮች ላይ ብቻ ሳይወሰን ተፈጥሮንና ሰውንም ማጥናት እንዳለበት ገልጿል ። በሱ አስተሳሰብ ተፈጥሮ ከሰው ገሊና ውጭ በነባራዊነት የሚገኝ ቀዳሚ እውነታ ነው ። ሰውም የተፈጥሮ አካልና የረጅም ዘመን የዕድገት ውጤቱ ሲሆን ንቃተ ጎሊናም የተፈጥሮ ነፀብራቅ እንጂ ቀዳሚ አይደለም ። በዕውቀት ንድፈ ሐሳብም በኩል ነባራዊ እውነታ ሊታወቅ የሚችልና ሰው በሕዋሳቱ አማካይነት የሚገነዘበው ነገር መሆኑን በመግለጽ ኢታዋቂነትን በጽኑ በመቃወም የዳሳሽነትንና የሕውሰታዊነትን አመለካከቶች አራምዷል ። በዚህም ጥረቱ እሳቤ በግንዛቤ ውስጥ ያለውን ሚና ሳይክድ ተደራጊ ውን ከአድራጊው እንቅስቃሴ ጋር አያይዞ ለመመርመር በመሞከር የሰውን ልጅ ዕው

ቀትና ንቃተ ገሊና ማገበራዊ ጠባይ ገልጿል። ሆኖም ግን ፎርባክ የሰውን ምንነትና በዓለም ውስጥ ያለውን ስፍራ በትክክል ባለመረዳቱ ምንነቱን ከተፈጥሮ አኳያ በማየት ብቻ ሊወሰን በቅቷል። ይኸውም ፎርባክ ሰውን እንደ ንጹህ ሥነ ሕይወታዊ ኑባሬ ማለትም እንደእንሰሳ ከመቁጠሩ የተነሣ የነጠረ ቁስአካላዊ መሥመር ሊከተል አልቻለም ነበር።

ባጠቃላይ ፎርባክ ምንም እንኳን ተፈጥሮን በቅስቃሴና በዕድገት ውስጥ እንደምትገኝ አድርጎ ለመረዳት ቢጥርም ፍልስፍናው ከቅድመ ማርክሳዊ ዲቦ አካላዊ ቁስ አካልነት አውጠንጣኝ ባሕርይ ጨርሶ ሊላቀቅ አልቻለም። የቅራኔዎች አንድነት በሰ

ዎች አስተሳሰብ ውስጥ ብቻ እንጂ በነባራዊው ዓለም ውስጥ ሊኖር አይችልም በሚል እምነት የሄግልን ፍልስፍና ጠንካራ ጎን ማለትም ዲያሌክቲክሱን ከፍልስፍናው ጋር አጠቃሎ በማውገዝ በተፈጥሮ ውስጥ ያለውን ቅራኔ ለመረዳት አልቻለም ነበር። በመሆኑም በታሪክ ግንዛቤው ሙሉ በሙሉ በሐሳባዊ አመለካከት ውስጥ በመዘፈቁ የኅብረተሰብን ዕድገት ከዚህ አኳያ ለመመልከት ሞክሯል። በርሱ አስተሳሰብ ዋነኛው የኅብረተሰብ ዕድገት እንቅስቃሴ ኃይል ግብረገብነትና በሰዎች መካከል ያሉ ግብረገባዊ ግንኙነቶች ናቸው። ከዚህም አልፎ እነዚህ ግንኙነቶች ራሳቸው በኢኮኖሚ ግንኙነቶች ላይ ማለትም በምርት ግንኙነቶች ላይ የሚመሠረቱ መሆናቸውን ለመረዳት ተስኖታል።